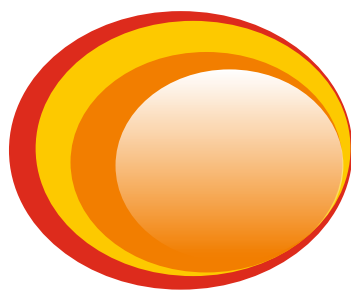

TELESNÁ VÝCHOVA & ŠPORT

Physical education and **sport**

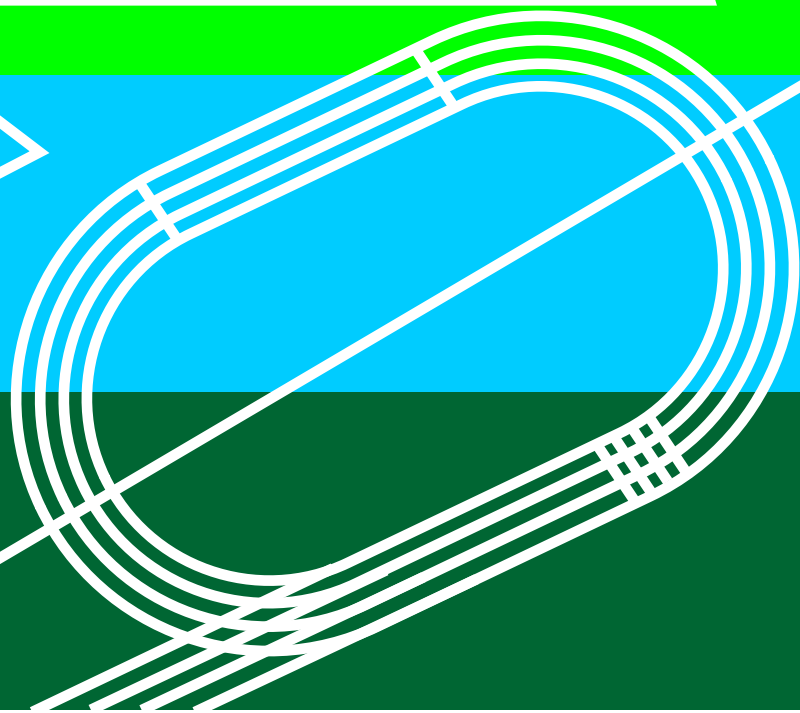
ROČNÍK XXXII
ISSN 2730-017X
č. 2/2022

SLOVENSKÁ
VEDECKÁ
SPOLOČNOSŤ
PRE
TELESNÚ
VÝCHOVU
A ŠPORT

SLOVAK
SCIENTIFIC
SOCIETY
FOR
PHYSICAL
EDUCATION
AND SPORTS

VOLUME XXXII
ISSN 2730-017X
N° 2/2022

TELESNÁ VÝCHOVA & ŠPORT
Vedecký a odborný recenzovaný časopis
© Slovenskej vedeckej spoločnosti pre telesnú výchovu a šport

Číslo 2, december 2022, ročník 32

Šéfredaktorka:

doc. Mgr. **Dagmar Nemček**, PhD. – Univerzita Komenského v Bratislave, Pedagogická fakulta (Slovensko)

Zodpovedná redaktorka:

Mgr. **Dušana Augustovičová**, PhD. – Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu (Slovensko)

Redakčná rada:

Mgr. **Dušana Augustovičová**, PhD. – Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu (Slovensko)

Mgr. **Iva Balkó**, PhD. – Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Pedagogická fakulta (Česká republika)

PhDr. **Štefan Balkó**, PhD. – Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Pedagogická fakulta (Česká republika)

prof. PaedDr. **Elena Bendíková**, PhD. – Katolícka Univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta (Slovensko)

Prof. Dr. **József Bognár**, Ph.D. – Institute of Sport Science, Eszterházy Károly Catholic University, Eger, Hungary (Maďarsko)

dr. habil. PaedDr. **Beáta Dobay**, PhD. – Univerzita J. Selyeho, Pedagogická fakulta (Slovensko)

PaedDr. **Peter Krška**, PhD. – Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta (Slovensko)

Mgr. **Petra Kurková**, PhD. – Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta (Česká republika)

doc. PaedDr. **Oľga Kyselovičová**, PhD. – Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu (Slovensko)

doc. PaedDr. **Anton Lednický**, PhD. – Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu (Slovensko)

doc. Mgr. **Rút Lenková**, PhD. – Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta športu (Slovensko)

Mgr. **Martina Luptáková**, PhD. – Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu (Slovensko)

Mgr. **Julie Wittmannová**, PhD. – Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta tělesné kultury (Česká republika)

Za obsahovú, jazykovú a štylistickú úroveň zodpovedajú autori príspevkov.

Príspevky budú uverejnené aj v českom, poľskom, anglickom a nemeckom jazyku.

Návrh obálky a grafická úprava:
doc. PaedDr. Anton Lednický, PhD.

Adresa redakcie:
Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu
Nábr. arm. gen. L. Svobodu 9, 814 69 Bratislava

Vychádza elektronicky Open Access, 2-krát ročne

EV 47/2022

Uzávierka čísel: 1. číslo: 1.7.; 2. číslo: 1.12.

IČO: 31789471

ISSN 2730-017X

OBSAH

Príhovor šéfredaktorky	5
Peter Bučka • Maďarský zväz stolného tenisu v Československu	6
Gustáv Argaj • Od pohybových hier s lietajúcim diskom k frisbee ultimate	15
Noémi Mészárosová, Dagmar Nemček • Názory žiakov športových a nešportových tried na inklúziu žiaka s telesným postihnutím v telesnej a športovej výchove	27
Peter Bučka • Maďarský tenisový zväz v Československu	38
Júlia Olexová, Martina Luptáková • Ako by vnímali žiaci strednej školy spolužiaka a spolužiačku s intelektovým postihnutím na hodinách telesnej a športovej výchovy?	48
Luboslav Šiška • Návrh zápočtovej cesty vo Vysokých Tatrách	64
Dagmar Nemček, Martina Luptáková • Inkluzívne pohybové hry prvkami psychomotoriky	73
<i>List redakcii</i>	
Olga Kyselovičová • Informácia o časopise AFEPUC a jeho neistá budúcnosť	83
Pokyny na publikovanie odborného príspevku kategórie O3	85

CONTENT

Preface	5
Peter Bučka • Hungarian Table Tennis Association in Czechoslovakia	6
Gustáv Argaj • From motor games with flying disc to frisbee ultimate	15
Noémi Mészárosová, Dagmar Nemček • Pupils' opinions of sport and non-sport classes towards inclusion of a pupil with a physical disability in physical and sport education	27
Peter Bučka • Hungarian Tennis Association in Czechoslovakia	38
Júlia Olexová, Martina Luptáková • How would high school students perceive a classmate with an intellectual disability in physical and sport education classes?	48
Luboslav Šiška • Design of a hiking trail in the High Tatras	64
Dagmar Nemček, Martina Luptáková • Inclusive motor games with psychomotor elements	73
<i>Letter to the editors</i>	
Oľga Kyselovičová • Information on AFEPUC journal and its uncertain future	83
Author guidelines (Template of the O3 category manuscript)	85

Príhovor šéfredaktorky

Vážení čitatelia časopisu Telesná výchova & šport,

Prešiel celý rok odkedy sme časopis preklopili do elektronickej podoby. Úspešne sa nám podarilo zostaviť aj druhé číslo časopisu v tomto roku, v ktorom prinášame vedecké, ako aj odborné príspevky. Môžeme sa dozvedieť niečo z histórie stolného tenisu a tenisu v Československu, postojoch žiakov športových a nešportových tried, či žiakov strednej školy k inklúzii žiaka na vozíku aj žiaka s intelektových postihnutím v telesnej a športovej výchove. Prinášame aj dve podujatia v rámci projektu Učiteľskej akadémie FTVŠ UK Škola v pohybe a vyjdeme si aj do Vysokých Tatier na náročnú turistiku. Dostali sme aj list do redakcie, ktorým Vám chceme sprostredkovať informáciu o probléme existencie časopisu so 62-ročnou históriou.

V rámci nového šatu časopisu sme zrekonštruovali aj redakčnú radu, ktorú sme obohatili o zahraničných členov, čím sa nám možno do budúcnosti spoločne podarí posunúť časopis do ďalších časopiseckých databáz. Týmto Vás chcem srdečne vyzvať k publikovaniu Vašich príspevkov do ďalšieho, budúročného čísla časopisu Telesná výchova & šport a teraz Vám prajem príjemné čítanie aktuálneho, druhého čísla 32. ročníka.

šéfredaktorka

Maďarský zväz stolného tenisu v Československu

Peter Bučka¹

¹Stredná zdravotnícka škola v Žiline

Abstrakt:

Autor sa v príspevku zaoberá otázkou vzniku, vývoja a výsledkov Maďarského zväzu stolného tenisu v Československu (CsMATSz), ktorý vykonával činnosť na Slovensku v medzivojnovom období. Stolný tenis bol u mládeže maďarskej národnostnej menšiny veľmi populárny. Stolní tenisti a tenistky z Polgári Torna Egyesület (PTE) patrili na Slovensku k najlepším. V sezóne 1930/1931 sa PTE stal klubovým majstrom Československa v zmiešaných družstiev. Bol to vôbec prvý celok zo Slovenska, ktorému sa to podarilo. Z radov PTE bolo aj niekoľko reprezentantov Československa, ktorí sa ale na medzinárodnej scéne príliš nepresadili. CsMATSz organizoval vlastné majstrovstvá jednotlivcov a zmiešaných družstiev.

Kľúčové slová: stolný tenis, menšinový šport, medzivojnové obdobie.

Problematikou histórie stolného tenisu na Slovensku sa venovali Demetrovič a Machajdík. Prvý z dvojice autorov publikoval krátke dejiny stolného tenisu na Slovensku v práci Encyklopédia stolného tenisu Slovenska (1996). V nich sa môžeme dozvedieť, že na Slovensku v medzivojnovom období vykonával činnosť Csehszlovákai Magyar Asztalitenisz Szövetség (CsMASz), čiže Maďarský zväz stolného tenisu v Československu ako podzväz Československej table – tenisovej asociácie (ČSTTA). Druhý z dvojice autorov sa v publikácii Športové hry starej Bratislavy (2011) zameril na vývoj stolného tenisu v Bratislave. Stručnú informáciu o činnosti CsMASz sa môžeme dozvedieť aj publikácii Turczela (1992) Magyar Sporttélet Csehszlovákiaian 1918-1938.

Cieľ

Cieľom nášho príspevku je doplniť uvedené práce o ďalšie informácie najmä však z oblasti vzniku, vývoja a výsledkov Maďarského zväzu stolného tenisu v Československu.

Výsledky a diskusia

Počiatky stolného tenisu na Slovensku sú spojené s medzivojnovým obdobím, kedy bolo Slovensko súčasťou Československa. Poznámka autora dobovo sa stolný tenis nazýval ping-pong, respektíve table-tenis, čo sa prejavilo v oficiálnom názve tohto športového odvetvia. Hoci stolný tenis bol v strednej Európe známi už pred prvou svetovou vojnou

organizačne sa uchytil až po jej skončení. Spočiatku sa stolný tenis v Československu, rozvíjal najmä v Prahe. V krátkom čase bolo v hlavnom meste založených niekoľko subjektov, ktoré sa 18. marca 1925 dohodli na založení Ústredného výboru pingpongového v Prahe. Na schôdzi tejto organizácie konanej 22. októbra 1925 bolo prijaté uznesenie, že bude založená Československá table-tenisová asociácia (ČSTTA). Stalo sa tak 7. novembra 1926. Od roku 1926 sa začali organizovať majstrovstvá Československej republiky (ČSR) jednotlivcov a od sezóny 1929/1930 majstrovstvá zmiešaných družstiev (Slobodzian, 2015).

Vývoj stolného tenisu na Slovensku do vzniku CsMASz s dôrazom na aktivity a výsledky činnosti maďarských športových klubov

Prvá informácia o stolnom tenise na Slovensku je z 11. mája 1924, kedy sa uskutočnilo medzimestské stretnutie Bratislava – Viedeň v Csákyho škole na Ružovej ulici v Bratislave (Machajdík, 2011). Činnosť stolno-tenisových spolkov na Slovensku mala byť koordinovaná prostredníctvom funkcie dôverníka. Prvým dôverníkom ČSTTA pre Slovensko bol M. Švec (Demetrovič, 1996). Z pohľadu našej problematiky je prvá informácia o činnosti z konca roku 1924. V správe sa uvádza, že v Kassai sport clube (KSC) vykonáva činnosť odbor stolného tenisu (Prágai Magyar Hírlap, 1924). Z organizačného hľadiska boli spočiatku najaktívnejšie spolky v Bratislave. Išlo najmä o Young Men's Christian Association (YMCA), ktorá dňoch 4. - 11. decembra 1927 zorganizovala prvé majstrovstvá Slovenska (Prágai Magyar Hírlap, 1927). Na majstrovstvách štartovali okrem stolných tenistov z YMCA Bratislava a Polgári Torna Egyesület (PTE) aj stolných tenistov z Maďarska a Rakúska, ktorí zvíťazili vo všetkých kategóriách (Prágai Magyar Hírlap, 1927). Už v nasledujúcom roku sa prejavila organizačná kríza, keď sa nenašiel subjekt, ktorý by zorganizoval majstrovstvá Slovenska.

Na druhý slovenský šampionát si museli stolní tenisti počkať do roku 1929. Uskutočnil sa v Piešťanoch už pod vedením nového dôverníka ČSTTA pre Slovensko, ktorým sa stal L. Mutňanský (Prágai Magyar Hírlap, 1929). Majstrovstvá Slovenska jednotlivcov sa v Piešťanoch uskutočnili aj v rokoch 1930 a 1931. Na majstrovstvách štartovali okrem najlepších stolných tenistov z ČSR aj stolní tenisti z Rakúska a Maďarska. Títo splnili úlohu favorita a zvíťazili vo všetkých kategóriách (Prágai Magyar Hírlap, 1930, 1931). Od sezóny 1929/1930 sa začali organizovať majstrovstvá ČSR zmiešaných družstiev. V „D“ skupine štartovalo družstvo PTE, ktoré napokon postúpilo do finále. Z finančných dôvodov, ale do miesta finálového zápasu nepricestovalo a tak obsadilo v súťaži 2. miesto (Machajdík, 2011). Prvá informácia o stave členskej základne stolných tenistov v športových

kluboch maďarskej národnostnej menšiny je uvedená v záverečnej správe Csehszlovákiai Magyar Testnevelő Szövetség (CsMTSz), čiže Maďarského telovýchovného zväzu v Československu, ktorá bola zverejnená na výročnej chôdzi CsMTSz na jar 1930. V nej sa uvádza, že celkový počet evidovaných stolných tenistov bol v uplynulom roku 110 (Prágai Magyar Hírlap, 1930). CsMTSz bol od 11. januára 1928, kedy sa uskutočnila jeho ustanovujúca schôdza strešnou organizáciou športových klubov maďarskej národnostnej menšiny (Prágai Magyar Hírlap, 1928). Jednou z hlavných úloh CsMTSz bolo zakladanie jednotlivých športových zväzov tejto národnostnej menšiny (Prágai Magyar Hírlap, 1931). V sezóne 1930/1931 dosiahlo družstvo PTE na majstrovstvách ČSR zmiešaných družstiev ešte výraznejší úspech. Po víťazstve majstrovstiev Slovenska porazilo v semifinále družstvo VŠ Brno. Vo finálovom zápase, ktorý sa uskutočnil v Bratislave porazilo PTE favorizované družstvo AC Sparta Praha. Začiatkom roku 1931 bola publikovaná ucelená štatistika počtu stolnotenisových subjektov na Slovensku. V nej sa uvádza, že v uplynulom roku vykonávalo na Slovensku činnosť 20 športových klubov, ktoré mali stolnotenisové odbory. Z uvedeného počtu bolo 7 maďarských. Jednalo sa o tieto subjekty: PTE, Katolícke kasíno Bratislava (KKB), KSC, Érsekújvári Sport Egylet (ÉSE), Lévai Torna Egylet (LTE), Losonci Atlétikai és Futball Club (LAFC) a Prešovi Torna és Vivó Egylet (PTVE). Na výročnom zasadnutí CsMTSz, ktoré sa uskutočnilo 31. marca 1931 v Bratislave bolo zverejnené, že stav členskej základne stolného tenisu bol v uplynulom roku 161 hráčov. Na zasadnutí bolo rozhodnuté, že vzhľadom na rast popularity a členskej základne stolného tenisu bude založený samostatný zväz. Súčasne bolo zvolené dočasné vedenie zväzu, ktoré malo nasledujúce zloženie: predseda G. Herczeg – LAFC, podpredseda K. Szabó – Beregszászi Sport Club (BSC) a generálny tajomník K. Morávek – PTE. Koncom roku 1931 sa L. Mutňanský vzdal funkcie dôverníka ČSTTA. Príčinou bolo nepridelenie majstrovstiev sveta v stolnom tenise Piešťanom, ktoré v roku 1930 kandidovali na usporiadanie uvedeného podujatia v roku 1932, kedy boli majstrovstvá pridelené Československu (Prágai Magyar Hírlap, 1931). Po troch rokoch, kedy sa majstrovstvá jednotlivcov Slovenska uskutočnili v Piešťanoch sa realizácia premiestnila do Banskej Bystrice, kde sa organizátorom stala YMCA. Na majstrovstvách po prvý raz uspela hráčka zo Slovenska, keď v dvojhre žien zvíťazila S. Domanyiová – PTE (Prágai Magyar Hírlap, 1932). Otázka dôverníka ČSTTA pre Slovensko sa vyriešila, tak, že touto funkciou boli poverení J. Kroutilík a K. Morávek (Demetrovič, 1996). V sezóne 1931/1932 sa PTE ešte prebojoval do finále majstrovstiev ČSR zmiešaných družstiev, keď vyhral slovenskú časť a semifinále porazil VŠ Brno, ale po finálovom kole, v ktorom podľahol VŠ Praha viacero hráčov z klubu odišlo (Machajdík, 2011). V sezóne 1932/1933

pozíciu najlepšieho maďarského klubu musel PTE dokonca prepustiť LAFC, ktorý vo finále majstrovstiev Slovenska podľahol 1. ČsŠK Bratislava, kam prestúpila časť hráčov z PTE (Turczel, 1992). Na medzinárodných majstrovstvách Slovenska jednotlivcoch, ktoré uskutočnili v Nitre získali tituly v dvojhre žien M. Pouliková – PTE a v mixe M. Pulíková – B. Simboch obaja PTE (Prágai Magyar Hírlap, 1933). V roku 1933 došlo k zásadnej organizačnej zmene ČSTTA, keď bolo prijaté uznesenie o vnútornej štruktúre asociácie. V priebehu roka boli ustanovené župy. Na Slovensku to boli západoslovenská, stredoslovenská a východoslovenská (Rekord, 1933). Na konci roku 1933 došlo aj k schváleniu stanov CsMASz, čiže Maďarského zväzu stolného tenisu v Československu. Stalo sa tak 16. decembra 1933 (Napló, 1933). V záverečnej správe CsMTSz v roku 1934 sa uvádzalo, že počet evidovaných stolných tenistov v predošlom roku bol 574 (Prágai Magyar Hírlap, 1934). Bol to opäť solidný nárast členskej základne.

Vznik, činnosť, výsledky a zánik CsMATSz

Ustanovujúce zhromaždenie CsMATSz sa uskutočnilo 10. januára 1934 v Bratislave. Súčasne bolo zvolené nové vedenie zväzu, ktoré malo nasledujúce zloženie: čestný prezident: G. Herczog – LAFC, predseda J. Szomor – PTE, podpredseda: G. Ázor – PTE, náčelníci: A. Toniesz – LAFC a K. Szabo – BFTC, generálny tajomník T. Puha – PTE, tajomník a dôverník pre východný región L. Haidecker – KSC, pokladník: N. Urszinyi – PTE, delegát pri ČSTTA I. Bencze – PTE a kapitán: I. Salzer – PTE. Na schôdzi bolo chválené, že sa zväz bude organizačne deliť na západný a východný okres a aj to, že okrem majstrovstiev zväzu jednotlivcov sa budú organizovať aj majstrovstvá družstiev, ktoré budú mať zloženie šesť mužov a dve ženy. Víťazné družstvo získa putovnú cenu (Prágai Magyar Hírlap, 1934). Ústredie CsMATSz malo sídlo na Mýtnej ulici č.32/b v Bratislave. Členskú základňu pri ustanovení zväzu tvorilo 13 subjektov: KKB, PTE, LAFC, KSC, PTVE, LTE, Munkás Torma Club (MTC), Munkás Testgyakorló (MTE), Munkacsi Sport Egyesület (MSE), Kassai Törekves Sport Egyesület (KTSE), Komárom Futbal Club (KFC), Ungvari Testgyakorlók Köre (UTK) a Ipolysági Sport Club (ISC) (Révay, 1934). Krátko po ustanovujúcej schôdzi zväzu boli vyžrebované majstrovstvá CsMATSz v zmiešaných družstiev. Vo finále sa stretli v Bratislave družstvá LAFC a PTE. Víťazom a držiteľom putovného pohára, ktorý pre túto súťaž venoval G. Dmény sa stalo družstvo PTE, ktoré tak postúpilo do finálového stretnutia o majstra Slovenska. Na majstrovstvách Slovenska porazilo PTE družstvo 1. ČsŠK Bratislava a postúpilo do semifinále majstrovstiev ČSR. V semifinálovom zápase majstrovstiev ČSR si PTE poradilo s SK Brünner (Prágai Magyar Hírlap, 1934). Vo finále majstrovstiev ČSR, ale

nestačilo družstvo PTE na favorizovaný celok VŠ Praha (Slobodzian, 2015). Po majstrovstvách CsMATSz zmiešaných družstiev sa uskutočnili majstrovstvá jednotlivcov. Víťazov jednotlivých kategórií za príslušné roky uvádzame súborne v tabuľke 1 (Révay, 1934; Prágai Magyar Hírlap, 1935, 1936, 1937, 1938).

Tab. 1 Prehľad majstrov Maďarského zväzu stolného tenisu v Československu

Rok	Meno	Disciplína	Klub
1934	F. Lederer	Muži dvojhra	PTE
	D. Bellághová	Ženy dvojhra	LAFC
	I. Salzer - F. Lederer	Muži štvorhra	PTE
	S. Domanyiová – Z. Lászlóvá	Ženy štvorhra	PTE
	I. Salzer – S. Domanyiová	Mix	KAC
1935	B. Simboch	Muži dvojhra	PTE
	D. Bellághová	Ženy dvojhra	LAFC
	I. Salzer - F. Lederer	Muži štvorhra	PTE
	M. Feixová – Z. Lászlóvá	Ženy štvorhra	PTE
	F. Lederer – M. Feixová	Mix	PTE
1936	F. Révérsz	Muži dvojhra	PTE
	A. Loydlová	Ženy dvojhra	PTVE
	F. Révérsz – O. Kovács	Muži štvorhra	PTE
	M. Feixová – M. Pauliková	Ženy štvorhra	PTE
	S. Domanyi – B. Simboch	Mix	PTE
1937	G. Werheimer	Muži dvojhra	PTE
	M. Pauliková	Ženy dvojhra	PTE
	M. Lehner – K. Wolf	Muži štvorhra	PTE
	M. Pauliková – S. Domanyiová	Ženy štvorhra	PTE
	M. Paulik – O. Kovács	Mix	PTE
1938	G. Werheimer	Muži dvojhra	PTE
	M. Pauliková	Ženy dvojhra	PTE
	M. Lehner – K. Wolf	Muži štvorhra	PTE
	M. Pauliková – S. Domanyiová	Ženy štvorhra	PTE
	G. Werheimer – S. Domanyiová	Mix	PTE

V rovnakom termíne v akom sa uskutočnili majstrovstvá Slovenska zmiešaných družstiev, sa uskutočnili v Piešťanoch medzinárodné majstrovstvá Slovenska jednotlivcov, na ktorých dominovali stolní tenisti z Česka (Prágai Magyar Hírlap, 1934). V roku 1934 zverejnil CsMATSz po prvý raz rebríček najlepších mužov a žien. V mužoch bol na prvom mieste B.

Simboch – PTE a v prípade žien S. Domanyiová – PTE (Turczel, 1992). V záverečnej správe CsMTSz za rok 1934 sa uvádzalo, že počet evidovaných stolných tenistov bol 468. Po rokoch rastu členskej základne to bol tento raz mierny pokles. V sezóne 1934/1935 sa zväzovým majstrom zmiešaných družstiev CsMATSz stal PTE, ktorý vo finále porazil LAFC. PTE bol úspešný aj vo finále majstrovstiev Slovenska zmiešaných družstiev, kde zvíťazil nad YMCA Banská Bystrica. V semifinále majstrovstiev ČSR zmiešaných družstiev, ale narazil PTE na Makabi Brno, ktoré bolo nad jeho sily. V roku 1935 na majstrovstvách Slovenska jednotlivcov, ktoré zorganizovala YMCA Bratislava získala titul v dvojhre žien M. Pauliková – PTE (Prágai Magyar Hírlap, 1935). V roku 1935 došlo k zmene na postoch dôverníkov ČSTTA, ktorými sa stali M. Švec a A. Nussenzweig (Demetrovič, 1996). Na výročnom zasadnutí CsMTSz na jar 1936 sa konštatovalo, že zväz mal v uplynulom roku 17 spolkov a 171 licencovaných hráčov (Prágai Magyar Hírlap, 1936). Začiatkom roka 1936 vypísal CsMATSz pohárovú súťaž družstiev pre východný okres. Táto aktivita mala podporiť rozvoj stolného tenisu v tomto okrese, kde stolnotenisové odbory výkonnostne zaostávali. Tento zámer padol na úrodnú pôdu, pretože do finále zväzového majstrovstva zmiešaných družstiev v sezóne 1935/1936 vedľa stabilného účastníka PTE postúpil PTVE, ktorý favorizovanému celku PTE podľahol. Vo finálovom súboji majstrovstiev Slovenska zmiešaných družstiev sa PTE stretol s YMCA Bratislava, v ktorej tesne prehral. Na majstrovstvách Slovenska jednotlivcov, ktoré sa uskutočnili v Žiline si titul v dvojhre žien vybojovala A. Loydlová z PTVE. Tento raz štartovali len stolní tenisti z ČSR (Prágai Magyar Hírlap, 1936). Počet spolkov zastúpených v CsMATSz bol v uvedenom roku 17 a licencovaných hráčov 168 (Bárczy, 1936). Rok 1937 začal netradične majstrovstvami Slovenska jednotlivcov, ktoré sa opäť uskutočnili v Žiline a opäť len za účasti hráčov z ČSR. Podobne ako v predošlom roku získala zo Slovenka titul len A. Loydlová z PTVE (Prágai Magyar Hírlap, 1937). Majstrovstvá zmiešaných družstiev CsMATSz opäť s prevahou vyhral PTE. V semifinále majstrovstiev ČSR zmiešaných družstiev si tesne poradil z SK Brunn. Vo finále, ale nestačil na favorizované družstvo AC Sparta Praha. Na jeseň 1937 sa uskutočnilo výročná schôdza CsMATSz, na ktorej bol zvolený nový predseda zväzu, ktorým sa stal Z. Morovitz. Na schôdzi sa konštatovalo, že zväz má 20 spolkov a 130 licencovaných hráčov (Prágai Magyar Hírlap, 1937). V sezóne 1937/1938 sa PTE opäť stal majstrom CsMATSz v zmiešaných družstvách (Prágai Magyar Hírlap, 1938). Po víťazstve na majstrovstvách Slovenska z miešaných družstiev dominoval PTE aj na majstrovstvách Slovenska jednotlivcov. Stolní tenisti z PTE zvíťazil vo všetkých kategóriách. V dvojhre mužov to bol G. Wertheimer, v dvojhre žien S. Pavlíková, mužskú štvorhru ovládli M. Lechner – K. Wolf, ženskú štvorhru

Pauliková – S. Dományiová a mix G. Wertheimer – S. Dományiová. Majstrovstvá sa uskutočnili v Prešove. V semifinále majstrovstiev ČSR zmiešaných družstiev porazil PTE celok Viktórie Plzeň, ale v boji o titul podľahol družstvu AC Sparta Praha (Prágai Magyar Hírlap, 1938). Koncom roku 1938 sa už ďalšia sezóna činnosti CsMATSz už nerozbehla. Na jeseň 1938 v dôsledku Viedenskej arbitráže stratilo Slovensko rozsiahle územia na juhu a východe (Rychlík, 1997). Na uvedenom území bola podstatná časť členskej základne CsMATSz. Po skončení druhej svetovej vojny, kedy bolo Slovensko obnovené v pôvodných hraniciach sa už národnostný princíp v oblasti športu už neuplatnil.

Záver

Stolný tenis patrí medzi športové odvetvia, ktoré na Slovensku zapustil svoje korene až po skončení prvej svetovej vojne. Významný podiel na jeho šírení mali najmä študenti, ktorí sa s uvedenou hrou zoznámili v akademickom prostredí, kam po ukončení svojej činnosti v armáde preniesla svoje aktivity YMCA. Spočiatku sa stolný tenis rozvíjal bez pevnej organizačnej štruktúry. Až začiatkom tridsiatych rokov sa vytvorili jednotlivé župy, čo súviselo z rastom popularity športového odvetvia a jeho hráčskej základne. Tretina športových klubov, ktoré mali stolnotenisové odbory na Slovensku v roku 1931 boli národnostného t. j. maďarského charakteru. To viedlo k založeniu Maďarského zväzu stolného tenisu v Československu. Schválením jeho stanov napokon došlo k uplatneniu národnostného princípu pri organizácii aj tohto športového odvetvia. Táto zmena znamenala návrat hráčov maďarskej národnosti do PTE, čo v klube výrazne stabilizovalo situáciu a znamenalo jeho návrat na pozíciu najlepšieho klubu nielen v CsMATSz. Na majstrovstvách Slovenska v zmiešaných družstvách bol PTE v sledovanom období jednoznačne najlepším klubom Slovenska. Stolní tenisti z maďarských športových klubov PTE a PTVE si ako jediný zo Slovenka dokázali na majstrovstvách Slovenska jednotlivcov vybojovať tituly. Objektívne treba priznať, že sa tak stalo až potom, čo na majstrovstvách štartovali len hráči z Československa. Ďalšie národnostné menšiny predovšetkým nemecká a židovská, ktoré mali veľmi kvalitné družstvá a niekoľko reprezentantov Československa si vlastné zväzy nevytvorili a pôsobili v štruktúrach ČSTTA. K najúspešnejším stolným tenistom na Slovensku z radov maďarských športových klubov patrili u mužov: I. Salzer a u žien M. Pauliková a S. Dományiová všetci z PTE, ktorí štartovali za reprezentáciu ČSR. Do tejto kategórie je možné zaradiť aj K. Morávka, ktorý v roku 1924 začal hrať v YMCA Bratislava. V roku 1928 prestúpil do PTE Bratislava. V roku 1932 začal hrať za YMCA Filákovu a po

necelom roku prestúpil do I. ČsŠK Bratislava, kde pôsobil do konca sledovaného obdobia. V rokoch 1930 – 1933 niekoľkokrát reprezentoval Československo.

Literatúra

1. BÁRCZY, O., 1936. *Csehszlovákiai Magyar Testnevelő Szövetség*. Léva.
2. DEMETROVIČ, E., 1996. *Encyklopédia stolného tenisu Slovenska*. Bratislava: Presskop, s. 142.
3. MACHAJDÍK, I., 2011. *Športové hry starej Bratislavy*. Bratislava: Perfekt.
4. NAPLÓ, 1933, č. 212, s. 15.
5. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1924, č. 285, s. 7.
6. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1927, č. 275, s. 8; č. 263, s. 9.
7. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1929, č. 77, s. 9.
8. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1930, č. 55, s. 9; č. 70, s. 13.
9. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1931, č. 288, s. 8; č. 68, s. 16; č. 81, s. 8; č. 97, s. 8; č. 14, s. 16; č. 288, s. 8.
10. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1932, č. 74, s. 10.
11. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1933, č. 90, s. 10; č. 90, s. 10.
12. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1934, č. 63, s. 9; č. 9, s. 8; č. 72, s. 10; č. 72, s. 10; č. 49, s. 10; č. 88, s. 10.
13. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1935, č. 79, s. 8; č. 96, s. 10; č. 96, s. 10; č. 87, s. 8; č. 90, s. 8; č. 40, s. 8.
14. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1936, č. 86, s. 33; č. 86, s. 33; č. 43, s. 8; č. 52, s. 8; č. 85, s. 8; č. 6, s. 10; č. 6, s. 10.
15. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1937, č. 50, s. 8; č. 62, s. 8; č. 239, s. 8.
16. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1938, č. 40, s. 8; č. 31, s. 7; č. 40, s. 8; č. 56, s. 8.
17. REKORD, 1933, č. 11, s. 5; č. 47, s. 7.
18. RÉVAY, I., 1934. *Csehszlovákiai magyar kisebbségi sport szervezete és tevékenysége 1933*. Levice: Schulz.
19. SLOBODZIAN, V. a kol., 2015. *Devadesátka stolního tenisu v Čechách , na Moravě a Slovensku*. Praha: Futura.
20. TURCZEL, L., 1992. *Magyar Sportélet Csehszlovákian 1918-1938*. Bratislava: Nádach,

Summary

Hungarian Table Tennis Association in Czechoslovakia

Peter Bučka

The author deals with the question of the origin, development, and results of the Hungarian Table Tennis Association in Czechoslovakia (CsMATSz), which operated in Slovakia in the interwar period. Table tennis was very popular with the Hungarian youth. The players from Polgári Torna Egyesület (PTE) were among the best in Slovakia. In the 1930/1931 season, PTE became the club champion of Czechoslovakia in mixed teams. It was the first unit from Slovakia to achieve such a result. There were also several representatives of Czechoslovakia from PTE, but they did not make much of an impact on the international scene. CsMATSz organized its own championships for individuals and mixed teams.

Keywords: table tennis, minority sport, interwar period

PaedDr. PETER BUČKA, PhD. (*1960) – zaoberá sa dejinami športu.

Od pohybových hier s lietajúcim diskom k frisbee ultimate

Gustáv Argaj¹

¹Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu

Lietajúci disk (frisbee) je známy predovšetkým ako hračka, ktorá sa využíva v rekreačných pohybových aktivitách a rôznych pohybových hrách. Lietajúce disky sa uplatňujú aj v oblasti športu, Medzinárodná federácia lietajúceho disku (WFDF) riadi už pomerne veľa športových disciplín (ultimate, frisbee golf, double disc court), ktoré sú rozšírené prakticky po celom svete.

Lietajúce disky sa využívajú v telesnej a športovej výchove v pohybových hrách a aj pri netradičnej športovej hre frisbee ultimate. Ich výhodou je, že pre žiakov znamenajú sporenie výučby a rovnako aj to, že ovládanie lietajúceho disku je pomerne jednoduché a všetky pohybové činnosti sa dajú veľmi rýchlo naučiť.

Pohybové hry s lietajúcim diskom sú prezentované prostredníctvom rôznych súťaží a školení, na ktorých sa podieľajú predovšetkým Slovenská asociácia frisbee (www.szf.sk) a ďalšie vzdelávacie organizácie.

Informácie o lietajúcich diskoch

Lietajúce disky je možné rozdeliť podľa toho, na aký účel sa budú používať. My sa zameriame na informácie o lietajúcich diskoch, ktoré sú vhodné na ich využitie v telesnej a športovej výchove. Tu platí základné pravidlo, že veľkosť, hmotnosť a materiál z ktorého je lietajúci disk vyrobený prispôbujeme veku žiakov. Pre žiakov na prvom stupni základných škôl sú vhodné ľahké soft disky z penového plastu (obr. 1).

Obr. 1 Soft disk

Na druhom stupni základných škôl (ZŠ) odporúčame lietajúce disky z plastu s hmotnosťou 135 gramov a priemerom 24 cm (obr. 2). Na stredných školách (SŠ) môžeme použiť súťažné disky z plastu s hmotnosťou 175 gramov a priemerom 27 cm (obr. 3).

Obr. 2. Disk pre 2. stupeň ZŠ

Obr. 3 Disk pre žiakov SŠ

Príklad špeciálneho rozcvičenia

Po všeobecnom rozcvičení odporúčame v špeciálnej časti cvičenia zamerané na základné zručnosti pri hádzaní a chytaní lietajúceho disku.

- Vyhadzovanie a chytanie lietajúceho disku v pokluse

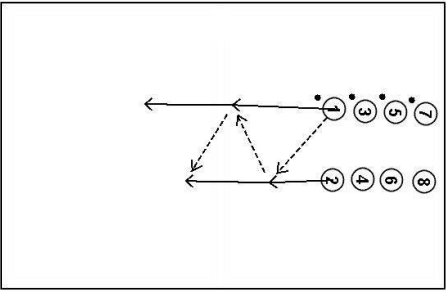
Žiaci sa postavia do radu vedľa seba, každý žiak má lietajúci disk. Žiaci v pokluse vyhadzujú lietajúci disk nad seba bekhendovým spôsobom a chytajú disk dvoma rukami.

- Vyhadzovanie a chytanie lietajúceho disku jednou rukou v pokluse

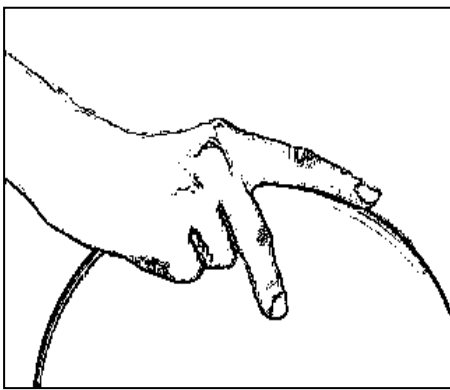

Žiaci sa postavia do radu vedľa seba, každý žiak má lietajúci disk. Žiaci v pokluse vyhadzujú lietajúci disk nad seba bekhendovým spôsobom a chytajú disk jednou rukou.

- Prihrávky vo dvojiciach v pohybe

	<p>Žiaci vytvoria dvojice a prihrávajú si na krátku vzdialenosť (max. 5 m) tak, aby s diskom v ruke urobili maximálne 2 kroky.</p>
---	--

Základy techniky hádzania a chytania lietajúceho disku

Pre frisbee ultimate, a aj pre všetky druhy pohybových hier s lietajúcim diskom je dôležité naučiť sa základné spôsoby hádzania a chytania disku. Základný spôsob hádzania je bekhend, ten sa používa najčastejšie a s ním sa dosahujú aj najdlhšie hody – u mužov sú to výkony aj nad 200 metrov. Pri bekhende sa disk drží tak, že palec je zhora, ukazovák z boku a ostatné prsty zdola (obr. 4).

Obr. 4 Držanie disku pri bekhende

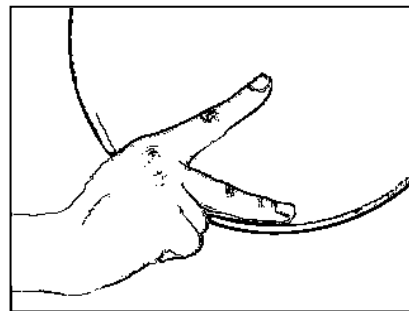
Disk sa hádže zo stoja rozkročného v bočnom postavení vzhľadom na smer kam sa bude hádzať. Pohyb sa začína otáčaním trupu doľava a pokrčením paže s diskom (obr. 5). Pri odhode otáčame trup vpravo, pravá ruka s diskom sa vystiera a posledný rotačný impulz dáva disku záväzok.

Ťažší spôsob hádzania disku je forhend, ktorý sa používa predovšetkým pri pohybovej hre ultimate. Pri forhende sa disk drží tak, že prostredný prst je opretý o vnútorný okraj disku, ukazovák je zospodu a smeruje do stredu disku, palec drží disk zhora a ostatné prsty sú pokrčené (obr. 6).

Obr. 5. hod disku zo stoja rozkročného

Disk sa hádže zo stoja rozkročného v čelnom postavení vzhľadom na smer kam sa bude hádzať. Pohyb sa začína otáčaním trupu vpravo, pravá paža s diskom je v upažení vzad. Pri odhode otáčame trup vľavo, nasleduje rýchly pohyb pravej paže vpred a rotačný pohyb zápästia, ktorý dáva disku rýchlosť a rotáciu (Obr. 7).

Obr. 6. Držanie pri horhende

Obr. 7 Hod disku v čelnom postavení

Chytanie disku – najčastejšie sa disk chytá do dvoch rúk. Jedna ruka sa prikladá k letiacemu disku zhora (obr. 8) a druhá zdola, ruky pri tom robia pohyb v smere letu, čím sa dosiahne jeho stlmenie a bezpečné chytenie. Pri chytaní je dôležitý strehový postoj, aby bol hráč pripravený reagovať na zmeny letu disku.

Obr. 8 Chytanie disku

Príklady pohybových hier s lietajúcim diskom

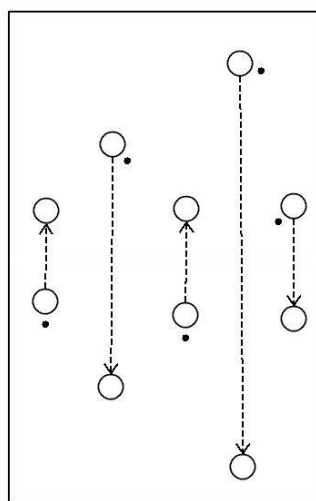
Uvádzame pohybové hry a rôzne druhy hernej praxe, ktoré sme zostavili tak, že na seba nadväzujú a vytvárajú tak vhodné podmienky učenia. Základom tohto prístupu je koncepcia integrovanej hernej praxe podľa Dobrého a kol. (2011). Sú vhodné pre žiakov základných aj stredných škôl a tvoria prirodzený prechod od pohybových hier s lietajúcim diskom k športovej hre frisbee ultimate.

Méty

Na ihrisku označíme niekoľko mét, ktoré sú od seba vzdialené v 5 metrových odstupoch. Vytvoríme dvojice hráčov, ktoré sa postaví na prvé méty. Každá dvojica sa snaží dostať čo najrýchlejšie z prvej na poslednú métu. Z každej méty sa postupuje až vtedy, keď si dvojica prihrá 10 krát za sebou bez chyby (disk nesmie spadnúť na zem). Víťazí dvojica, ktorá sa prvá dostane na poslednú métu.

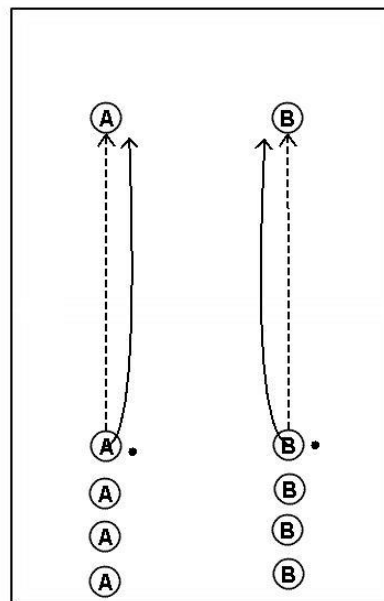
Méty s dvoma diskami

Tá istá organizácia ako pri métach, ale hráči si prihrávajú dva disky naraz.

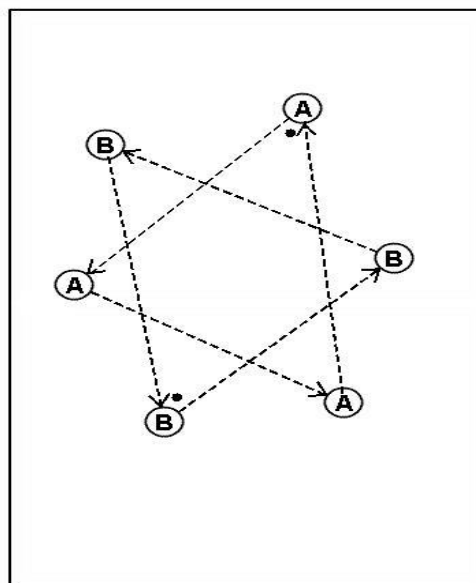

Štafeta

Vytvoríme družstvá (podľa počtu hráčov) s rovnakým počtom hráčov a na ihrisku označíme dve méty. Hráči sa postavia do zástupov na prvú métu a jeden hráč z každého družstva na druhú métu. Prvý hráč z každého družstva má disk, na signál hádže disk spoluhráčovi na druhú métu a beží na jeho miesto. Hráč na druhej méte chytá disk, prihráva späť na prvú métu a beží na prvú métu. Družstvá súťažia, ktoré sa skôr vrátia do základného postavenia. Keď je prihrávka nepresná a nedoletí na métu, musí hráč, ktorý prihrával bežať pre disk, vrátiť sa späť a prihrávať znova.

Naháňačka diskov

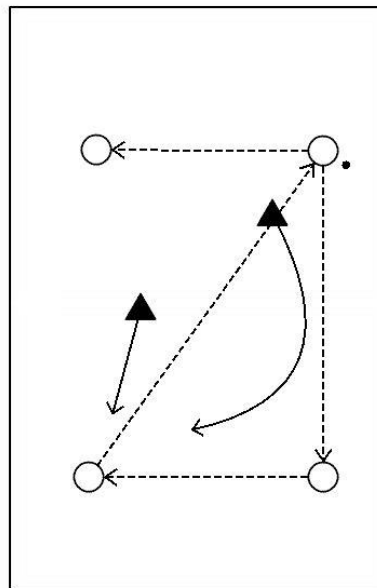
Hráči sa rozdelia do dvoch družstiev s rovnakým počtom hráčov a všetci sa striedavo postavajú do kruhu (hráč A – hráč B – hráč A – hráč B, ...). Oproti stojaci hráči A a B majú lietajúci disk. Na signál si prihrávajú určeným smerom a snažia sa rýchlymi prihrávkami predbehnúť disk súpera. Komu sa to podarí získa bod. Hra potom pokračuje rovnako ďalej a prihráva sa opačným smerom.

Bago

Bago – obľúbená pohybová hra sa dá hrať aj s lietajúcim diskom. Štyria hráči sa postaví do štvorca a dvojica hráčov sa postaví do stredu. Hráči s diskom si prihrávajú a dvojica obrancov sa snaží disk zachytiť, alebo zraziť na zem. Hráč s diskom sa nesmie pohybovať, môže robiť obrátku okolo jednej nohy (tak ako v basketbale) a musí prihrať do 5 sekúnd. Obranca nesmie vyrážať disk z ruky a nesmie faulovať.

Striedanie obrancov nastáva keď: disk spadne na zem po nepresnej prihrávke, disk zrazí na zem obranca, hráč s diskom poruší pravidlo o krokoch, obranca zachytí disk, hráč s diskom neprihrá do 5 sekúnd.

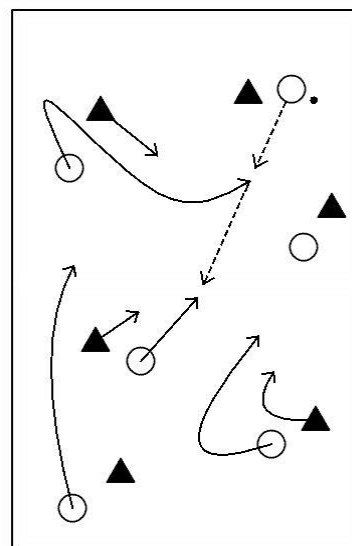

Na 10 (5) prihrávok

Hráčov rozdelíme do dvoch družstiev (4 až 6 členné podľa veľkosti ihriska). Úlohou družstva, ktoré má disk je prihrávať si disk tak, aby hráči dosiahli 10 (5) prihrávok za sebou. Keď sa im to podarí, družstvo získa bod. Druhé družstvo bráni, snaží sa získať disk pod svoju kontrolu.

Zmena kontroly nad diskom nastáva keď:

- disk spadne na zem
- hráč neprihrá do 5 sekúnd
- disk chytí obranca, alebo ho zrazí na zem
- sa disk dotkne plochy mimo ihriska
- hráč chytí disk mimo ihriska
- družstvo dosiahne 10 (5) prihrávok za

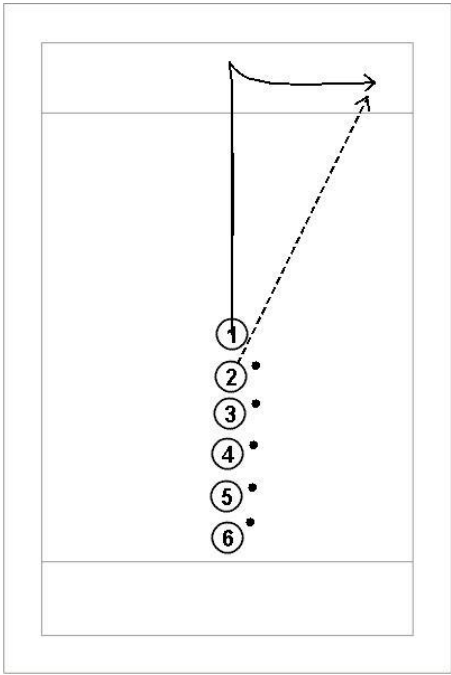
<p>sebou (získa bod).</p> <p>Pri každej zmene kontroly nad diskom sa prihrávky počítajú odznova. Pri hre nie je povolený kontakt hráčov a hráčovi sa nesmie disk vyrážať z ruky.</p>	
--	--

Základy frisbee ultimate

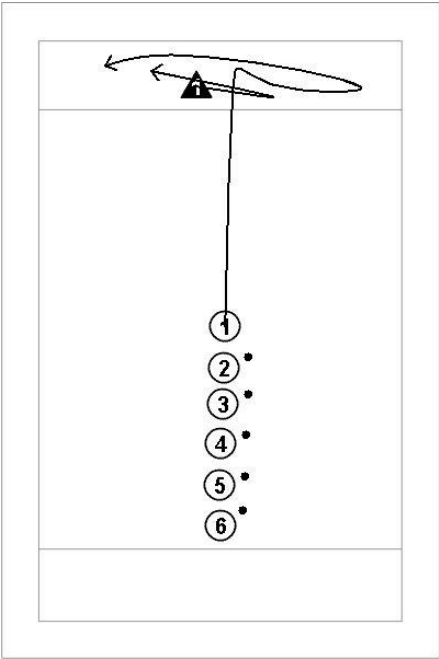
Frisbee ultimate je netradičná športová hra. Cieľom hry je prihrať spoluhráčovi lietajúci disk do koncovej zóny ihriska. Lietajúci disk vznikol v USA, kde bol tento výrobok v roku 1965 aj patentovaný. Postupne sa vytvorilo niekoľko športových aktivít, ktoré využívajú lietajúci disk a v súčasnosti sú mnohé veľmi rozšírené (najmä v USA a v západnej Európe). Jednou zo športových hier, ktoré sa hrajú s lietajúcim diskom je ultimate. Táto netradičná športová hra vznikla v roku 1967 v USA a postupne sa rozšírila do celého sveta. V súčasnosti športy s lietajúcim diskom riadi World Flying Disc Federation (wfdf.org/), ktorá združovala v roku 2022 už 101 národných asociácií. Na Slovensku súťaže riadi Slovenská asociácia frisbee (szf.sk) a na tejto stránke sú aj podrobné pravidlá frisbee ultimate.

Príklady nácviku a zdokonaľovania herných činností v ultimate

- a) Nácvik prihrávky do koncovej zóny (prípravné cvičenie)

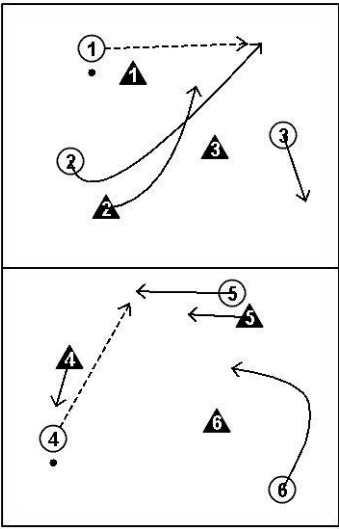
Schéma	Organizácia
	<p>Hráči sa postavia do zástupu, prvý hráč bez disku, ostatní hráči s diskom. Hráč 1 vybieha do koncovej zóny a uvoľňuje sa pomocou L-úniku. Hráč 2 prihráva. Hráč 1 chytá disk v koncovej zóne a zaraď sa na koniec zástupu. Potom do koncovej zóny vybieha hráč 2 a cvičenie pokračuje ďalej.</p> <p>Kľúčové body</p> <p>Vizuálny kontakt hráčov, načasovanie prihrávky.</p>

b) Zdokonaľovanie prihrávky do koncovej zóny (herné cvičenie)

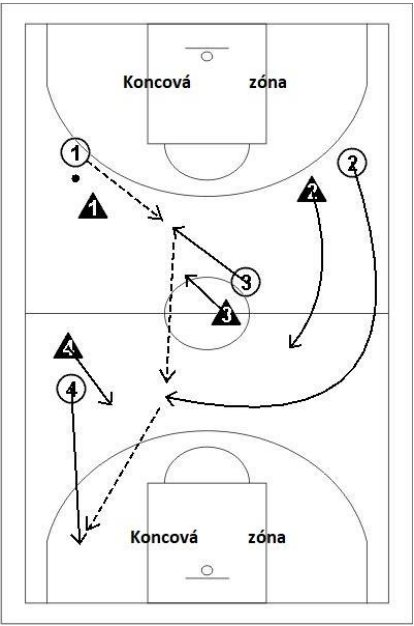
Schéma	Organizácia
	<p>Do koncovej zóny sa postaví obranca. Ostatní hráči sa postavia do zástupu, prvý hráč bez disku, ostatní hráči s diskom. Hráč 1 vybieha do koncovej zóny a uvoľňuje sa pomocou L-úniku a obranca ho bráni – jeho úlohou je disk chytiť alebo zraziť na zem. Hráč 2 prihráva až vtedy keď sa hráč 1 uvoľní. Hráč 1 chytá disk v koncovej zóne a potom bude brániť. Obranca zoberie disk a zaradí sa na koniec zástupu. Potom do koncovej zóny vybieha hráč 2 a cvičenie pokračuje ďalej.</p> <p>Kľúčové body</p> <p>Útočník bez disku: pri uvoľňovaní musí meniť rýchlosť a smer pohybu, vizuálny kontakt s hráčom, ktorý prihráva. Útočník s diskom: načasovanie prihrávky v momente keď je hráč bez disku voľný.</p>

c) zdokonaľovanie útočných a obranných činností

(prípravná hra 3:3)

Schéma	Organizácia
	<p>V prípravnej hre hrajú proti sebe trojice hráčov na ihrisku s rozmermi približne 15 x 15 m. Úlohou hráčov, ktorí majú disk je dosiahnuť 5 prihrávok za sebou. Úlohou hráčov, ktorí bránia je získať disk. Hrá sa podľa pravidiel frisbee ultimate.</p> <p>Kľúčové body</p> <p>Útočníci: pri uvoľňovaní musia vytvárať otvorený prihrávkový koridor. Obrancovia: pri bránení musia vidieť hráča, ktorého bránia a zároveň aj útočníka s diskom.</p>

d) Zdokonaľovanie útočných a obranných herných činností (prípravná hra 4:4)

Schéma	Organizácia
	<p>V prípravnej hre hrajú proti sebe štvorice hráčov na basketbalovom (hádzanárskom) ihrisku. Úlohou hráčov, ktorí majú disk je prihrať disk spoluhráčovi do koncovej zóny – časť územia basketbalového ihriska vymedzeného čiarou trojbodovej streľby (bránovisko hádzanárskeho ihriska). Keď útočník chytí disk v tejto koncovej zóne získa pre svoje družstvo bod. Úlohou hráčov, ktorí bránia je získať disk, keď sa im to podarí, tak budú útočiť . Hrá sa podľa pravidiel frisbee ultimate.</p> <p style="text-align: center;">Kľúčové body</p> <p>Útočníci: pri uvoľňovaní musia vytvárať otvorený prihrávkový koridor. Obrancovia: pri bránení musia vidieť hráča, ktorého bránia a zároveň aj útočníka s diskom.</p>

Edukačné efekty výučby pohybových hier s lietajúcim diskom

Pohybové hry s lietajúcim diskom a netradičná športová hra frisbee ultimate sú vhodné prostriedky výučby telesnej a športovej výchovy na školách. V rámci ISCED 3 sú súčasťou obsahového štandardu spolu s ďalšími netradičnými športovými hrami (basketbal, hádzaná, volejbal, futbal, rugby, hokejbal, florbal, **ultimate frisbee**, futsal, boccia, kolky, plážový volejbal, vodné pólo, nohejbal, hokej, indiaka, softbal, T-ball, streetbal, bejzbal).

Na základe našich skúseností s výučbou pohybových aktivít s lietajúcim diskom na našej fakulte a na základe poznatkov z ďalších zdrojov (záverečné práce, semináre pre učiteľov, rôzne publikácie) môžeme edukačné efekty výučby pohybových hier s lietajúcim diskom zhrnúť do bodov:

- Netradičný predmet hry – lietajúci disk žiakov zaujme, niečo nové je vždy pre nich zaujímavé.

- Základné pohybové zručnosti – hádzanie a chytanie lietajúceho disku je jednoduché, dá sa rýchlo naučiť.
- Pri hrách s lietajúcim diskom sa rozvíjajú pohybové schopnosti – predovšetkým rýchlosť a koordinácia.
- Pri riešení herných situácií sa výrazne stimulujú intelektuálne schopnosti žiakov, najmä vnímanie a taktické myslenie.
- Pravidlá frisbee ultimate výrazne podporujú spoluprácu hráčov.
- Pri pohybových hrách s lietajúcim diskom a pri frisbee ultimate dochádza ku kontaktným herným situáciám len zriedkavo (sú limitované pravidlami), preto sú tieto pohybové aktivity bezpečné.

Literatúra

1. ARGAJ, G. 2009. *Pohybové hry pre telesnú a športovú výchovu*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave. ISBN 978-223-2602-5.
2. ARGAJ, G., 2013. Zahrajte sa s lietajúcim diskom. In *Tělesná výchova a sport mládeže*, 79(12), s. 13-17.
3. BACCARINI, M., T. BOOTH, 2008. *Essential Ultimate*. Champaign: Human Kinetics. ISBN 13: 978-0-7360-5093-7.
4. DOBRÝ, L. a kol. 2011. Integrovaná praxe ve sportovních hrách. In *Tělesná výchova a sport mládeže*, 77(2), s. 7-17.
5. <https://unibook.upjs.sk/sk/telesna-vychova-a-sport/347-zaklady-ultimate-frisbee>
6. <https://www.youtube.com/watch?v=qL-HwZK4rHc>
7. JÁNOŠKA, J., 2016. *Ultimate a jeho využití na středních školách*. Brno. Bakalárska práca. Masarykova univerzita v Brne, Fakulta sportovních studií.
8. JEŠINA, O. 2004. Létaující disky frisbee v TV na základních a zvláštních školách. In *Tělesná výchova a sport mládeže*, 70(6), s. 30-34.
9. MELICHAR, R., Z. KUCHELOVÁ a K. ZUSKOVÁ, 2016. *Základy ultimate frisbee*. Košice: UPJŠ. ISBN 978-80-8152-474-5.
10. NEUMANN, P., J. KITTSTEINER a A. LASSLEBEN, 2004. *Faszination Frisbee*. Wiebelsheim : Limpert Verlag. ISBN 3-7853-1696-8.
11. PARINELLA, J. a E. ZASLOW, E. 2004. *Ultimate Techniques & Tactics*. Champaign: Human Kinetics. ISBN 0-7360-5104-X.

12. SIMON, R., 2013. Frisbeespiele in der Halle. In: *Sporpraxis*, 54(1+2), pp. 31-32. ISSN 0176-5906.
13. ŽUFFOVÁ, Z. 2012. *Efektivita rôznych prístupov k vyučovaniu frisbee ultimate* : diplomová práca. Bratislava : FTVŠ UK, 124 s.

PaedDr. GUSTÁV ARGAJ, PhD. (1956*) – Vyučuje Teóriu a didaktiku pohybových hier, športových hier a netradičných športových hier. V tejto oblasti publikoval skriptá, monografie, vedecké a odborné publikácie.

Názory žiakov športových a nešportových tried na inklúziu žiaka s telesným postihnutím v telesnej a športovej výchove

Noémi Mészárosová¹, Dagmar Nemček²

¹Základná škola Karloveská 61, Bratislava

²Univerzita Komenského v Bratislave, Pedagogická fakulta

Abstrakt:

Cieľom príspevku bolo zistiť a porovnať názory žiakov športových a nešportových tried na inklúziu žiaka s telesným postihnutím v telesnej a športovej výchove (TŠV). Výskumný súbor pozostával zo 112 žiakov 6. až 8. ročníka základnej školy, z ktorých 63 žiakov navštevovalo športové triedy a 49 žiakov sa vzdelávalo v bežných, nešportových triedach. Na zber výskumných údajov sme použili štandardizovaný dotazník CAIPE-R. Pre porovnanie významnosti rozdielov v názoroch na inklúziu žiaka a TP do vyučovania TŠV medzi žiakmi športových a nešportových tried sme aplikovali neparametrický Mann-Whitneyho U-test. Žiaci športových tried deklarujú signifikantne pozitívnejšie všeobecné názory ($U=783$; $p=0,000$), názory na modifikáciu pravidiel športovej hry ($U=978$; $p=0,001$), ako aj celkový názor ($U=769$; $p=0,000$) na inklúziu žiaka s TP v predmete TŠV oproti žiakom nešportových tried.

Kľúčové slová: žiaci športových tried, žiaci nešportových tried, žiak/žiačka na vozíku, telesná a športová výchova, všeobecné názory, modifikácia pravidiel, celkový názor.

Inklúziu ako trend, ktorý prináša inovácie, možno pozorovať výnimočne, a v podmienkach slovenských škôl ide stále o mimoriadny proces vo vzdelávaní (Bendíková, 2014). Inklúzia sa považuje za inovatívny vzdelávací proces, v ktorom sa každému žiakovi môže poskytnúť plnohodnotné vzdelanie. Zároveň možno inklúziu považovať za osobitnú inováciu, ktorá zvyšuje kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu v škole (Maliňáková, 2022). V súčasnosti všetky európske krajiny smerujú k inklúzii žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Vývoj v tomto smere vychádza jednak z presvedčenia, že inklúzia žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je prospešná pre všetkých, a jednak z kritickej analýzy úlohy segregovaného vzdelávania, a jeho vplyvu na osobnosť tohto žiaka (Geršicová, Porubčanová, 2020). Pojem inklúzia možno chápať ako vyššiu kvalitu v prístupe k vzdelávaniu, kde sa heterogenita skupín žiakov považuje za homogenitu. Okrem humánneho účinku má tento spôsob práce uľahčiť aj prácu učiteľa v bežnej škole. Odpadá potreba dosiahnuť rovnaký cieľ so všetkými žiakmi. Dôležitá sa ukazuje cesta, a nie výsledok vo vzájomnej interakcii, akceptácii a spolupráci (Košťrnová, Ustohalová, Verešová, 2020).

Žiak s telesným postihnutím (ďalej TP) je v systéme vzdelávania zaradený do kategórie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, do podkategórie žiakov so zdravotným znevýhodnením (Vladová, Lechta a kol., 2017), konkrétnejšie do podkategórie žiakov so zdravotným postihnutím. Jednou z možností výchovy a vzdelávania žiaka s TP je bežná škola. Rodičia rozhodujú o tom, kde sa bude dieťa s TP vzdelávať a môžu pre svoje dieťa vybrať bežnú školu, ale v tomto prípade je potrebné požiadať o zaradenie dieťaťa ako intaktného žiaka v rámci školskej integrácie. Tu je nevyhnutná vzájomná spolupráca rodičov so školou, poradenskými zariadeniami a ďalšími odborníkmi, ktorí rodičom priblížia podstatu inkluzívneho vzdelávania, oboznámia rodiča s jeho právami, ale aj povinnosťami (Krčahová, Šestáková, 2013). Žiak s TP, ktorý na pohyb využíva invalidný vozík, je zaradený medzi žiakov s ťažším stupňom TP. V podmienkach slovenského školstva prebieha prevažne inkluzívne vzdelávanie žiakov s ľahkým stupňom postihnutia, žiaci s ťažším stupňom postihnutia sú väčšinou preradení do špeciálnych tried alebo špeciálnych škôl (Škoviera, 2017). Viaceré štúdie však potvrdzujú, že inkluzívne vzdelávanie žiakov s ťažším stupňom postihnutia im pomáha dosahovať oveľa lepšie študijné výsledky a úspešnosť v škole (Arthur-Kelly et al., 2008; Downing, 2010; Fyodorov et al., 2019; Strnadová, Arthur-Kelly, Foreman, 2021). Podobne aj v predmete telesná a športová výchova (ďalej TŠV), začlenenie žiaka na vozíku výrazne napomáha jeho osvojeniu základných pohybových zručností, rozvoju pohybových schopností a socializácii takéhoto žiaka do skupiny intaktných spolužiakov (Nemček, Wittmannová, 2021; Nemček, Bumbera, 2021a). V tejto súvislosti nás zaujímalo, ako budú žiaci športových tried a žiaci nešportových tried bežnej základnej školy, vzdelávajúci sa na sekundárnom stupni vzdelávania (ISCED 2), vnímať spolužiaka/spolužiačku, ktorý/á na hodinách TŠV využíva na pohyb invalidný vozík.

Cieľ výskumu

Cieľom výskumu bolo zistiť a porovnať názory žiakov športových a nešportových tried na inklúziu žiaka s telesným postihnutím v telesnej a športovej výchove.

Metodika

Výskumný súbor pozostával zo 112 intaktných žiakov 6. až 8. ročníka základnej školy (ZŠ) L. Novomeského v Trenčíne s priemerným vekom $12,54 \pm 1,52$ rokov. 63 žiakov navštevovalo športové triedy (56,2 %; s priemerným vekom $12,73 \pm 0,95$ rokov) a 49 žiakov sa vzdelávalo v bežných, nešportových triedach (43,8 %; s priemerným vekom $12,29 \pm 2,02$

rokov). Na zber výskumných údajov sme použili štandardizovaný dotazník, ktorý bol anonymný a zákonní zástupcovia žiakov, ako aj samotní žiaci boli oboznámení s tým, že zozbierané údaje budú použité na účely výskumného spracovania, ako súčasť grantovej úlohy KEGA č. 051UK-4/2022. Zákonní zástupcovia žiakov podpísali a odovzdali informovaní súhlas o účasti na výskume. Výskum schválila etická komisia FTVŠ UK v Bratislave (č. 10/2019).

Štandardizovaný diagnostický nástroj - dotazník CAIPE-R (Children's Attitude towards Inclusive Physical Education-Revised) skúma postoje žiakov k inklúzii v TŠV, a vyvinul a overil ho americký vedec Martin Block (Block, 1995). CAIPE-R je zovšeobecniteľný pre viac ako jedno zdravotné postihnutie, a je platným a spoľahlivým nástrojom merania postojov intaktných detí k začleňovaniu žiakov so zdravotným postihnutím do TŠV. Česká verzia (CAIPE-CZ) dotazníka (Kudláček, Ješina & Wittmannová, 2011) bola preložená do slovenského jazyka, modifikovaná pre účely nášho výskumu a niekoľkokrát overená v podmienkach slovenských škôl (Nemček & Bumbera, 2021a, 2021b; Nemček & Wittmannová, 2021; Olekšák, Nemček, Ruman, 2022a). Dotazník pozostával z podrobného popisu žiaka Petra a žiačky Petry s TP, pohybujúcimi sa na manuálnom invalidnom vozíku, aby sa žiaci (chlapci v prípade spolužiaka Petra, a dievčatá v prípade spolužiačky Petry) vcítili do pocitu, že na vyučovaní TŠV je s nimi na hodine takýto žiak/žiačka. Dotazník tvorilo 11 výrokov, z ktorých bolo 6 zameraných na (1) všeobecné názory na inklúziu žiaka/žiačky s TP do vyučovania TŠV a ďalších 5 výrokov bolo zameraných na (2) názory na modifikáciu pravidiel športovej hry basketbal pre žiaka/žiačky na vozíku. Dotazník bol doplnený o osobné údaje o intaktných žiakoch, akými boli pohlavie, vek, škola a ročník, ktorý navštevujú. Ku každému výroku vyjadrovali intaktní žiaci na 5-bodovej škále svoj súhlas, resp. nesúhlas, kedy bod 1 znamenal absolútny nesúhlas (nesúhlasím), bod 2 nesúhlas (skôr nesúhlasím), bod 3 neutrálne stanovisko (ani súhlasím, ani nesúhlasím), bod 4 súhlas (skôr súhlasím) a bod 5 úplný súhlas (súhlasím). Vyššie priemerné bodové skóre znamenalo pozitívnejší názor na inklúziu a nižšie priemerné bodové skóre negatívnejší názor na inklúziu žiaka s TP do vyučovania TŠV.

Na štatistické vyhodnotenie získaných údajov sme použili vypočítané priemerné bodové skóre z odpovedí žiakov športových a nešportových tried a smerodajnú odchýlku (\pm SD). Štatistické vyhodnotenie priemerným bodovým skóre a smerodajnou odchýlkou sme realizovali jednotlivo pre každý výrok samostatne (6 výrokov na všeobecnú inklúziu a 5 výrokov na modifikáciu pravidiel), ako aj pre výpočet názoru na (1) všeobecnú inklúziu (súčet 6 výrokov) a (2) modifikáciu pravidiel basketbalu (súčet 5 výrokov), tzv. SPOLU,

a tiež pre výpočet (3) celkového názoru, ktorý tvoril súčet 11 výrokov dotazníka. Pre porovnanie významnosti rozdielov v názoroch na inklúziu žiaka a TP do vyučovania TŠV medzi žiakmi športových a nešportových tried sme aplikovali neparametrický Mann-Whitneyho U-test pre dva nezávislé výbery. Významnosť rozdielov sme stanovili a 5 % ($p \leq 0,05$) hladine štatistickej významnosti. Výsledky prezentujeme v tabuľkách a grafe.

Výsledky

Analýzou všeobecných názorov na inklúziu žiaka na invalidnom vozíku v TŠV sme zistili, že oba skúmané súbory žiakov prejavili najvyššiu mieru súhlasu vo výroku č. 5 „Keby bol žiak s TP so mnou na hodine TŠV, bavil by som sa s ním, a bol by som jeho kamarát“ a naopak najnižšiu mieru súhlasu vo výroku č. 2 „Aj keď žiak s TP nie je dobrý športovec, nespomaľoval by všetkým hru“ (tab. 1).

Tab. 1. Všeobecné názory na inklúziu žiaka s TP v TŠV

Č.	Výrok	Žiaci športových tried	Žiaci nešportových tried	Mann-Whitney U-test	
		$\bar{x} \pm SD$	$\bar{x} \pm SD$	U	p
1.	Bolo by fajn, keby žiak s TP mohol chodiť so mnou na hodiny TŠV.	4,21±0,94	3,79±1,09	1199*	0,031
2.	Aj keď žiak s TP nie je dobrý športovec, nespomaľoval by všetkým hru.	3,27±1,23	2,16±1,34	821**	0,000
3.	Keby sme hrali na TŠV napr. basketbal, bolo by fajn mať žiaka s TP v družstve.	3,51±1,17	2,43±1,17	793**	0,000
4.	TŠV by bola zábavná, keby tam bol žiak s TP so mnou.	3,94±0,99	3,32±1,12	1050**	0,003
5.	Keby bol žiak s TP so mnou na hodine TŠV, bavil by som sa s ním, a bol by som jeho kamarát.	4,54±0,78	4,04±1,09	1122**	0,006
6.	Keby bol žiak s TP so mnou na hodine TŠV, rád by som mu pomohol cvičiť a hrať hry.	4,41±0,75	3,98±1,23	1300	0,118
SPOLU		3,98±0,54	3,29±0,81	783**	0,000

Komparatívnou analýzou všeobecných názorov na inklúziu žiaka na invalidnom vozíku v TŠV z pohľadu žiakov športových a nešportových tried sme zistili, že žiaci športových tried v signifikantne vyššej miere súhlasili so začlenením žiaka s TP do vyučovania TŠV oproti žiakom bežných, nešportových tried. Veľmi výrazné rozdiely potvrdili v oblasti účasti žiaka na hodine TŠV spoločne so zdravými spolužiakmi, zapájania sa do obsahu vyučovacej hodiny, jej atraktivity, vzájomnej spolupráce na hodinách TŠV a socializácie zo strany intaktných spolužiakov. Tieto oblasti významne pozitívnejšieho

názoru žiakov športových tried oproti žiakom nešportových tried sa prejavili v prvom (U=1199; p=0,031), druhom (U=821; p=0,000), treťom (U=793; p=0,000), štvrtom (U=1050; p=0,003) a piatom (U=1122; p=0,006) výroku, ktoré spadajú do hodnotenia všeobecných názorov na inklúziu žiaka s TP v TŠV (tab. 1). Konštatujeme, že žiaci športových tried deklarujú signifikantne pozitívnejšie všeobecné názory na inklúziu žiaka s TP v predmete TŠV oproti žiakom nešportových tried (U=783; p=0,000) (tab. 1).

Analýzou názorov na modifikáciu pravidiel športovej hry v inkluzívnej TŠV pri začlenení žiaka na invalidnom vozíku sme zistili, že oba skúmané súbory žiakov prejavili najvyššiu mieru súhlasu vo výroku č. 11 „Keby počas hry získal žiak s TP loptu, pomohol by som mu dať kôš, keďže je hráčom môjho tímu.“ a naopak najnižšiu mieru súhlasu vo výroku č. 10 „Bolo by dobré, keby žiakovi s TP nikto nemohol vziať po prihrávke loptu“ (tab. 2).

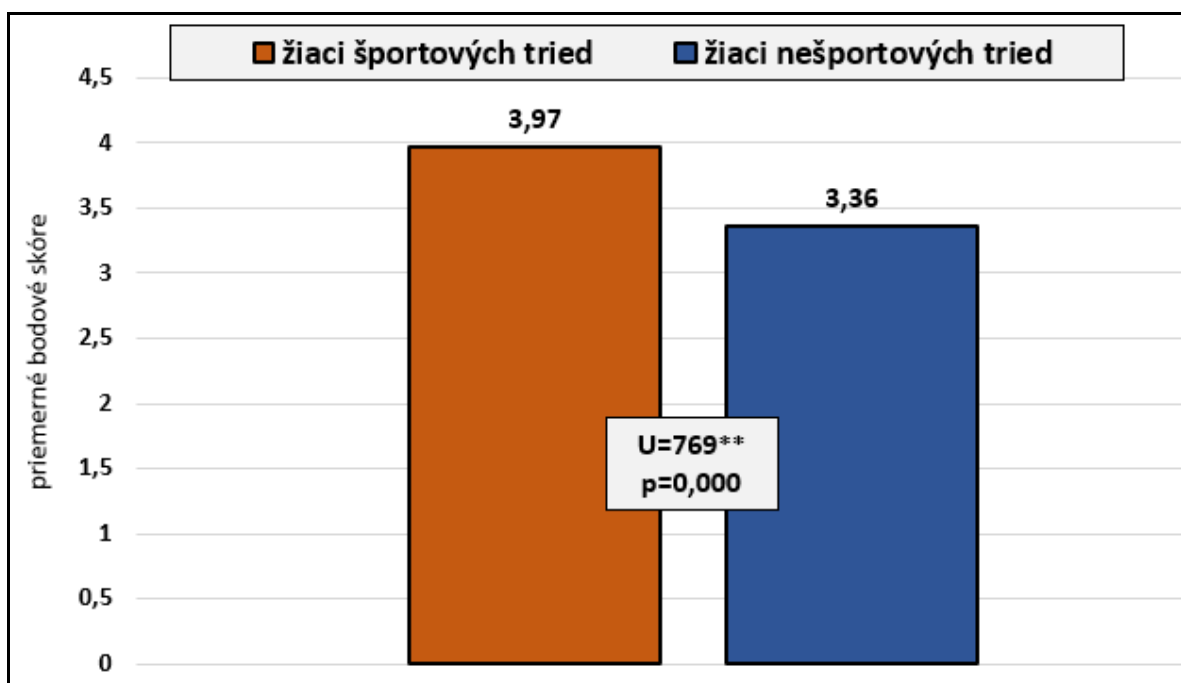
Tab. 2. Názory na modifikáciu pravidiel športovej hry v inkluzívnej TŠV

Č.	Výrok	Žiaci športových tried	Žiaci nešportových tried	Mann-Whitney U-test	
		$\bar{x} \pm SD$	$\bar{x} \pm SD$	U	p
7.	V basketbale nesmú byť blokované prihrávky, ktoré smerujú na žiaka s TP.	3,81±1,17	2,69±1,56	927**	0,000
8.	Žiakovi s TP by sme mohli dovoliť strieľať na nižší kôš.	4,41±1,07	3,96±1,61	1411	0,366
9.	V basketbale by žiak s TP mohol zostať v priestore pod košom dlhšie, ako dovoľujú pravidlá.	3,86±1,28	4,00±1,24	1423	0,455
10.	Bolo by dobré, keby žiakovi s TP nikto nemohol vziať po prihrávke loptu.	3,19±1,32	2,28±1,26	963**	0,000
11.	Keby počas hry získal žiak s TP loptu, pomohol by som mu dať kôš, keďže je hráčom môjho tímu.	4,53±0,76	4,32±1,01	1345	0,232
SPOLU		3,95±0,68	3,45±0,84	978**	0,001

Komparatívnou analýzou názorov na modifikáciu pravidiel športovej hry v inkluzívnej TŠV pri začlenení žiaka na invalidnom vozíku z pohľadu žiakov športových a nešportových tried sme zistili, že žiaci športových tried v signifikantne vyššej miere súhlasili so začlenením žiaka s TP do vyučovania TŠV oproti žiakom bežných, nešportových tried. Veľmi výrazné rozdiely potvrdili v oblastiach zákazu blokovania prihrávok smerovaných na žiaka s TP a odobratia lopty žiakovi s TP po prihrávke. Tieto oblasti významne pozitívnejšieho názoru žiakov športových tried oproti žiakom nešportových tried sa prejavili v siedmom (U=927; p=0,000) a desiatom (U=963; p=0,000) výroku, ktoré spadajú do hodnotenia názorov na modifikáciu pravidiel športovej hry basketbal v inkluzívnej TŠV (tab. 2). Konštatujeme, že žiaci športových tried deklarujú signifikantne pozitívnejšie názory na modifikáciu pravidiel

športovej hry v inkluzívnej TŠV pri začlenení žiaka na invalidnom vozíku oproti žiakom nešportových tried ($U=978$; $p=0,001$) (tab. 2).

Analýzou celkového názoru na inklúziu žiaka s TP do vyučovania TŠV sme zistili, že žiaci športových tried prejavili súhlasný názor odpoveďou „skôr súhlasím“ s priemerným bodovým skóre odpovedí $3,97 \pm 0,54$ bodov, a žiaci nešportových tried prejavili neutrálny názor odpoveďou „ani súhlasím, ani nesúhlasím“ s priemerným bodovým skóre odpovedí $3,36 \pm 0,73$ bodov. Rozdiely v celkovom názore sa prejavili na 1 % hladine štatistickej významnosti ($U=769$, $p=0,000$) s výrazne pozitívnejším názorom na inklúziu v TŠV žiakov športových tried oproti žiakom nešportových tried (obr. 1).

Obr. 1 Porovnanie celkového názoru na inklúziu v TŠV žiakov športových a nešportových tried

Diskusia

Cieľom predloženého výskumu bolo zistiť a porovnať názory žiakov športových a nešportových tried na inklúziu žiaka s telesným postihnutím v telesnej a športovej výchove. Zistili sme, že v oblasti všeobecných názorov na inklúziu oba skúmané súbory žiakov prejavili najvyššiu mieru súhlasu vo výroku „Keby bol žiak s TP so mnou na hodine TŠV, bavil by som sa s ním, a bol by som jeho kamarát“ a naopak najnižšiu mieru súhlasu vo výroku „Aj keď žiak s TP nie je dobrý športovec, nespomaľoval by všetkým hru“. Podobne sa prejavili výsledky výskumu Nemček, (2022a), ktorá skúmala názory intaktných žiakov v TŠV pri začlenení slabozrakého žiaka, kedy chlapci a dievčatá vyjadrili najvyššiu mieru súhlasu

taktiež vo výroku „Keby bol žiak s zrakovým postihnutím so mnou na hodine TŠV, bavil by som sa s ním, a bol by som jeho kamarát“, no odlišne od našich zistení, najnižšiu mieru súhlasu prejavili žiaci výskumu Nemček (2022a) vo výroku „Keby sme hrali na TŠV napr. futbal, bolo by fajn mať žiaka so zrakovým postihnutím v družstve“. Je vidieť, že žiaci na TŠV by viac prijali spolužiaka s TP vo svojom družstve pri realizácii športových hier, ako žiaka so zrakovým postihnutím (Olekšák, Nemček, Ruman, 2022b).

Analýzou názorov na modifikáciu pravidiel športovej hry v inkluzívnej TŠV sme našim výskumom ďalej zistili, že oba skúmané súbory žiakov prejavili najvyššiu mieru súhlasu vo výroku „Keby počas hry získal žiak s TP loptu, pomohol by som mu dať kôš, keďže je hráčom môjho tímu“ a naopak najnižšiu mieru súhlasu vo výroku „Bolo by dobré, keby žiakovi s TP nikto nemohol vziať po prihrávke loptu“. Rovnako sa najvyššia miera súhlasu ako aj najnižšia miera súhlasu prejavila zo strany intaktných žiakov v tých istých výrokoch aj vo výskume Nemček (2022a) pri začlenení slabozrakého žiaka. Konštatujeme, že intaktní žiaci vnímajú modifikáciu pravidiel v inkluzívnej TŠV rovnako, či sú pravidlá prispôbené pre žiaka s telesným alebo zrakovým postihnutím.

Predloženým výskumom sme ďalej zistili, že žiaci športových tried prejavili súhlasný názor na inklúziu žiaka s TP do vyučovania TŠV a žiaci nešportových tried len neutrálny názor. Tento výsledok potvrdila aj autorka Nemček (2022a), kedy chlapci jej výskumu deklarovali len neutrálny, skoro až odmietavý postoj k inklúzii slabozrakého žiaka v TŠV a dievčatá naopak mierne pozitívny názor na inklúziu slabozrakého žiaka v TŠV. Je vidieť, že pravidelná účasť na športovaní sa môže veľmi pozitívne prejavovať aj v oblasti pozitívne vnímanej inklúzie žiakov so zdravotným postihnutím vo vyučovaní TŠV. Dokonca iný výskum deklaruje, že žiaci bežnej školy situovanej v malom meste (Púchov) vnímajú inklúziu v TŠV významne pozitívnejšie ako žiaci hlavného mesta (Nemček, Ruman, 2022), a tiež žiaci nižších ročníkov ZŠ oproti žiakom vyšších ročníkov ZŠ (Nemček, 2022b). Autori Skovajsová, Nemček a Bumbera (2022) porovnávali názory na inklúziu žiakov s rôznym druhom zdravotného postihnutia v skupinách žiakov cirkevnej a štátnej školy. Zistili, že žiaci štátnej školy oproti žiakom cirkevnej školy sú významne viac presvedčení, že inklúzia žiaka s mentálnym, zmyslovým a iným zdravotným postihnutím môže narušiť plynulosť vyučovania TŠV. Tiež v signifikantne vyššej miere sa žiaci štátnej školy oproti žiakom cirkevnej školy prikláňajú k názoru, že zaradenie žiaka s mentálnym postihnutím do inkluzívnej TŠV bude znamenať pre učiteľa viac práce. Na druhej strane ale autori zistili, že práve žiaci štátnej školy oproti žiakom cirkevnej školy v signifikantne vyššej miere súhlasia s tým, že žiaci so zmyslovým postihnutím sa budú učiť pohybovým zručnosťami mnoho

rýchlejšie, ak budú zaradení do inkluzívnej TŠV s ich intaktnými rovesníkmi (Skovajsová, Nemček, Bumbera, 2022).

Najdôležitejším zistením predloženého výskumu bolo odhalenie signifikantných rozdielov medzi názormi žiakov športových tried a žiakov nešportových tried, kedy názory žiakov športových tried boli signifikantne pozitívnejšie vo všetkých analyzovaných oblastiach, čiže vo všeobecných názoroch na inklúziu, v modifikácii pravidiel športovej hry ako aj v celkovom názore na inklúziu žiaka s TP v TŠV. Konštatujeme, že významne pozitívnejší názor na inklúziu žiaka s TP v TŠV vyjadrený žiakmi športových tried vnímame tak, že športovci, ktorí sa pravidelne zúčastňujú športových tréningov a športových súťaží, sa s fenoménom inklúzie stretávajú prostredníctvom športu viac, ako žiaci nešportujúci. Súčasťou športových súťaží, sú aj kategórie športovcov so zdravotným postihnutím, ba dokonca sú títo športovci súčasťou aj bežných súťaží pre zdravých športovcov, preto žiaci športových tried berú športovcov so zdravotným postihnutím pozitívnejšie (takmer bez rozdielu), nakoľko sa môžeme tiež domnievať, že sú súčasťou aj rovnakých športových klubov a spoločne sa zúčastňujú tréningových jednotiek.

Záver

Najpozitívnejšie názory prejavili žiaci športových i nešportových tried v oblasti socializácie žiaka s TP na hodinách TŠV a pri spolupráci v hernej činnosti jednotlivca, akou je strelba na kôš, teda skórovanie žiaka s TP v inkluzívnej TŠV. Neutrálny až mierne negatívny názor deklarovali žiaci športových i nešportových tried na priebeh (spomaľovanie) hry pri začlenení žiaka s TP, a pri pravidle odobratia lopty tomuto žiakovi/žiačke po prihrávke. Žiaci športových tried deklarujú súhlasný názor na inklúziu žiaka s TP do vyučovania TŠV a žiaci nešportových tried len neutrálny názor. Názory žiakov športových tried preukazujú signifikantne pozitívnejšie názory na inklúziu vo všetkých analyzovaných oblastiach, čiže vo všeobecných názoroch, v modifikácii pravidiel športovej hry ako aj v celkovom názore na inklúziu žiaka s TP v TŠV. Oblasť inklúzie je stále málo prebádanou problematikou v oblasti slovenského školstva, a preto ďalšie výskumy zameriame na pripravenosť učiteľov TŠV na inkluzívny telovýchovný proces, a vôľu školského manažmentu vytvoriť inkluzívne prostredie školy a školskej TŠV pre žiakov so zdravotným postihnutím.

Príspevok je riešený v rámci projektu MŠVVŠ SR KEGA č. 051UK-4/2022 (Inkluzívne vzdelávanie v telesnej a športovej výchove).

Literatúra

1. ARTHUR-KELLY, M., FOREMAN, P., BENNETT, D., PASCOE, S., 2008. Interaction, inclusion and students with profound and multiple disabilities: Towards an agenda for research and practice. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 8(3), 161-166.
2. BENDÍKOVÁ, E., 2014. Kurikulárna transformácia telesnej výchovy vo vzťahu k zdraviu žiaka. In: *Aktuálne problémy telesnej výchovy a športu III.: Zborník vedeckých prác* [s. 17-30]. Ružomberok : VERBUM - vydavateľstvo Katolíckej univerzity. ISBN 978-80-561-0124-7.
3. BLOCK, M.E., 1995. Development and validation of children's attitudes toward integrated physical education-revised (CAIPE-R) inventory. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 12(1), 60-77.
4. DOWNING, J.E., 2010. *Academic instruction for students with moderate and severe disabilities in inclusive classrooms*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
5. FYODOROV, A.I., ERLIKH, V.V., KHAFIZOVA, A., BENDÍKOVÁ, E., 2019. Young students' health attitudes. *Journal of Physical Education and Sport*, 19(4), 2512-2517.
6. GERŠICOVÁ, Z., PORUBČANOVÁ, D., 2020. *Žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v prostredí stredných odborných škôl*. Dubnica nad Váhom: VŠ DTI. ISBN 978-80-8222-019-6
7. KOŠTRNOVÁ, D., USTOHALOVÁ, T., VEREŠOVÁ, J., 2020. *Tvorba inkluzívnej kultúry školy a školského zariadenia z pohľadu pedagogických a odborných zamestnancov – východiská tvorby inkluzívneho prostredia triedy a skupiny. Príručka pre účastníkov inováčného vzdelávania*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum. ISBN 978-80-565-1464-1.
8. KRČAHOVÁ, E., ŠESTÁKOVÁ, S., 2013. *Tvorba individuálnych výchovno-vzdelávacích programov pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum. ISBN 978-80-8052-511-8.
9. KUDLÁČEK, M., JEŠINA O. & WITTMANNOVÁ, J., 2011. Structure of a questionnaire on children's attitudes towards inclusive physical education (CAIPE-CZ). *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Gymnica*, 41(4), 43-48.
10. MALIŇÁKOVÁ, P., 2022. The phenomenon of inclusion in a modern society. *Studia Scientifica Facultatis Paedagogicae*, 21(2), 7-17.

11. NEMČEK, D. & RUMAN, D., 2022. Názory na inklúziu slabozrakého žiaka v telesnej a športovej výchove z pohľadu žiakov veľkého a malého mesta. In: *Aktuálne problémy telesnej výchovy a športu XI. Zborník odborných a vedeckých prác*. Ružomberok: VERBUM, s. 76-83. ISBN 978-80-561-0997-7.
12. NEMČEK, D. & WITTMANNOVÁ, J., 2021. Gender differences in attitudes of students attending non-inclusive school towards inclusive physical education. *Acta Facultatis Educationis Physicae Universitatis Comenianae*, 61(2), 156-171.
13. NEMČEK, D., 2022a. Children's attitudes towards inclusion of visually impaired students in physical education classes: gender differences. *Physical Education Theory and Methodology*, 22(3), 423-429.
14. NEMČEK, D., 2022b. Children's attitudes towards inclusion of visually impaired pupil in physical education lessons from the point of grade-level. In: *ESA research network 28 - Society and sport. Book of abstracts*. Debrecen : Center for higher education research and development [s. 38]. ISBN 978-615-6012-19-7.
15. NEMČEK, D., BUMBERA, P., 2021a. Názory žiakov druhého stupňa základných škôl na integrované vyučovanie v telesnej a športovej výchove. *Telesná výchova & šport*, 31(2), 34-39.
16. NEMČEK, D., BUMBERA, P., 2021b. Integrované vyučovanie v telesnej a športovej výchove v názoroch žiakov druhého stupňa základných škôl z pohľadu ročníkov. *Šport a rekreácia 2021: zborník vedeckých prác* [s. 147-156]. Nitra: UKF v Nitre, Pedagogická fakulta, Katedra telesnej výchovy a športu. ISBN 978-80-558-1726-2.
17. OLEKŠÁK, O., NEMČEK, D., RUMAN, D., 2022a. Children's attitudes towards inclusion of visually impaired pupil in physical education lessons from the point of pupils' experience. *Sport and Society*, 22(1), 1-7.
18. OLEKŠÁK, O., NEMČEK, D., RUMAN, D., 2022b. Inklúzia slabozrakého žiaka v telesnej a športovej výchove z pohľadu žiakov so skúsenosťou a bez skúsenosti v škole. In: *Šport a rekreácia 2022: zborník vedeckých prác*. Nitra: UKF v Nitre, Pedagogická fakulta, Katedra telesnej výchovy a športu, s. 68-75. ISBN 978-80-558-1905-1
19. SKOVAJSOVÁ, P., NEMČEK, D. & BUMBERA, P., 2022. Názory žiakov štátnej a cirkevnej školy na inkluzívne vyučovanie telesnej a športovej výchovy. *Telesná výchova & šport*, 32(1), 46-57.
20. STRNADOVÁ, I., ARTHUR-KELLY, M., FOREMAN, P., 2021. *Inclusion in Action* 6e. Cengage AU. ISBN 978-01-704-4934-2.

21. ŠKOVIERA, A., 2017. Trieda – spoločenstvo detí, učiteľov a rodičov. In: Inkluzívna škola a rodina. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie [s. 33-37]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. ISBN 978-80-223-4464-7.
22. VLADOVÁ, K., LECHTA, V. a kol., 2017. Aplikácia vzdelávacích programov pre žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním. Bratislava: ŠPÚ. ISBN 978-80-8118-196-2.

Summary

Pupils' opinions of sport and non-sport classes towards inclusion of a pupil with a physical disability in physical and sport education

Noémi Mészárosová, Dagmar Nemček

The aim of the paper was to investigate and compare the opinions of pupils in sport and non-sport classes towards inclusion of pupils with physical disability in physical and sport education (PSE). The research sample consisted of 112 pupils in grades 6 to 8 of primary school, of whom 63 pupils attended sports classes and 49 pupils were educated in mainstream, non-sports classes. We used the standardized CAIPE-R questionnaire to collect the research data. To compare the significance of differences in pupil and TA opinions towards inclusion in PE lessons between pupils in sport and non-sport classes, we applied the non-parametric Mann-Whitney U-test. Pupils of sport classes compared to pupils of non-sport classes declare significantly more positive general opinions towards inclusive physical education ($U=783$; $p=0.000$), opinions about modification of the sport game rules ($U=978$; $p=0.001$), as well as overall opinion ($U=769$; $p=0.000$) towards inclusive physical education.

Keywords: pupils of sports classes, pupils of non-sports classes, pupil in wheelchair, physical and sport education, general opinion, modification of rules, overall opinion.

Mgr. NOÉMI MÉSZÁROSOVÁ (*1998) – učiteľka telesnej a športovej výchovy, inkluzívnej telesnej a športovej výchovy.

doc. Mgr. DAGMAR NEMČEK, PhD. (*1977) – zaoberá sa inkluzívnou telesnou a športovou výchovou, telesnou a športovou výchovou na špeciálnych školách a športom zdravotne postihnutých.

Maďarský tenisový zväz v Československu

Peter Bučka¹

¹Stredná zdravotnícka škola v Žiline

Abstrakt:

V medzivojnovom období bol šport v Československu organizovaný na národnostnom základe. Tento model sa pri jednotlivých športových odvetviach neuplatnil podľa jednotnej šablóny. Spočiatku to v prípade tenisu vyzeralo, že sa uplatní kombinovaná forma. V Čechách a na Morave národnostná a na Slovensku a Podkarpatskej Rusi, územná. Signalizovala to aj prvá župná organizácia Československá Lawn-Tenisová Asociácia (ČsLTA). No napokon sa národnostný model organizácie tenisu uplatnil na celom území Československa. Spočiatku boli maďarské subjekty organizačne a výkonnostne na Slovensku dominantné. Vznikom československých a židovských športových klubov sa tento pomer otočil. Predstavitelia organizácie Csehszlovákiai Magyar Testnevelő Szövetség (CsMTeSz) si túto zmenu uvedomovali, a preto sa zamerali na prácu s mládežou, ale pozornosť venovali aj oblasti trénerskej kvalifikácie. Najvýraznejšie sa toto úsilie v prípade CsMTeSz prejavilo vo východnej časti Československa.

Kľúčové slová: tenis, menšinový šport, medzivojnové obdobie.

Históriou tenisu na Slovensku sa vo svojich publikáciách venovali autori Jedľovský (1964, 1978) a Lichner (1980). Na ich práce nadviazala dvojica autorov Meruňka, Šukal (1997), ktorá zostavila publikáciu Slovenský tenis doma a vo svete. V prácach uvedených autorov sa môžeme dozvedieť, že v medzivojnovom období na Slovensku vykonával činnosť aj Maďarský tenisový zväz v Československu.

Cieľ

Cieľom nášho príspevku je zmapovanie činnosti a výsledkov Maďarského tenisového zväzu v Československu, a to v kontexte s organizačným vývojom tenisu na Slovensku v sledovanom období, ktorý uvedení autori naznačili len okrajovo.

Výsledky a diskusia

Vývoj tenisu na Slovensku pred vznikom Maďarského tenisového zväzu v Československu

Tenis patrí medzi športové odvetvia, ktorý sa na Slovensku organizačne rozvíjal už pred prvou svetovou vojnou. Od roku 1907 ho v Uhorsku, ktorého Slovensko bolo v tomto období súčasťou, organizačne zastrešoval Magyar Országos Lawen-Tenisz Szövetség čiže Maďarský národný lawen-tenisový zväz. Ďalšia vývojová etapa nastala v roku 1918, kedy bolo Slovensko súčasťou Československa. Organizáciu tenisu v novom štáte prevzala Česká lawen-tenisová Asociácia, ktorá 13. decembra 1918 obnovila činnosť (Bureš, Plichta, 1931). Tá začala prenášať svoje pôsobenie aj do východnej časti nového štátu, a preto si v duchu nových pomerov zmenila svoj názov na Československá Lawn-Tenisová Asociácia–ČsLTA (Lichner, 1980). Prvé kluby maďarskej národnostnej menšiny začali do ČsLTA vstupovať v roku 1923 (Prágai Magyar Hírlap, 1924). Už v nasledujúcom roku bola z úst T. Lehoczkého, tenisového funkcionára z Ungvári Atlétikai Club (UAC), prezentovaná myšlienka založiť si vlastný tenisový zväz po vzore Deutscher Lawn-tenis-Verband in der Tsch (DLTV in der Tsch), čiže Nemeckej tenisovej asociácie v Československu, ktorá vykonávala činnosť v Čechách (Tenisz és golf, 1930).

Na pôde ČsLTA sa táto otázka po prvý raz prejedávala v roku 1925 pri príležitosti výročného zasadnutia asociácie. Na uvedenom zasadnutí sa riešila tiež otázka zastúpenia tenisu zo Slovenska vo vedení ČsLTA. S navrhovanou formou jedného zástupcu tenisu zo Slovenska nesúhlasili nielen zástupcovia maďarských, ale ani židovských klubov. Predstavitelia tenisových klubov maďarskej národnostnej menšiny videli riešenie situácie v založení samostatného zväzu (Prágai Magyar Hírlap, 1925). Napriek uvedeným výhradám realizovali predstavitelia ČsLTA svoju predstavu, a zástupcom Slovenska vo vedení ČsLTA sa stal funkcionár C. Klika. Po roku, ale museli predstavitelia ČsLTA konštatovať stagnáciu tenisu na Slovensku. Na výročnej schôdzi ČsLTA v roku 1926, preto predstavitelia asociácie zvažovali vytvorenie autonómneho celku, ktorý by koncentroval všetky subjekty na Slovensku a Podkarpatskej Rusi bez ohľadu na národnostný charakter klubov (Prágai Magyar Hírlap, 1926). Napokon sa situácia riešila zvolením nových zástupcov klubov na Slovensku, ktorými sa stali Fr. Jelinek pre maďarské kluby, a E. Foit pre zvyšné kluby (Prágai Magyar Hírlap, 1927). Tejto udalosti predchádzala iná, pre maďarské tenisové subjekty, dôležitá udalosť. ČsLTA povolila maďarským klubom uskutočniť v rámci tenisového turnaja vo Vysokých Tatrách, ktorý od roku 1925 organizoval Kassai Sport Club (KSC), vlastné majstrovstvá jednotlivcov (Prágai Magyar Hírlap, 1925, 1927). Majstrovstvá boli vypísané pre dvojhry mužov a ženy, štvorhry mužov a mix (Prágai Magyar Hírlap, 1927). Víťazov v kategórii jednotlivcov za jednotlivé roky uvádzame v tabuľke 1.

Tab. 1 Majstri CsMTeSz v jednotlivcoch a kluboch

Rok	Kategoría/Kluby					
	Muži	Ženy	Juniori	Juniorky	Seniori	Kluby
1927	A. Bulla-PTE	H. Koroptvičková-PTE	-	-	-	-
1928	O. Bárzy-ŠK Slávia B.B.	L. Bárzyová-ŠK Slávia B.B.	-	-	-	-
1929	J. Weidenhoffer-PTE	N. Groszová-NTK	-	-	-	-
1930	J. Weidenhoffer-PTE	E. Weidenhofferová-PTE	-	-	-	PTE
1931	Fr. Adamovics-ÉSE	E. Weidenhofferová-PTE	-	-	-	PTE
1932	E. Mankovich-UAC	S. Herzogová-LAFC	J. Nyáry-LSE	E. Bárzyová-LSE	-	UAC
1933	E. Mankovich-UAC	A. Borossová-UAC	E. Mankovich-UAC	B. Barkászová-UAC	-	UAC
1934	E. Mankovich-UAC	B. Böhmová-UAC	E. Mankovich-UAC	E. Bárzyová-LSE	-	UAC
1935	E. Mankovich-UAC	B. Böhmová-UAC	E. Mankovich-UAC	B. Barkászová-UAC	-	UAC
1936	E. Mankovich-UAC	A. Borossová-UAC	E. Mankovich-UAC	B. Barkászová-UAC	-	UAC
1937	E. Mankovich-UAC	B. Böhmová-UAC	E. Mankovich-UAC	D. Tomcsányiová-UAC	Fr. Adamovich	UAC
1938	G. Bartos-KSC	A. Borossová-UAC	G. Bartos-KSC	D. Bárzyová LSE	L. Altmann-RTSE	-

Legenda: PTE-Bratislavský telocvičný spolok

NTK- Sevfúšský telocvičný klub

ESE- Novozámocký športový spolok

UAC-Užhorodský atletický klub

LAFC-Lučenecký atletický a futbalový klub

LSE-Levický športový spolok

KSC-Košický športový klub

RTSE-Rimavskosobotský telocvičný a športový spolok

Významným krokom, ktorý v konečnom dôsledku prispel k vzniku samostatného tenisového zväzu bolo založenie Csehszlovákiai Magyar Testnevelő Szövetség (CSMTSz), čiže Maďarského telovýchovného zväzu v Československu, ktorého ustanovujúca schôdza sa uskutočnila 11. januára 1928 vo Vysokých Tatrách (Prágai Magyar Hírlap, 1928). Poznámka autora: CSMTSz bol strešnou organizáciou maďarských telovýchovných a športových spolkov. Dňa 3. marca 1928 sa uskutočnilo zasadnutie predsedníctva CsMTSz, ktorý si stanovil program na nasledujúce obdobie. Jednou z úloh bolo zakladanie národných športových zväzov, ktoré by riadili športovú činnosť klubov. Vôbec prvý zväz si založili ešte 11. septembra 1921 futbalisti (Sportovní listy, 1921). Krátko pred výročnou schôdzou ČsLTA v roku 1928 vyzval Fr. Jelinek, aby kluby vyslali na túto schôdzu svojich zástupcov, nakoľko sa bude riešiť aj otázka založenia Csehszlovákiai Magyar Tennisz Szövetség (CsMTeSz), čiže Maďarského tenisového zväzu v Československu (Prágai Magyar Hírlap, 1928). Napriek očakávaniu súhlasného stanovisku ČsLTA sa tak nestalo. V reakcii na uvedenú situáciu Fr. Jelinek rezignoval na funkciu zástupcu maďarských klubov v ČsLTA. Za najvýznamnejšie podujatie uplynulej sezóny je možné považovať opäť majstrovstvá jednotlivcov, ktoré sa uskutočnili opäť vo Vysokých Tatrách (Prágai Magyar Hírlap, 1928).

Výzva na založenie samostatného CsMTeSz odznela aj v roku 1929 počas majstrovstiev jednotlivcov (Prágai Magyar Hírlap, 1929). Očakávalo sa, že žiadosť bude tentoraz pozitívne vyriešená pri príležitosti výročnej schôdze ČsLTA, kde sa mala schvaľovať územná organizácia asociácie. Medzičlánkom v riadení klubov sa mali stať župy. Nová organizácia ČsLTA napokon schválená bola, ale vznik samostatného CsMTeSz nie (Prágai Magyar Hírlap, 1929). Na Slovensku boli vytvorené tri župy: západoslovenská so sídlom v Bratislave, stredoslovenská so sídlom v Banskej Bystrici a východoslovenská so sídlom v Košiciach (Meruňka, Šukal, 1997). Na uvedenú situáciu zareagovalo CsMTSz oznámením, že vypracuje vzorové stanovy, ktoré sa poskytnú jednotlivým športovým odvetviám pre urýchlenie registrácie príslušného športového zväzu. Ďalej bolo uvedené, že hoci rokovanie s ČsLTA bolo neúspešné dosiahol sa súhlas s organizáciou klubovej tenisovej súťaže, ktorá bude mať formát zväzových majstrovstiev (Prágai Magyar Hírlap, 1930). Založenie CsMTeSz bolo zverejnené na jarnom zasadnutí CsMTSz, ktoré sa uskutočnilo 29. apríla 1930 v Komárne. Stanovy CsMTeSz boli ministerstvom vnútra schválené 3. júla 1930. Predsedom CsMTeSz sa stal O. Bárczy. K prijatiu CsMTeSz za člena ČsLTA došlo na jej výročnej schôdzi, ktorá sa uskutočnila 23. novembra 1930 v Prahe. Vo vnútornej štruktúre ČsLTA vytvorilo 16 maďarských klubov samostatnú župu. Najsledovanejším podujatím sezóny bola v prípade CsMTeSz súťaž maďarských klubov, ktorej finále sa uskutočnilo v Komárne.

Víťazov klubových majstrovstiev za jednotlivé roky uvádzame v tabuľke 1. Sezónu ukončili majstrovstvá jednotlivcov vo Vysokých Tatrách (Prágai Magyar Hírlap, 1930).

Ešte pred otvorením nasledujúcej sezóny sa 29. marca 1931 uskutočnila schôdza CsMTeSz, na ktorej bolo zvolené vedenie zväzu. To malo nasledujúce zloženie: predseda – O. Bárczy, prvý podpredseda – G. L. Székely, podpredsedovia: A. Somogyi, A. Wieland a I. Perhács, generálny tajomník – E. Jelinek, tajomník – T. Weinberger, pokladník – M. Barna, účtovníci: J. Kalvardoky a I. Frübauf a revízor – J. Karsai. Na schôdzi sa konštatovalo, že zväz má 21 klubov (Prágai Magyar Hírlap, 1931). Majstrovstvá jednotlivcov zväzu sa v tomto roku uskutočnili v Rimavskej Sobote. Finále klubových majstrovstiev boli v Užhorode (Prágai Magyar Hírlap, 1931). Poznámka autora: všetky nasledujúce klubové majstrovstvá CsMTeSz sa uskutočnili v Užhorode (Prágai Magyar Hírlap, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937). Tenisti CsMTeSz dosiahli v aktuálnej sezóne pekné úspechy. Na majstrovstvách Slovenska v dvojhre zvíťazil E. Danzing z PTE Bratislava (Prágai Magyar Hírlap, 1931). Na majstrovstvách klubov ČSLTA sa zväzové družstvo CsMTeSz prebojovalo do finálových bojov tejto súťaže. Výrazný úspech zaznamenal zväz aj na organizačnom poli. Na výročnom zasadnutí ČSLTA bol O. Bárczy zvolený do predsedníctva ČSLTA. Na konci sezóny zverejnil CsMTeSz po prvý raz rebríček najúspešnejších tenistov a tenistiek zväzu (Prágai Magyar Hírlap, 1931).

Rovnako sezóna 1932 priniesla novinky, ktoré sa dotýkali organizačnej činnosti. Hráči CsMTeSz mohli štartovať len za klub v okrese, ktorom bývali. Len v prípade, že v okrese nebol športový klub príslušnej národnosti mohli štartovať aj za klub z iného okresu. Novinkou bolo aj rozdelenie klubovej súťaže CsMTeSz do skupín: západ, stred, východ a zakarpacie (Prágai Magyar Hírlap, 1932). Krátko na to bola schválený štatút súťaže družstiev o "Majstra Slovenska", ktorá sa organizovala pre mládež. Putovnú cenu do tejto súťaže venoval predseda CsMTeSz. Pre súťaž bola stanovená maximálna veková hranica pre účastníkov. V prípade chlapcov to bolo 21 rokov a pre dievčatá 20 rokov. V štatúte sa ďalej uvádza, že držiteľom pohára O. Bárczyho sa stane to družstvo, ktoré získa pohár definitívne ak vyhrá tri krát po sebe, alebo päť krát v ľubovoľnom poradí. V prvom ročníku súťaže zvíťazili dorastenecké družstvo CsMTeSz, keď vo finále zdolalo družstvo Západoslovenskej župy ČSLTA. Majstrovstvá CsMTeSz jednotlivcov boli naplánované do Lučenca. V záverečnom hodnotení činnosti zväzu, ktoré sa uskutočnilo na výročnej schôdzi rezonovala otázka prehĺbenia spolupráce s ČSLTA a zväzmi okolitých štátov. Organizácia medzinárodných súťaží sa mala zamerať najmä na kategóriu mládeže (Prágai Magyar Hírlap, 1932).

Ani nasledujúci rok nebol bez zmien. Tenisové turnaje organizované klubmi CsMTeSz boli rozdelené podľa výkonnostných kategórií (Prágai Magyar Hírlap, 1933). Ďalšie novinky vyplývali z úloh, ktoré si zväz dal v predošlom období. Zväz zorganizoval v Leviciach medzinárodné podujatie pre mládež. Na turnaji štartovali reprezentácie družstiev z Budapešti a Kluži, ktoré dopĺňali výbery CsMTeSz a Stredoslovenskej župy ČsLTA. Úlohu favorita potvrdil výber Budapešti. Ďalšie významné podujatie, ktorého sa CsMTeSz zúčastnil boli majstrovstvá Maďarska, kde zväz vyslal dvoch zástupcov, ktorí štartovali v mládežníckych kategóriách. Úspešnejší z dvojice bol E. Mankovich, ktorý sa prebojoval do finále súťaže. Na druhej strane sa nepodarilo pre finančné problémy zorganizovať domáce podujatie o pohár O. Bárzcyho. Novinkou sezóny bolo aj organizovanie majstrovstiev Podkarpatskej Rusi. Podujatie zorganizoval Ungvári Atletiai Club (UAC) a hlavnú cenu – pohár do súťaže venoval S. Czibura. Poznámka autora: všetky nasledujúce ročníky tejto súťaže zorganizoval UAC. Tenisti a tenistky organizátora na tomto podujatí dominovali po celé obdobie (Prágai Magyar Hírlap, 1934, 1935, 1936, 1937). Aj majstrovstvá jednotlivcov CsMTeSz sa uskutočnili v tejto sezóne v Užhorode (Prágai Magyar Hírlap, 1933). Na záver roku výbor CsMTeSz kladne hodnotil najmä spoluprácu s ČsLTA, keď sa podarilo zvýšiť početné zastúpenie zväzu v predsedníctve asociácie na dvoch členov s právom hlasovať (Napló, 1933). To, že dobrú spoluprácu jednotlivých tenisových subjektov bol potrebný obojstranný prístup je možné dokumentovať na neúspešnom rokovaní medzi ČsLTA a DLTV- in der Tsch. ČsLTA navrhlo aby sa nemecký zväz stal členom asociácie a súhlasil s delegovaním člena asociácie do predsedníctva zväzu s hlasovacím právom s čím DLTV- in der Tsch nesúhlasil (Prágai Magyar Hírlap, 1933).

Napokon sa ČsLTA podaril s DLTV- in der Tsch podpísať 16. decembra 1934 dohodu o vzájomnej spolupráci. DLTV- in der Tsch, ale naďalej pôsobil mimo štruktúr asociácie (Racek, 1935). Nasledujúce obdobie bolo pomerne konsolidovaným. CsMTeSz naďalej kládol dôraz na prácu z mládežou, čo sa prejavilo nielen na majstrovstvách zväzu v jednotlivcoch, ktoré sa uskutočnili v Lučenci. Novinkou týchto majstrovstiev bolo zaradenie novej kategórie-štvorhry žien. Z individuálnych výsledkov sezóny bola významná predovšetkým finálová účasť E. Mankovicha v Pardubickej juniorke. Majstrovstvá Slovenska mládežníckych družstiev sa opäť neuskutočnili (Prágai Magyar Hírlap, 1934).

V roku 1935 vydala ČsLTA vydala príručku, v ktorej zverejnila celú členskú základňu tenisu za predchádzajúci rok. ČsLTA bez nemeckých a maďarských subjektov mala asociácia 326 členov. Z uvedeného počtu bolo 38 na Slovensku. Nemecká tenisová asociácia v Československu mala 84 členov. Z uvedeného počtu vykonávali činnosť 2 na Slovensku.

CsMTeSz mal 23 členov. Všetky vykonávali činnosť na Slovensku. (Racek, 1935). Pred odštartovaním novej sezóny na výročnom zasadnutí CsMTeSz rezignoval I. Révay na post predsedu. Novým predsedom tejto organizácie bol zvolený O. Bárzcy, ktorý naďalej vykonával aj funkciu predsedu CsMTeSz. Novinkou bolo, že od nasledujúceho roku bola do majstrovstiev CsMTeSz jednotlivcov zaradená kategória seniorov. Výročné zasadnutie CsMTeSz, ktoré sa uskutočnilo v Rimavskej Sobote sa nieslo v duchu päťročného výročia činnosti zväzu. Za najvýznamnejšie výsledky sezóny boli označené majstrovské tituly Slovenska, ktoré v mixe získal E. Mankovich a v štvorhre E. Bárzcyová (Prágai Magyar Hírlap, 1935).

V roku 1936 sa po dvojročnej prestávke opäť uskutočnili majstrovstvá Slovenska mládežníckych družstiev. Tentoraz sa víťazom stala Západoslovenská župa ČsLTA. Majstrovstvá jednotlivcov zväzu sa uskutočnili v Leviciach, kde miestny klub oslavoval okrúhle výročia činnosti. Každá z disciplín majstrovstiev sa uskutočnila na počesť významnej osobnosti športového života maďarskej národnostnej menšiny na Slovensku. Na juniorský turnaj do Pardubic vyslal CsMTeSz dvojicu E. Mankovich a G. Borossa. Úspešnejší z dvojice bol E. Mankovich, ktorý sa prebojoval do finále súťaže. Sezónu doplnil zájazd zväzovej reprezentácie do Kluži a Debrecína. Na výročnom zasadnutí zväzu v záverečnej správe predsedu rezonovala finančná otázka, ktorú hodnotil ako mimoriadne nepriaznivú (Prágai Magyar Hírlap, 1936).

V novej sezóne bola pozornosť opäť sústredená na mládež. Ustanovila sa odborná komisia, ktorej úlohou bolo vyhľadávanie talentov. Pre mládež bol zorganizovaný dvojtýždenný kurzov, ktorý z poverenia zväzu realizoval UAC. Pre majstrovstvá mládeže v družstvách bol zvolený nový formát v podobe Davis cupu. Nesúťažili výbery žúp, ale reprezentácie klubov (Prágai Magyar Hírlap, 1937). V súťaži zvíťazilo družstvo Patonyszéli Sport Egylet (PTSE) (Prágai Magyar Hírlap, 1938). Majstrovstvá zväzu jednotlivcov sa uskutočnili v Nových Zámkoch. Z individuálnych výsledkov sa vysoko hodnotilo víťazstvo E. Mankovich v Miškolci v dvojhre, štvorhra a mixe. Ďalej to bolo víťazstvo uvedeného hráča na turnaji v Luhačoviciach v dvojhre (Prágai Magyar Hírlap, 1937). Do nasledujúceho obdobia výrazne zasiahli spoločenské udalosti. Na začiatku sezóny boli stanovené termíny pre jednotlivé súťaže, ale realizovať sa podarilo len majstrovstvá jednotlivcov, ktoré sa uskutočnili v Prešove (Prágai Magyar Hírlap, 1938). Bola to posledná sezóna, pretože na jeseň 1938 v dôsledku Viedenskej arbitráže Slovensko stratilo rozsiahle územia na juhu a východe, kde bola podstatná časť členskej základne CsMTeSz (Rychlík, 1997).

Záver

Tenis patril v CsMTSz po futbale k najpopulárnejšiemu a najpočetnejšiemu športovému odvetviu. Tenisová špička, ale bola v CsMTeSz podobne ako v ČsLTA, či DLTV- in der Tsch v tomto období pomerne úzka. Táto situácia vyplýval z požiadavky amaterizmu na hráčov. Spočiatku boli na Slovensku dominantní tenisti z maďarských športových klubov, za ktoré štartovali hráči bez ohľadu na národnosť, čo je badateľné aj z tabuľky majstrov CsMTeSz. Táto situácia sa začala meniť zo vznikom československých a židovských športových klubov, ktoré prevzali časť členskej základne. Tento proces bolo oveľa citeľnejší na západnom ako na východnom Slovensku. Napríklad z PTE odišli: do 1. ČsŠK Bratislava A. Bulla, do ŠK Makabea Bratislava E. Danzing, do LTK Bratislava L. Klein, všetko poprední tenisti Slovenska. To, že CsMTeSz si napriek uvedenému udržal členskú základňu mal veľkú zásluhu O. Bárzcy-zakladateľ a dlhoročný predseda CsMTeSz. O. Bárzcy bol tenisovým reprezentantom krajiny už v predošlom spoločenskom období. Postupnými krokmi dokázal uviesť do života činnosť zväzu, ktorý napokon ČsTLA akceptovala. O. Bárzcy úspešne pôsobil aj v predsedníctve ČsTLA. Význam jeho práce pre zväz sa prejavila najmä v oblasti práce s mládežou. Tu treba hľadať príčiny, prečo bol zväz s ohľadom na veľkosť členskej základne v tejto kategórii bol pomerne úspešný. Najlepším tenistom zväzu bol E. Mankovich, ktorý v juniorskej kategórii patril k absolútnej československej špičke. Z tenistov zo Slovenska bol úspešnejším len L. Hecht, ktorý ešte ako junior prešiel do Prahy, kde hral za 1. ČLTK. Z klubov je potrebné vyzdvihnúť UAC, z ktorého bolo najviac majstrov CsMTeSz. Kvalitná práca uvedeného klubu sa prejavila aj na organizačnom poli. Po rezignácii KSC na organizovanie klubových majstrovstiev zväzu prevzal túto štafetu práve UAC. Tento klub po celé obdobie organizoval aj majstrovstvá Podkarpatskej Rusi, kde jeho hráči boli jednoznačne najúspešnejšími.

Literatúra

1. BUREŠ, P., PLICHTA, L., 1931. *Šport a telesná kultúra v RČS*. Praha: Nakladatelství almanachu sportu v Praze.
2. LICHNER, B. a kol., 1980. *Tenis encyklopédia*. Bratislava : Šport.
3. TENISZ ÉS GOLF, 1930. č. 16, s. 316.
4. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1924. č. 275, s. 6.
5. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1925. č. 273, s. 8; č. 137, s. 6.
6. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1926. č. 270, s. 8.
7. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1927. č. 132, s. 9; č. 187, s. 8; č.203, s. 8.

8. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1928. č. 8, s. 9; č. 54, s. 15; č. 8, s. 9; č. 54, s. 1; č. 262, s. 10; č. 272, s. 10; č. 214, s. 10.
9. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1929. č. 225, s. 10; č. 266, s. 10; č. 271, s. 10.
10. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1930. č. 70, s. 13; č. 98, s. 10; č. 198, s. 15; č. 274, s. 17; č. 222, s. 15.
11. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1931. č. 76, s. 10; č. 168, s. 17; č. 200, s. 10; č. 184, s. 10; č. 194, s. 10; č. 275, s. 7; č. 264, s. 9.
12. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1932. č. 205, s. 9; č. 137, s. 9; č. 138, s. 8; č. 202, s. 13; č. 196, s. 14; č. 257, s. 8.
13. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1933. č. 222, s. 9; č. 2, s. 18; č. 19, s. 8; č. 190, s. 8; č. 174, s. 8; č. 176, s. 8; č. 174, s. 8; č. 176, s. 8; č. 25, s. 8.
14. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1934. č. 18, s. 9; č. 185, s. 9; č. 184, s. 10; č. 154, s. 9; č. 197, s. 9; č. 130, s. 8.
15. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1935. č. 203, s. 10; č. 148, s. 5; č. 187, s. 7; č. 264, s. 10.
16. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1936. č. 223, s. 8; č. 217, s. 8; č. 217, s. 8; č. 180, s. 8; č. 189, s. 9; č. 199, s. 8; č. 161, s. 8; č. 278, s. 8.
17. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1937. č. 211, s. 8; č. 211, s. 8; č. 157, s. 8; č. 182, s. 7; č. 202, s. 8; č. 153, s. 8; č. 180, s. 7; č. 192, s. 8.
18. PRÁGAI MAGYAR HÍRLAP, 1938. č. 78, s. 13; č. 151, s. 8.
19. MERUŇKA, L., ŠUKAL, J., 1997. *Slovenský tenis doma a vo svete*. Bratislava: SPN prima, s.r.o.
20. SPORTOVNÍ LISTY, 1921. č. 36, s. 3.
21. RACEK, J., 1935. *Příručka československých tenistů*. Praha : Tenis.
22. NAPLÓ, 1933. č. 42, s. 7.
23. RYCHLIK, J., 1997. *Češi a Slováci ve 20. století*. Bratislava: Academic Elektronik Press.

Summary

Hungarian Tennis Association in Czechoslovakia

Peter Bučka

In the interwar period, sports in Czechoslovakia were organized on the ethnic basis. This model was not applied in individual sports according to a uniform template. At first, in case of tennis, it looked like a combined form would be used - national in Bohemia and Moravia and territorial in Slovakia and Subcarpathian Russia. This was also signaled by the first county organization CsLTA. Finally, the national model of tennis organization was applied throughout Czechoslovakia. Initially, Hungarian clubs were dominant in Slovakia not only organizationally but also by results. With the establishment of Czechoslovak and Jewish sports clubs, this ratio has changed gradually. Representatives of CsMTeSz were aware of this change and therefore focused on youth work, but also paid attention to the area of coaching qualifications. In the case of CsMTeSz, this effort was mostly pronounced in the easternmost part of Czechoslovakia.

Keywords: tennis, minority sport, interwar period

PaedDr. PETER BUČKA, PhD. (*1960) – zaoberá sa dejinami športu

Ako by vnímali žiaci strednej školy spolužiaka a spolužiačku s intelektovým postihnutím na hodinách telesnej a športovej výchovy?

Júlia Olexová¹, Martina Luptáková²

¹Bilingválne gymnázium C. S. Lewisa, Bratislava

²Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu

Abstrakt:

Cieľom výskumu bolo zistiť názory študentov bilingválneho gymnázia na inklúziu žiaka/žiačky s intelektovým postihnutím (IP) do vyučovania telesnej a športovej výchovy (TŠV). Výskumný súbor tvorilo 236 študentov prvého až piateho ročníka s priemerným vekom chlapcov 15,86±1,34 rokov a dievčat 15,75±1,89 rokov. Zber výskumných údajov sme realizovali prostredníctvom štandardizovaného dotazníka CAIPE-R. Zistili sme, že dievčatá signifikantne pozitívnejšie vnímajú žiačku s IP na hodinách TŠV oproti chlapcom, čo sa prejavilo významne pozitívnejšími všeobecnými názormi na inklúziu a (U=5371; p=0,002) aj významne pozitívnejšími názormi na modifikáciu pravidiel športových hier v inkluzívnej TŠV (U=1844; p=0,000).

Kľúčové slová: žiak s intelektovým postihnutím, inkluzívna telesná a športová výchova, všeobecné názory, modifikácia pravidiel, dievčatá, chlapci.

Ľudia s intelektovým postihnutím (ďalej IP) často vedú sedavý spôsob životného štýlu (Tudor-Locke, 2011). Až 83 % detí a dospelých s IP sa nezúčastňujú na odporúčanom množstve pohybovej aktivity, oproti intaktným deťom (Stanish, 2006). Účasť na pravidelnej pohybovej aktivite je nielen prospešná pre vývoj dieťaťa, vrátane socializácie, no predovšetkým pozitívneho vplyvu na zdravie. Pre ľudí s IP existuje mnoho prekážok, ktoré im bránia zmeniť životný štýl. Tými najčastejšími sú osobné a sociálne aspekty. Avšak ukazujú sa aj iné, a to v podobe nadmernej ochrany rodičov, problémy s komunikáciou, znížené fyzické a behaviorálne zručnosti, a predovšetkým nedostatok dostupných pohybových programov (McGarty a Melville, 2018). Medzinárodné organizácie preto veľmi výrazne presadzujú názor, že pravidelná pohybová aktivita je dôležitá a potrebná pre všetkých, bez ohľadu na zdravotný stav, či postihnutie (Janssen a LeBlanc, 2010). Myšlienka začlenenia študentov so zdravotným postihnutím do triedy medzi intaktné deti sa stala v posledných rokoch rozšírenou v mnohých krajinách. Konkrétne je inklúzia prostriedkom na zvýšenie účasti pre všetkých študentov, tak aby boli naplnené vzdelávacie potreby. Pri zvažovaní inklúzie žiakov s IP, podobne ako v iných predmetoch, aj telesná a športová výchova (ďalej

TŠV) čelí mnohým výzvam. Postupom času sa objavilo oveľa viac výskumných štúdií o procese inklúzie na hodinách TŠV. Napríklad, niektoré štúdie poukázali na proces doučovania, ako vhodný spôsob inklúzie, kedy princíp spočíva v tom, aby intaktní študenti viedli a doučovali študentov so zdravotným postihnutím, a tak uľahčili proces začlenenia do predmetu TŠV (Klavina a Block, 2008). Iné štúdie sa zamerali na vzdelávanie učiteľov TŠV na inklúziu (Vickerman, 2007). Tieto a mnoho ďalších štúdií priniesli lepšie pochopenie, toho čo je potrebné na uľahčenie inklúzie nielen na hodinách TŠV, ale všeobecne vo vzdelávacom procese. Cieľom príspevku bolo zhodnotiť a porovnať názory intaktných žiakov na inklúziu žiaka s intelektovým postihnutím do vyučovania telesnej a športovej výchovy. Rozdiely sme posudzovali z pohľadu pohlavia žiakov.

Metodika

Výskumný súbor tvorilo 236 študentov prvého až piateho ročníka bilingválneho gymnázia C. S. Lewisa v Bratislave (1. ročník: n=79; 2. ročník: n=54; 3. ročník: n=51; 4. ročník: n=43; 5. ročník: n=9), 114 chlapcov (15,86±1,34 rokov) a 122 dievčat (15,75±1,89 rokov). Žiak každého ročníka bol vopred oboznámený s cieľom výskumu, ako aj so samotným postupom pri vyplňaní dotazníka. Dotazníky vyplňali študenti na hodinách TŠV za prítomnosti výskumníka a učiteľa TŠV. Výskum bol vopred oznámený zákonným zástupcom žiakov, ktorých deti neboli plnoleté, bol schválený riaditeľom školy a informované súhlasy zákonných zástupcov a plnoletých žiakov boli podpísané cez školský portál EduPage.

Zber výskumných údajov sme realizovali prostredníctvom štandardizovaného dotazníka CAIPE-R (Children's Attitude towards Inclusive Physical Education-Revised), ktorý skúma názory žiakov na inklúziu žiaka so zdravotným postihnutím na hodinách TŠV. CAIPE-R vypracoval a verifikoval americký vedec Martin Block (1995). Pre účely výskumu bol dotazník preložený do slovenského jazyka a viackrát overený v podmienkach slovenských škôl (Nemček & Bumbera, 2021a, 2021b; Nemček & Wittmannová, 2021; Nemček, 2022; Olekšák, Nemček, Ruman, 2022a). CAIPE-R je dotazník pre jedno a viac zdravotných postihnutí, na základe ktorého sa zisťujú názory intaktných žiakov k začleňovaniu žiakov s rôznym druhom zdravotného postihnutia do vyučovania TŠV. Dotazník sme modifikovali pre zhodnotenie názorov stredoškolákov na začlenenie žiaka/žiačky s intelektovým postihnutím (IP), a vytvorili sme verziu pre dievčatá a pre chlapcov, nakoľko TŠV je na úrovni ISCED3 dženderovo delená, a tiež, aby si lepšie vedeli predstaviť spolužiaka/spolužiačku s IP na hodine TŠV. V dotazníku pre dievčatá je v úvode podrobný opis žiačky Kláry, ktorá má zníženú úroveň inteligencie (IQ medzi 50-80), a v dotazníku pre

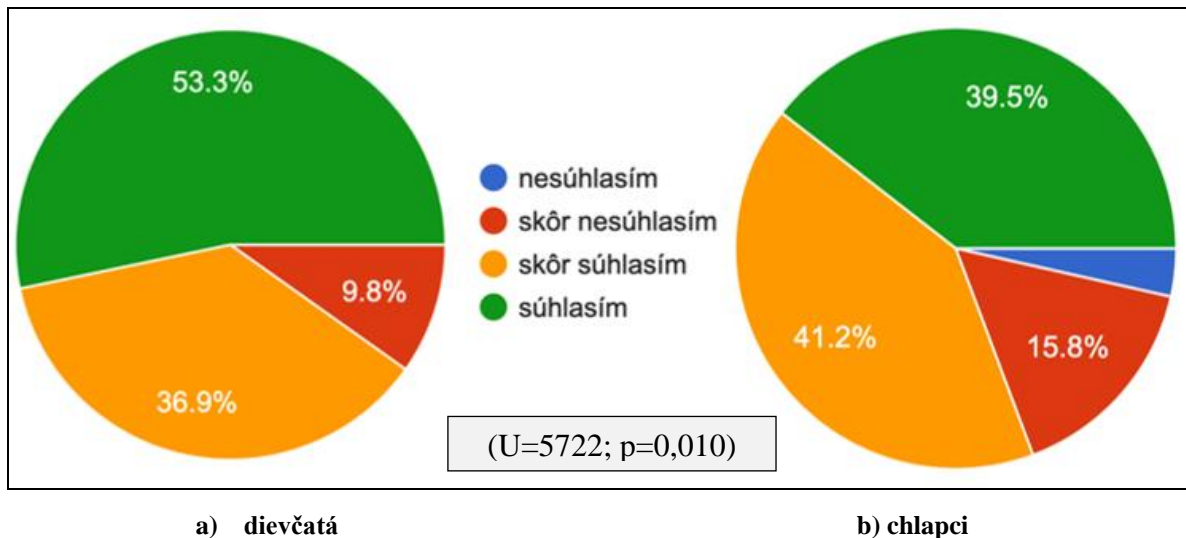
chlapcov bol podrobný opis chlapca menom Boris, ktorý podobne ako Klára, má tiež zníženú úroveň inteligencie (IQ medzi 50-80). Cieľom opisov žiakov s IP bolo dôležité, aby sa študenti plne vcítili do situácií, ktoré by nastali na hodinách TŠV za prítomnosti spolužiaka/spolužiačky s mentálnym postihnutím. Dotazník pozostával konkrétne z 11 výrokov. Prvých šesť výrokov bolo zameraných na všeobecné názory na inklúziu mentálne postihnutého žiaka/žiačku a zvyšných päť výrokov bolo zameraných na názory týkajúce sa modifikácie pravidiel v športových hrách basketbal (dotazník pre dievčatá, keďže futbal na hodinách TŠV hrávajú len veľmi zriedkavo) a futbal (dotazník pre chlapcov, keďže futbal na hodinách TŠV hrávajú s obľubou často). Okrem výrokov týkajúcich sa názoru študentov na inklúziu bol dotazník doplnený o osobné údaje, ktorými boli vek, pohlavie a ročník. Dotazník bol anonymný a študenti boli oboznámení, na aké účely budú použité získané údaje. V dotazníku študenti vyjadrovali svoj názor na 4-bodovej škále, kedy bod 1 znamenal absolútny nesúhlas s inklúziou (bod 2 - skôr nesúhlasím, bod 3 - skôr súhlasím) a bod 4 úplný súhlas s inklúziou.

Získané údaje sme vyhodnotili percentuálne pre každý výrok samostatne. Na porovnanie významnosti rozdielov v názoroch chlapcov a dievčat sme použili neparametrický Mann-Whitneyho U-test pre dva nezávislé výbery. Štatistickú významnosť sme hodnotili na 5 % ($p \leq 0,05$) hladine. Výsledky výskumu sme znázornili v prehľadných koláčových grafoch.

Výsledky a diskusia

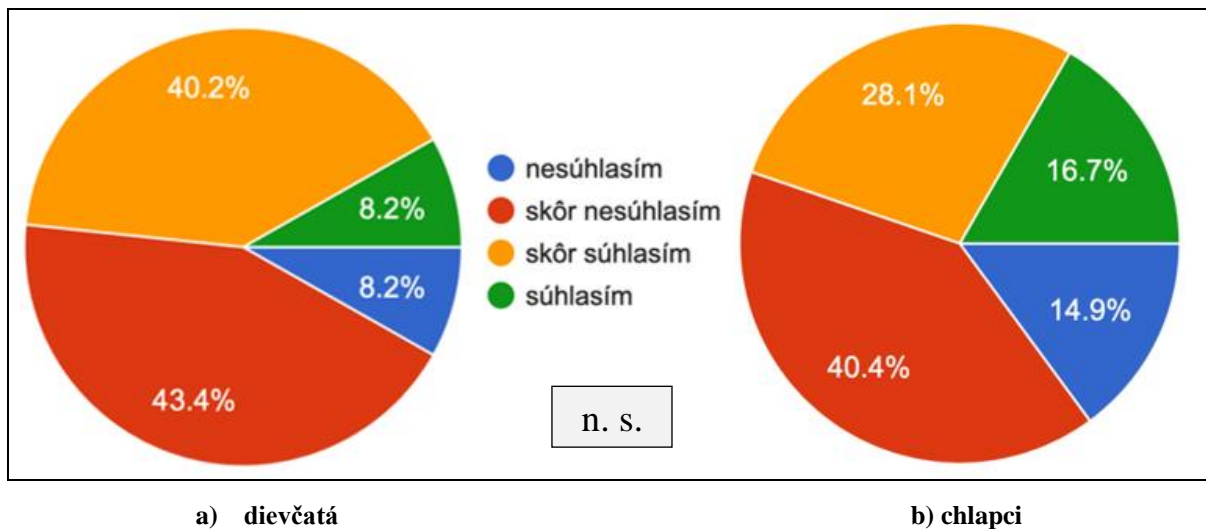
Prvou otázkou dotazníka sme zistili, že dievčatá v súhlasnejšej miere vyjadrili svoj názor na akceptáciu žiačky s IP na vyučovaní TŠV oproti chlapcom, nakoľko nadpolovičná väčšina súhlasila (53,3 %) s účasťou takejto žiačky na hodinách a 36,9 % skôr súhlasila s týmto výrokom, čo tvorilo až 90,2 % žiačok s celkovým súhlasným stanoviskom (obr. 1a). Oproti tomu chlapci tiež vyjadrili vo väčšine súhlasné stanovisko k účasti žiaka s IP na hodinách TŠV, ale úplne presvedčených o tomto názore bolo 39,5 % a skôr súhlasilo 41,2 %, čo tvorilo 80,7 %, čo je o 10 % menej ako v názoroch dievčat. Kým 9,8 % dievčat s účasťou žiačky s IP na hodinách TŠV skôr nesúhlasilo, u chlapcov sa tento nesúhlas zobrazil v 19,3 %, kedy 15,8 % chlapcov vyjadrilo nesúhlas s účasťou žiaka s IP na hodinách a TŠV a 3,5 % absolútny nesúhlas (obr. 1b). Rozdiely v názoroch v prvej otázke dotazníka sa medzi chlapcami a dievčatami preukázali ako významné ($U=5722$; $p=0,010$), kedy signifikantne pozitívnejšie názory deklarovali dievčatá strednej školy oproti chlapcom. Opačné výsledky predložili autori Nemček & Ruman (2022), ktorí svojím výskumom zistili, že žiaci bežných škôl by v inkluzívnej TŠV nechceli mať vo svojom družstve slabozrakého žiaka, pretože by

spomaľoval hru ostatným spolužiakom. Tiež nesúhlasili s tým, aby nikto nemohol vziať po prihrávke loptu slabozrakému žiakovi v inkluzívnej TŠV, a ani to, aby si neprekryli oči pri nácviku herných činností jednotlivca pre vcítenie sa do pozície žiaka so silnou slabozrakosťou. Signifikantne pozitívnejšie všeobecné názory na inklúziu slabozrakého žiaka v TŠV ale deklarovali žiaci malého mesta oproti žiakom hlavného mesta (Nemček & Ruman, 2022).

Obr. 1 Bolo by fajn, keby žiak/čka s IP mohol/la so mnou chodiť na hodiny TŠV

Druhým výrokom v dotazníku nás zaujímal názor stredoškolákov na samotný priebeh hry a jej dynamiku so začlenením žiaka, alebo žiačky s IP. Dievčatá vyjadrili názor, v ktorom viac ako polovica nesúhlasí s výrokom (51,6 %), ktorý tvrdí, že žiačka s IP by nespomaľovala všetkým hru, pričom úplny nesúhlas vyjadrilo 8,2 % dievčat a skôr nesúhlasím vyjadrilo 43,4 % (obr. 2a). Na druhej strane 8,2 % dievčat s daným výrokom súhlasí a 40,2 % skôr súhlasí (48,4 %). U chlapcov taktiež nadpolovičná väčšina vyjadrila nesúhlasné stanovisko (55,3 %), kedy úplný nesúhlas deklarovalo 14,9 % chlapcov, čo je oproti dievčatám o 6,7 % viac, a 40,4 % skôr nesúhlasia s výrokom, že žiak s IP by nespomaľoval hru (obr. 2b). U chlapcov sa zobrazili aj pozitívne názory, v ktorých 16,7 % úplne súhlasí (oproti dievčatám je to o 8,5 % viac) a 28,1 % skôr súhlasí s druhým výrokom v dotazníku, zameranom na zisťovanie názorov na inklúziu žiaka s IP do vyučovania TŠV. Chlapci teda vyjadrili súhlasné stanovisko k inklúzii v 44,8 %, čo je oproti dievčatám o 4 % menej. Tieto rozdiely medzi chlapcami a dievčatami strednej školy neboli významné, takže môžeme konštatovať, že chlapci a dievčatá sa v približne rovnakej miere domnievajú, že ak keď žiak/čka s IP nie je dobrý/á športovec/kyňa, nespomaľoval/a by všetkým hru.

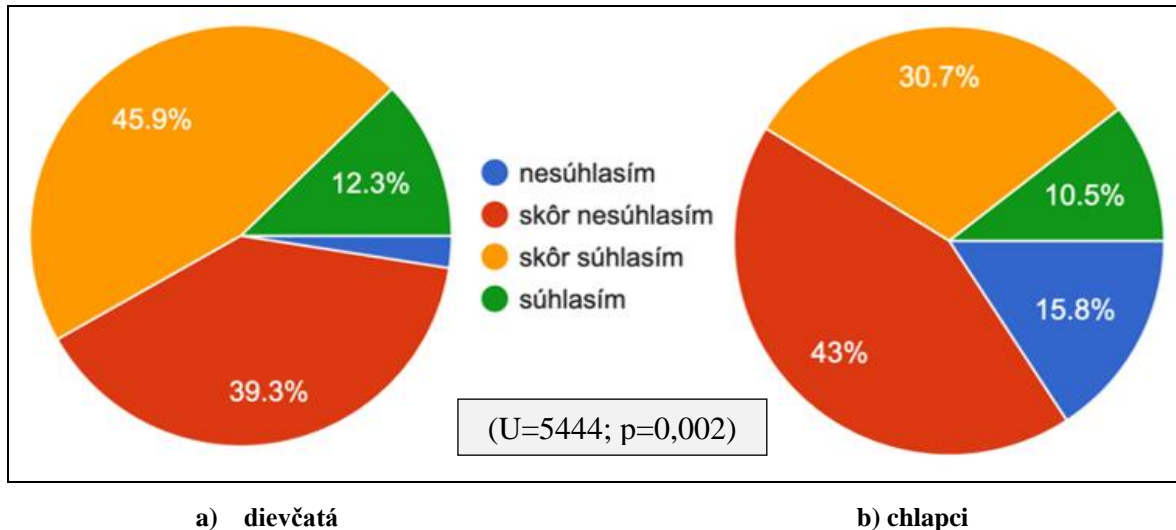

Obr. 2 Aj keď žiak/čka s IP nie je dobrý/á športovec/kyňa, nespomaľoval/a by všetkým hru

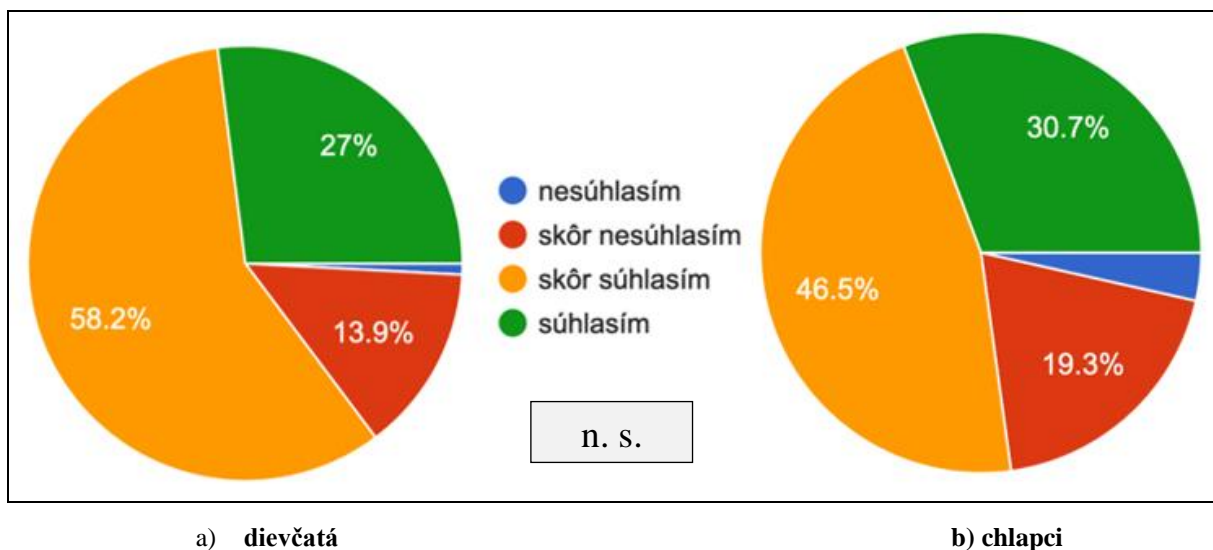
Z dotazníka sme treťou otázkou zistili, že dievčatá by prijali žiačku s IP v družstve viac ako chlapci. Vyjadrili to v názore, ktorý ukázal, že 45,9 % skôr súhlasí, aby žiačka s IP bola členkou družstva a 12,3 % úplne s daným výrokom súhlasili, čo predstavuje 58,2 % mieru súhlasu dievčat (obr. 3a). U dievčat, ako aj u chlapcov, sa ale ukázal názor v aj podobe nesúhlasu. V názore dievčat bolo 39,3 %, ktoré skôr nesúhlasia a 2,5 % absolútne nesúhlasia (spolu 41,8 %) s tým, aby mali žiačku s IP v družstve. Negatívny názor sa ukázal aj u chlapcov, a to až v 43 % chlapcov, ktorí skôr nesúhlasia a 15,8 %, ktorí úplne nesúhlasia (spolu 58,8 %) s tým, aby žiak s IP sa stal členom ich družstva, čo je oproti dievčatám o 17,0 % viac ako u dievčat. Chlapci prejavili svoj názor aj v podobe úplného súhlasu 10,5 % a 30,7 % by skôr súhlasili mať žiaka s IP v družstve (spolu 41,2 %), čo je v porovnaní s dievčatami o 17,0 % menej (obr. 3b). Rozdiely v názoroch v tretej otázke dotazníka sa medzi chlapcami a dievčatami preukázali ako významné ($U=5444$; $p=0,002$), kedy signifikantne pozitívnejšie názory deklarovali dievčatá strednej školy oproti chlapcom.

Dotazníkom sme ďalej zistili, že viac ako polovica dievčat vyjadrili v súhlasnejšej miere svoj názor na výrok, či by TŠV bola zábavná, ak by tam bol žiak/čka s IP so mnou. Podobný názor vyjadrili aj chlapci, kde väčšina súhlasila, že hodina TŠV s žiakom s IP by bola zábava. 27 % dievčat bolo presvedčených o úplnom súhlase a 58,2 % by skôr súhlasilo daným výrokom, čo spolu činilo až 85,2 % dievčat (obr. 4a). O úplnom súhlase bolo presvedčených aj 30,7 % chlapcov, a skoro polovica z nich skôr súhlasila (46,5 %) s tým, že hodina TŠV by bola zábavná so začlenením chlapca s IP (obr. 4b). Svoj nesúhlasný názor ale v určitej miere vyjadrili chlapci aj dievčatá, kedy zo skupiny chlapcov nesúhlasilo s týmto

výrokom 22,8 %, a zo skupiny dievčat 14,8 %. Rozdiely vo výroku č. 4 medzi chlapcami a dievčatami strednej školy neboli významné, takže môžeme konštatovať, že chlapci a dievčatá sa v približne rovnakej miere domnievajú, že TŠV by bola zábavná, keby tam bol žiak/čka s IP s nimi.

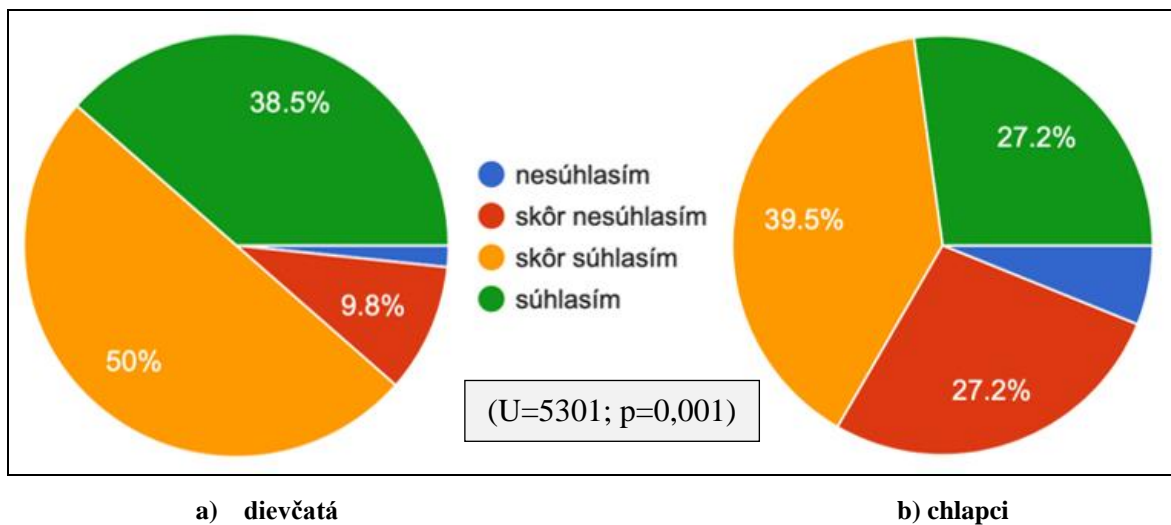
Obr. 3 Keby sme hrali na TŠV napr. futbal/basketbal, bolo by fajn mať žiaka/čku s IP v družstve

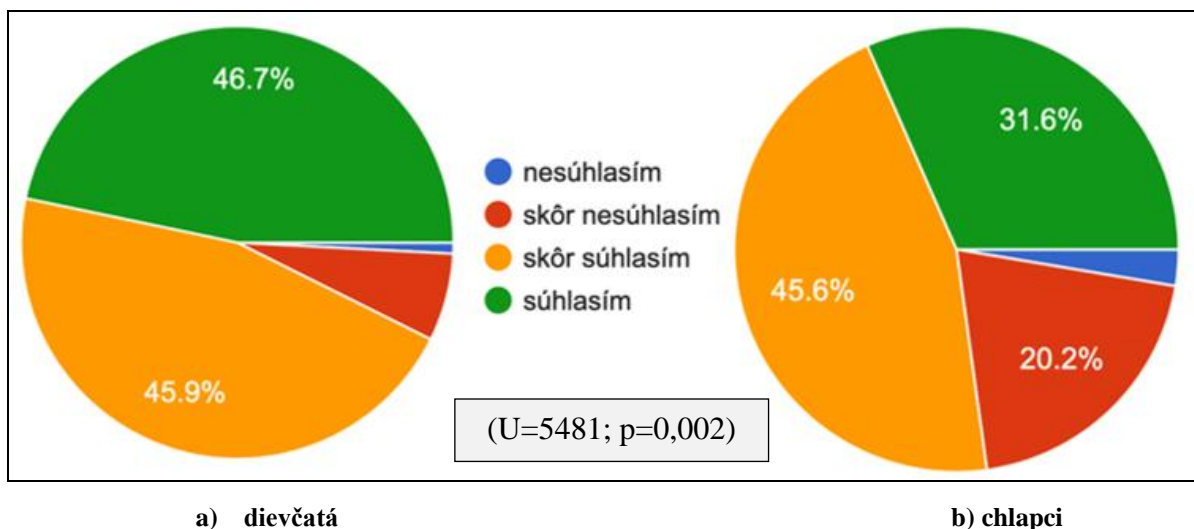
Obr. 4 TŠV by bola zábavná, keby tam bol žiak/čka s IP so mnou

V dotazníku nás piatym výrokom zaujímal aj sociálny aspekt. Dievčatá, ako aj chlapci v nadpolovičnej miere vyjadrili názor, že na hodinách TŠV by sa bavili so žiačkou/žiakom s IP, a zároveň by boli aj jeho kamaráti, či kamarátky. V skupine dievčat 38,5 % úplne súhlasí s týmto výrokom, čo je oproti chlapcom o 11,3 % viac, a polovica dievčat (50 %) s výrokom skôr súhlasí. Celkový pozitívny názor dievčat bol vyjadrený 88,5 %, čím by súhlasili byť

nielen kamarátkou, ale rady by sa so žiačkou s IP na hodinách TŠV aj bavili (obr. 5a). V skupine chlapcov môžeme vidieť rozdielny názor oproti dievčatám. Napriek tomu, že viac ako polovica chlapcov, ktorí v 27,2 % úplne súhlasia a v 39,5 % skôr súhlasia s daným výrokom (spolu 66,7 %), sa objavili aj názory chlapcov, ktorí s daným výrokom skôr nesúhlasia (27,2 %) alebo vôbec nesúhlasia (6,1 %) (obr. 5b). Kým dievčatá negatívny názor prezentovali v 11,5 %, u chlapcov to bolo o 21,8 % viac. Tieto rozdiely vo výsledkoch sa medzi chlapcami a dievčatami preukázali ako významné ($U=5301$; $p=0,001$), kedy signifikantne pozitívnejšie názory deklarovali opäť dievčatá strednej školy oproti chlapcom.

Obr. 5 Keby bol/a žiak/čka s IP so mnou na TŠV, bavil/a by som sa s ním/ňou a bol/a by som jeho kamarát/ka

Obr. 6 Keby bol/a žiak/čka so mnou na hodine TŠV, rád/rada by som mu pomohol/a cvičiť a hrať hry

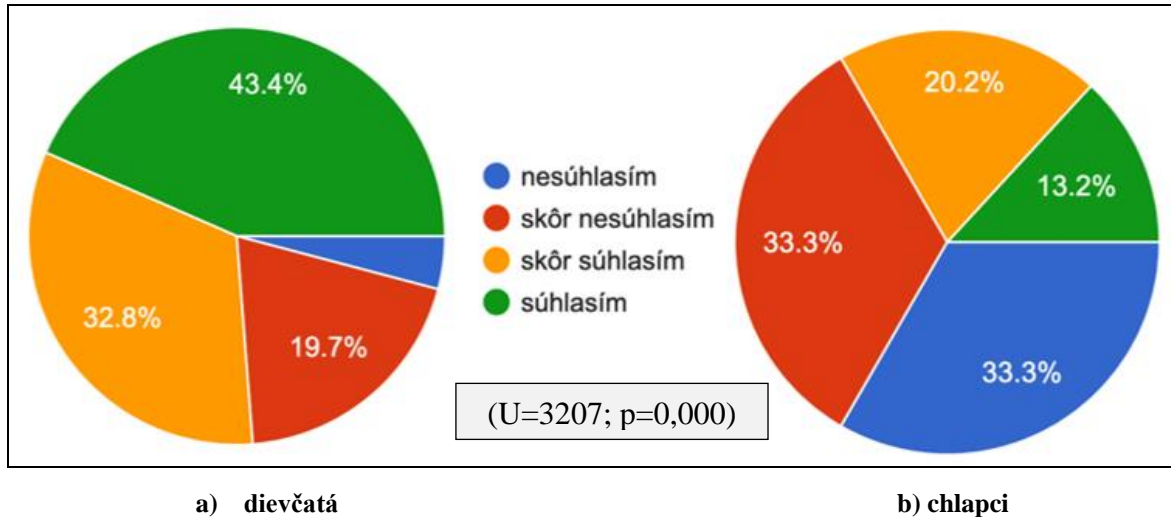
Vzájomná spolupráca a pomoc sú častokrát nevyhnutnou súčasťou hodín TŠV medzi žiakmi aj študentami. V dotazníku sme sa opýtali práve na názor, týkajúci sa pomoci, ak by na

hodine bol žiak, či žiačka s IP, či by mu intaktní spolužiaci pomohli cvičiť a hrať hry. Zistili sme, že 45,9 % dievčat skôr súhlasilo s výrokom a až 46,7 % absolútne súhlasilo s výrokom týkajúcim sa pomoci pri cvičení na hodinách TŠV (obr. 6a). Celkový názor dievčat je pozitívny, čo potvrdilo až 92,6 % z nich. Podobne ako u dievčat, aj u chlapcov prevládal skôr súhlasnejší názor, kedy 45,6 % skôr súhlasilo so spoluprácou a pomocou na hodinách TŠV a 31,6 % vyjadrilo absolútny súhlas v tejto oblasti (spolu 77,2 %) (obr. 6b). Oproti dievčatám je to však o 15,4 % menej v celkovom názore súhlasu. Zároveň u chlapcov (22,8 %) aj u dievčat (7,4 %) sa ukázal i negatívny názor v oblasti vzájomnej spolupráce a pomoci pri cvičení žiakovi s IP. Tento rozdiel v názore na vzájomnú spoluprácu a pomoc pri cvičení žiakovi, či žiačke s IP zo strany intaktných žiakov sa medzi chlapcami a dievčatami preukázal ako významný ($U=5481$; $p=0,002$), kedy signifikantne pozitívnejšie názory aj v tomto prípade deklarovali dievčatá strednej školy oproti chlapcom. Celkovo môžeme konštatovať, že dievčatá v signifikantne pozitívnejšej miere vnímajú žiačku s IP na hodinách TŠV oproti chlapcom ($U=5371$; $p=0,002$), čo sa prejavilo významne pozitívnejšími všeobecnými názormi na inklúziu žiaka s IP v TŠV zo strany stredoškôľáčok.

Veľmi pozoruhodným sa ukázali výsledky výskumu Olekšáka, Nemček a Rumana (2022a) ktorí odhalili, že práve žiaci, ktorí ešte nemali vo svojom živote skúsenosť so zrakovo postihnutým jednotlivcom preukázali významne pozitívnejšie názory na inklúziu slabozrakého žiaka v TŠV oproti žiakom, ktorí už takúto skúsenosť so zrakovo postihnutým jednotlivcom predtým mali. Títo autori ďalším svojím výskumom ale nezistili signifikantné rozdiely v názoroch na inklúziu TŠV pri začlenení slabozrakého žiaka medzi intaktnými žiakmi so skúsenosťou a bez skúsenosti so zrakovo postihnutým žiakom v škole, ktorú navštevujú (Olekšák, Nemček, Ruman, 2022b).

Ďalšia časť výrokov v dotazníku sa týkala názorov na modifikáciu pravidiel športovej hry futbal (u chlapcov) a športovej hry basketbal (u dievčat), ak by bol súčasťou vyučovania TŠV žiak/čka s IP. Prvá modifikácia pravidiel, ktorá sa týkala blokovania prihrávky žiakovi s MP mala pozitívnejší ohlas v skupine dievčat. 43,4% dievčat by úplne súhlasilo a 32,8 % by skôr súhlasilo s modifikáciou pravidiel, že prihrávky, ktoré smerujú na žiačku s IP nesmú byť blokované (spolu 76,2 %) (obr. 7a). V názoroch chlapcov sa preukázalo skôr opačné stanovisko k prvej modifikácii pravidiel, kedy nadpolovičná väčšina (66,6 %) s danou modifikáciou pravidiel skôr nesúhlasí (33,3 %) alebo absolútne nesúhlasí (33,3 %). Len 13,2 % chlapcov by úplne súhlasilo a 20,2 % by skôr súhlasilo s tým, aby prihrávky smerujúce na žiaka s IP nemohli byť blokované, čo spolu činilo len 33,4 % chlapcov s pozitívnym názorom (obr. 7b). Rozdiel v názore na modifikáciu pravidiel športovej hry pri začlenení žiaka/čky

s IP, premietnutý do siedmeho výroku v dotazníku, sa medzi chlapcami a dievčatami preukázal ako vysoko významný ($U=3207$; $p=0,000$), kedy signifikantne pozitívnejšie názory deklarovali dievčatá strednej školy oproti chlapcom.

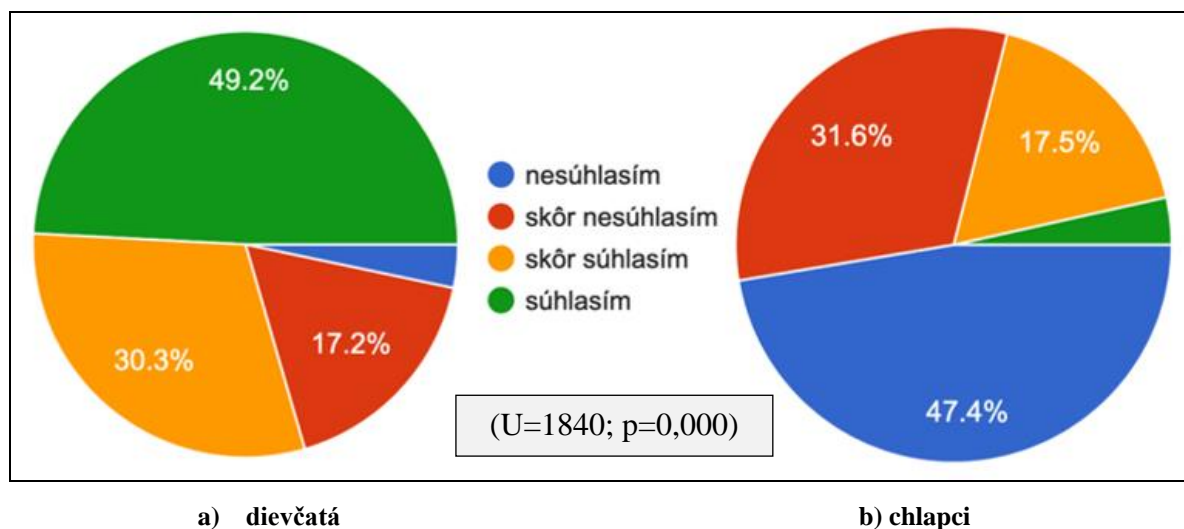

Obr. 7 Vo futbale/basketbale nesmú byť blokované prihrávky, ktoré smerujú na žiaka/čku s IP

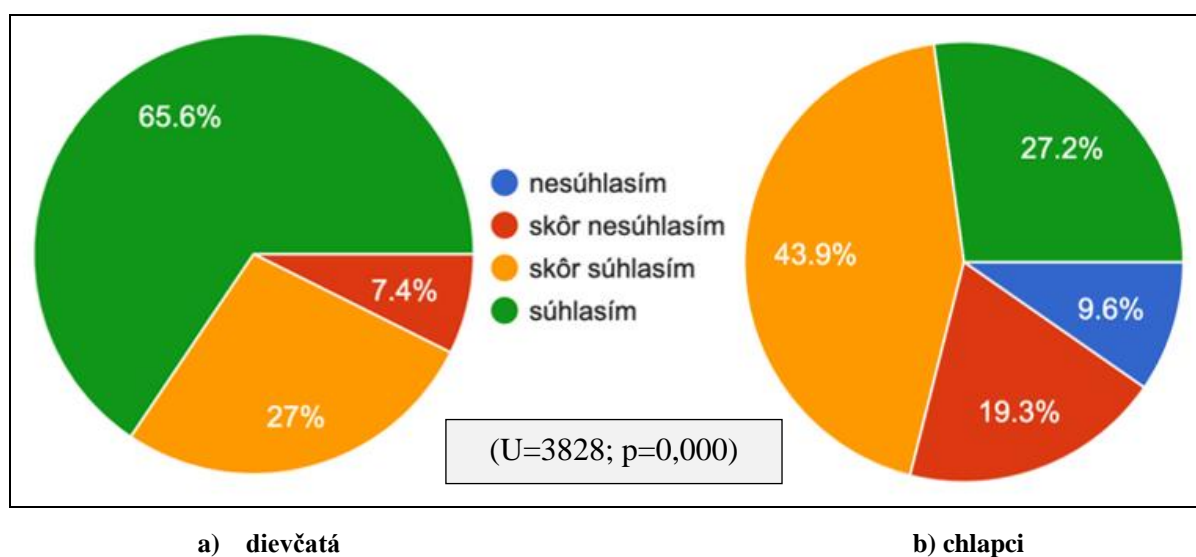
Druhým výrokom týkajúcim sa modifikácie pravidiel športových hier pri začlenení žiaka/čky s IP, vyjadrený ôsmim výrokom v dotazníku sme zistili dva extrémne odlišné názory medzi chlapcami a dievčatami. Chlapci preukázali svoj úplný nesúhlas až v 47,4 % a ďalších 31,6 % skôr nesúhlasili s modifikáciou, aby brankár nebránil, keď strieľa žiak s IP. Celkové negatívne stanovisko chlapcov k danej modifikácii pravidiel prejavilo až 79 % chlapcov (obr. 8b). Na obrázku 8a v skupine dievčat môžeme vidieť opačný názor, kedy polovica dievčat (49,2 %) úplne súhlasí a 30,3% skôr súhlasí s tým, aby sme žiačke s IP dovolili strieľať na nižší kôš, alebo na kôš položený na zemi. Dievčatá prejavujú pozitívny názor až v 79,5 % na modifikáciu športovej hry basketbal v inkluzívnej TŠV. Nesúhlasné stanovisko deklarovalo len 20,5 % dievčat. Celkovo môžeme vidieť, že až 79,5 % dievčat vníma pozitívne modifikáciu pravidiel športovej hry basketbal a na strane druhej až 79 % chlapcov vyjadrilo k tejto modifikácii pravidiel nesúhlasný postoj. Tieto rozdiely v názoroch medzi stredoškólakmi boli vysoko signifikantné v prospech pozitívnejších názorov dievčat oproti chlapcom ($U=1840$; $p=0,000$).

Ďalšiu modifikáciu športových hier sme premietli do otázky č. 9 v dotazníku. Dievčatá v vo výroku, že v basketbale by žiačka s IP mohla zostať v priestore pod košom alebo pri koši dlhšie ako dovoľujú pravidlá, prejavili úplný súhlas v 65,6 % a skôr súhlasili s daným výrokom v 27 % (obr. 9a). Ich celkový pozitívny názor na takúto modifikáciu športovej hry basketbal sa ukázal až v 92,6 %. Výsledky u chlapcov poukázali taktiež na súhlasnejší názor

k modifikácii športovej hry futbal, že žiak s IP by mohol zostať v priestore pred bránou, kedy svoj úplný súhlas prejavilo 27,2 % chlapcov, a skôr súhlasilo až 43,9 % opýtaných stredoškôľakov (obr. 9b). Celkové súhlasné stanovisko tak deklarovalo až 71,1 % súhlasia s výrokom, čo ale oproti dievčatám predstavuje o 21,5 % menej. U chlapcov je vidieť aj negatívny názor, kde 19,3% skôr nesúhlasí a 9,6 % úplne nesúhlasí s danou modifikáciou športovej hry futbal v inkluzívnej TŠV. Tieto rozdiely v názoroch k modifikácii športových hier v inkluzívnej TŠV medzi stredoškôľakmi boli signifikantné v prospech pozitívnejších názorov dievčat oproti chlapcom ($U=3828$; $p=0,000$).

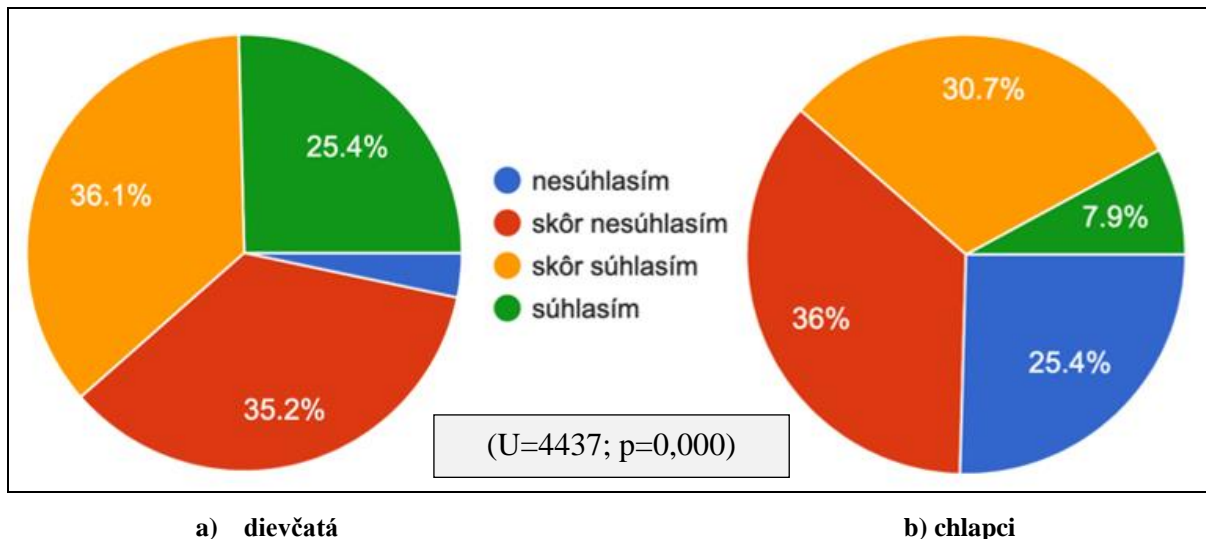

Obr. 8 Keby vystrelil žiak s IP na bránu, brankár by nebránil / Žiačky s IP by sme dovolili strieľať na nižší kôš, alebo na kôš položený na zemi

Obr. 9 Vo futbale by žiak s IP mohol zostať v priestore pred bránou / V basketbale by žiačka s IP mohla zostať v priestore pod košom alebo pri koši dlhšie, ako dovoľujú pravidlá

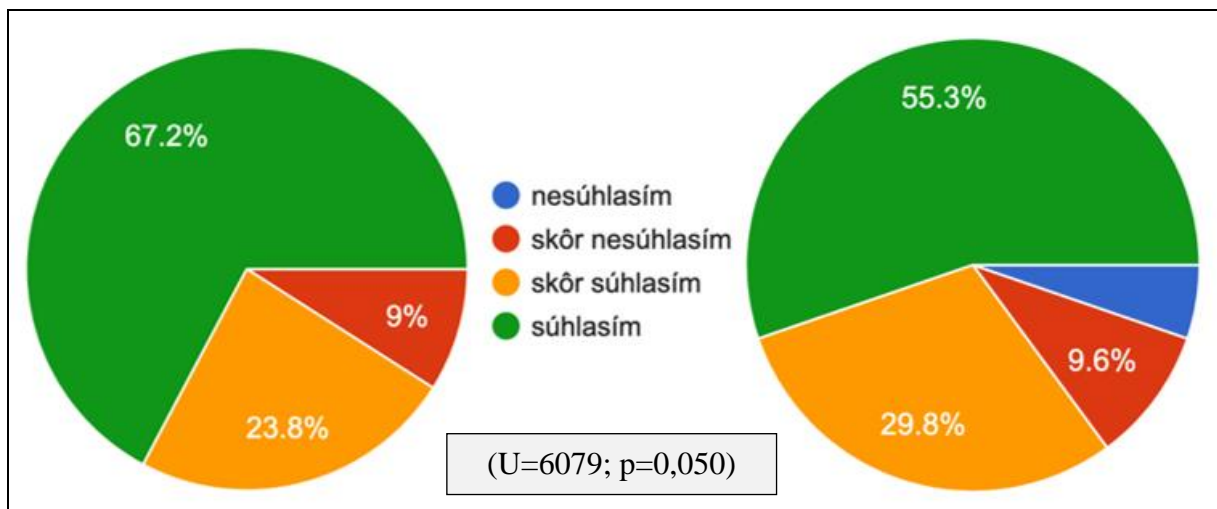
V desiatom výroku v dotazníku sme zisťovali, či žiaci strednej školy súhlasia s tým, aby žiakovi/čke nikto nemohol vziať loptu po prihrávke. Z obrázku 10a vidíme, že dievčatá vyjadrili súhlasný názor, kedy svoj úplný súhlas vyjadrilo 25,4 % z nich a 36,1 % s danou modifikáciou pravidiel skôr súhlasilo. Ich celkové pozitívne stanovisko predstavuje 61,5 %. Avšak 38,5 % dievčat vyjadrilo opačný názor, kde s modifikáciou pravidiel skôr nesúhlasilo 35,2 % a 3,3 % deklarovalo úplný nesúhlas. V skupine chlapcov nadpolovičná väčšina 61,4% s danou modifikáciou pravidiel športovej hry futbal nesúhlasí, z toho 25,4 % úplne a 36 % skôr (obr. 10b), čo je oproti dievčatám o 22,9 % viac. Úplný súhlas s touto modifikáciou pravidiel vyjadrilo 7,9 % chlapcov, čo je oproti dievčatám je o 17,5 % menej. Tieto rozdiely v názoroch k modifikácii športových hier futbal a basketbal v inkluzívnej TŠV medzi stredoškólákmi boli signifikantné opätovne v prospech pozitívnejších názorov dievčat oproti chlapcom ($U=4437$; $p=0,000$).

Obr. 10 Bolo by dobré, keby žiakovi/čke s IP nikto nemohol vziať po prihrávke loptu

Podpora a povzbudzovanie žiakov so zdravotným znevýhodnením intaktnými žiakmi je v inkluzívnej TŠV veľmi podstatné, preto sme jedenástou otázkou v dotazníku zisťovali, či by žiaci povzbudzovali žiaka s IP aby dal gól alebo kôš, keďže sú hráčmi ich tímu. Zistili sme, že viac ako polovica dievčat súhlasila s daným výrokom (67,2 %) a 23,8 % skôr súhlasili, čo tvorilo až 90,8 % dievčat s celkovým súhlasným stanoviskom (obr. 11a). Podobný názor vyjadrili aj chlapci k povzbudzovaniu žiaka s IP pri skórovaní. Polovica chlapcov (55,3 %) súhlasí a 29,8 % chlapcov skôr súhlasí s tým, že by žiaka s IP hlasno povzbudzovali, aby dal gól, keďže je hráčom ich tímu (obr. 11b). Spolu vyjadrili pozitívny názor v 85,1%, čo je oproti dievčatám o 5,7% menej. Nesúhlasný názor s týmto výrokom

modifikácie pravidiel športovej hry vyjadrilo len 9 % dievčat, ktoré skôr nesúhlasili a 14,9 % chlapcov. Tieto rozdiely v názoroch k modifikácii športových hier futbal a basketbal v inkluzívnej TŠV medzi stredoškólákmi boli signifikantné opätovne v prospech pozitívnejších názorov dievčat oproti chlapcom ($U=6079$; $p=0,050$). Celkovo môžeme konštatovať, že dievčatá v signifikantne pozitívnejšej miere vnímajú žiacku s IP na hodinách TŠV oproti chlapcom ($U=1844$; $p=0,000$), čo sa zo strany stredoškóláčok prejavilo významne pozitívnejšími názormi na modifikáciu pravidiel športových hier v inkluzívnej TŠV pri začlenení žiaka s IP.

a) dievčatá

b) chlapci

Obr. 11 Keby počas hry získal/a žiak/čka s IP loptu, hlasno by som ho/ju povzbudzoval, aby dal/a gól/kôš, keďže je hráčom/čkou môjho tímu

Konštatujeme, že dievčatá strednej školy by vnímali oveľa pozitívnejšie žiacku s IP v inkluzívnej TŠV ako chlapci. Veľmi podobné zistenia predložila vo svojom výskume Nemček (2022a), ktorá zistila, že dievčatá druhého stupňa základných škôl významne pozitívnejšie prijímajú do inkluzívnej TŠV žiacku so zrakovým postihnutím oproti chlapcom, a tiež žiaci nižších ročníkov základnej školy ako žiaci vyšších ročníkov (Nemček, 2022b). Na inklúziu žiakov s rôznym druhom zdravotného postihnutia v TŠV sa zaoberali autori Skovajsová, Nemček a Bumbera (2022) u žiakov cirkevnej a štátnej školy. Autori zistili, že žiaci štátnej školy ($n=86$) oproti žiakom cirkevnej školy ($n=57$) sú významne viac presvedčení, že inklúzia žiaka s mentálnym, zmyslovým a iným zdravotným postihnutím môže narušiť plynulosť vyučovania TŠV. Tiež v signifikantne vyššej miere sa žiaci štátnej školy oproti žiakom cirkevnej školy prikláňajú k názoru, že zaradenie žiaka s mentálnym postihnutím do inkluzívnej TŠV bude znamenať pre učiteľa viac práce. Na druhej strane ale

práve žiaci štátnej školy oproti žiakom cirkevnej školy v signifikantne vyššej miere súhlasia s tým, že žiaci so zmyslovým postihnutím sa budú učiť pohybovým zručnosťami omnoho rýchlejšie, ak budú zaradení do inkluzívnej TŠV s ich zdravými rovesníkmi. Výskumom autori ďalej deklarujú, že neexistujú signifikantné rozdiely v názoroch na inkluzívnu TŠV medzi žiakmi štátnej a cirkevnej školy v oblastiach: dosahovanie spoločných cieľov na hodinách TŠV; empatia a spoločné zapájanie sa do aktivít na hodinách TŠV; posilňovanie sebadôvery na spoločných hodinách TŠV; začlenenie sa do spoločnosti prostredníctvom spoločných hodín TŠV (Skovajsová, Nemček, Bumbera, 2022).

Záver

Predloženým výskumom sme odhalili, že dievčatá v signifikantne pozitívnejšej miere vnímajú žiacku s IP na inkluzívnej hodine TŠV oproti chlapcom, čo sa prejavilo významne pozitívnejšími všeobecnými názormi na inklúziu žiaka s IP v TŠV, ako aj významne pozitívnejšími názormi na modifikáciu pravidiel športových hier v inkluzívnej TŠV. Problematika inkluzívneho vzdelávania v TŠV je na Slovensku doposiaľ neprebádanou témou, či sa jedná o začlenenie žiaka s intelektovým postihnutím, žiaka na vozíku, alebo slabozrakého, nevidiaceho žiaka. Vynára sa potreba hlbšieho bádania v oblasti názorov a postojov na inklúziu zo strany žiakov, učiteľov a manažmentu škôl, a tým hľadať najvhodnejšie riešenia s cieľom intergovovať čo najviac žiakov s rôznym druhom zdravotného znevýhodnenia do hodín TŠV.

Výskum sa riešil v rámci projektu MŠVVŠ SR KEGA č. 051UK-4/2022 s názvom „Inkluzívne vzdelávanie v telesnej a športovej výchove“.

Literatúra

1. BLOCK, M. E., 1995. Development and validation of children's attitudes toward integrated physical education-revised (CAIPE-R) inventory. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 12(1), 60–77.
2. JANSSEN, I., LEBLANC, A.G., 2010. Systematic review of the health benefits of physical activity and fitness in school-aged children and youth. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 7, 40.
3. KLAVINA, A., BLOCK, M. E., 2008. The effect of peer tutoring on interaction behaviours in inclusive physical education. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 25, 132–158.

4. MCGARTY A. M., MELVILLE C. A., 2018. Parental perceptions of facilitators and barriers to physical activity for children with intellectual disabilities: a mixed methods systematic review. *Research in Developmental Disabilities*, 73, 40–57.
5. NEMČEK, D., 2022a. Children's attitudes towards inclusion of visually impaired students in physical education classes: gender differences. *Physical Education Theory and Methodology*, 22(3), 423-429.
6. NEMČEK, D., 2022b. Children's attitudes towards inclusion of visually impaired pupil in physical education lessons from the point of grade-level. In: *ESA research network 28 - Society and sport. Book of abstracts*. Debrecen: Center for higher education research and development, s. 38-38. ISBN 978-615-6012-19-7.
7. NEMČEK, D., BUMBERA, P., 2021a. Názory žiakov druhého stupňa základných škôl na integrované vyučovanie telesnej a športovej výchovy. *Telesná výchova & šport*, 31(2), 34-39.
8. NEMČEK, D., BUMBERA, P., 2021b. Integrované vyučovanie v telesnej a športovej výchove v názoroch žiakov druhého stupňa základných škôl z pohľadu ročníkov. In: *Šport a rekreácia 2021: zborník vedeckých prác*. Nitra: UKF v Nitre, Pedagogická fakulta, Katedra telesnej výchovy a športu, s. 147-156.
9. NEMČEK, D. & RUMAN, D., 2022. Názory na inklúziu slabozrakého žiaka v telesnej a športovej výchove z pohľadu žiakov veľkého a malého mesta. *Aktuálne problémy telesnej výchovy a športu XI. Zborník odborných a vedeckých prác*. Ružomberok: VERBUM, s. 76-83. ISBN 978-80-561-0997-7.
10. NEMČEK, D., WITTMANNOVÁ, J., 2021. Gender differences in attitudes of students attending non-inclusive school towards inclusive physical education. *Acta Facultatis Educationis Physicae Universitatis Comenianae*, 61(2), 156-171.
11. OLEKŠÁK, O., NEMČEK, D., RUMAN, D., 2022a. Childrens' attitudes towards inclusion of visually impaired pupil in physical education lessons from the point of pupils' experience. *Sport and Society*, 22(1), 1-7.
12. OLEKŠÁK, O., NEMČEK, D., RUMAN, D., 2022b. Inklúzia slabozrakého žiaka v telesnej a športovej výchove z pohľadu žiakov so skúsenosťou a bez skúsenosti v škole. In: *Šport a rekreácia 2022: zborník vedeckých prác*. Nitra: UKF v Nitre, Pedagogická fakulta, Katedra telesnej výchovy a športu, s. 68-75. ISBN 978-80-558-1905-1.

13. SKOVAJSOVÁ, P., NEMČEK, D. & BUMBERA, P., 2022. Názory žiakov štátnej a cirkevnej školy na inkluzívne vyučovanie telesnej a športovej výchovy. *Telesná výchova & šport*, 32(1), 46-57.
14. STANISH H. I., TEMPLE V. A., FREY G. C. 2006. Health-promoting physical activity of adults with mental retardation. *Mental Retardation and Developmental Disabilities Research Reviews* 12, 13–21.
15. TUDOR-LOCKE C., CRAIG C. L., AOYAGI Y., BELL R. C., CROTEAU K. A., DE BOURDEAUDHUIJ I. et al., 2011. How many steps/day are enough? For older adults and special populations. *The International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity* 8, 80.
16. VICKERMAN P., 2007. Training physical education teachers to include children with special educational needs: Perspectives from physical education initial teacher training providers. *European Physical Education Review*, 13(3), 385–402.

Summary

How would high school students perceive a classmate with an intellectual disability in physical and sport education classes?

Júlia Olexová, Martina Luptáková

The aim of the research was to find out the opinions of students at a bilingual high school regarding the inclusion of a student with an intellectual disability towards physical and sports education classes. With an average age of 15.86±1.34 years for boys and 15.75±1.89 years for girls, the research group included 236 first- to fifth-year students. We used the standardized CAIPE-R questionnaire to collect research data. We discovered that girls, compared to boys, have significantly more favorable perceptions of a student with intellectual disability in inclusive physical and sport education classes. This was demonstrated by significantly more favorable general opinions on inclusion and ($U=5371$; $p=0.002$), as well as significantly more favorable opinions on modifying the rules of sports games in inclusive physical and sport education classes ($U = 1844$; $p=0.00$).

Keywords: student with intellectual disability, inclusive physical and sports education, general opinions, modification of rules, girls, boys.

Mgr. JÚLIA OLEXOVÁ (*1995) – učiteľka telesnej a športovej výchovy v inkluzívnej strednej škole.

Mgr. MARTINA LUPTÁKOVÁ, PhD. (*1984) – venuje sa pedagogike a didaktike školskej telesnej výchovy; je spoluriešiteľkou grantovej úlohy KEGA č. 051UK-4/2022.

Návrh zápočtovej cesty vo Vysokých Tatrách

Luboslav Šiška¹

¹Katolícka Univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta

Abstrakt :

Cieľom práce bolo plánovanie zápočtovej cesty II. stupňa obťažnosti podľa noriem Klasifikácie výkonnostnej turistiky v Klube Slovenských turistov v pohorí Vysoké Tatry. Pre plánovanie jednotlivých trás sme zvolili mapové aplikácie Turistická mapa.sk a mapy.cz a voľne dostupné informácie na internete. Naša trasa vedie zo Štrbského plesa a končí v Starom Smokovci. Zápočtová cesta ako celok má dĺžku 101 km s prevýšením 8040 m. Prvá etapa je 15,7 km dlhá s prevýšením 1203 m a vedie zo Štrbského plesa cez Kôprovský štít na Popradské pleso. Druhá etapa zápočtovej cesty je 22,6 km dlhá s prevýšením 1827 m a vedie cez Rysy naspäť na Popradské pleso a ďalej na Sliezsky dom. Tretia etapa je 13,1 km dlhá s prevýšením 1526 m a vedie cez Východnú Vysokú na Téryho chatu. Štvrtá etapa je 18,6 km dlhá s prevýšením 852 m a vedie na chatu pod Zeleným plesom. Piata etapa je 17,3 km dlhá s prevýšením 1425 m a vedie cez Jahňací štít na Hrebienok. Posledná šiesta etapa prechádza cez Slavkovský štít a končí v Starom Smokovci s dĺžkou 13,7 km a prevýšením 1207 m. Záverom môžeme konštatovať, že sa nám podarilo navrhnuť zápočtovú cestu II. stupňa obťažnosti, ktorá môže byť vykonaná ako celok, alebo rozdelená na dve samostatné časti.

Kľúčové slová: plánovanie, zápočtová cesta, mapová aplikácia, Klub slovenských turistov

V dnešnej dobe preplnenej technológiami a sedavými zamestnaniami ľudia intencionálne vyhľadávajú aktívnu formu oddychu. Turistika v sebe spája kombináciu fyzickej aktivity, ale aj kultúrneho vyžitia v zmysle spoznávania nových miest, pamiatok, či prírodných úkazov. Jej začiatky sa datujú od 17 – 18 storočia a postupom času sa rozdelila na jednotlivé druhy a to: pešiu, vysokohorskú, lyžiarsku, vodnú a cykloturistiku (Junger, a kol. 2002).

Pohybová zložka ako fyzická aktivita pri turistike vyžaduje určitú úroveň aeróbnej vytrvalosti, zmiešaných silovo-rýchlostných a silovo-vytrvalostných schopností ako aj viacerých koordinačných schopností (rovnováhovej, reakčnej, orientačnej a kinesteticko-diferenciačnej v závislosti od meniacich sa prírodných a poveternostných podmienok). Skladá sa zo základných telesných cvičení, ako chôdza, beh, lezenie, šplhanie, skákanie, nosenie, prekonávanie prekážok, pohybové hry v prírode a ďalšie; Špeciálnych telesných cvičení, ktoré sú využívané pri presune a sú charakteristické pre jednotlivé druhy turistiky prípadne športy v prírode. Patrí k nim turistická chôdza, lezenie spojené s základnými horolezeckými

technikami, jazda na lyžiach, bicykli a na turistických plavidlách, prípadne iné telesné cvičenia, využívané pri ďalších druhoch turistiky (Kompán, Görner, 2007).

Kultúrno-poznávacia zložka je pre všetky druhy turistiky viac-menej rovnaká. Úlohou je poznávať všeobecný charakter krajiny, zásady ochrany prírody, prírodných a hodnotných národných pamiatok, spoznávať tvorivú činnosť človeka a spoločnosti v jeho vývoji. Medzi metódy kultúrno-poznávacej činnosti patrí pozorovanie, ktoré sa realizuje pri pohybe v prírode, či už ide o náhodné alebo cieľavedomé zameriavanie sa na oblasti a objekty (Židek, a kol. 2013).

Pre realizáciu pobytu v prírode a poznávania v turistickej praxi sú potrebné viaceré špecifické vedomosti a zručnosti. Ich jednotlivá znalosť skvalitní a prispieje k bezpečnosti pobytu a pohybu v teréne. Ich ovládanie patrí k základom nielen turistiky, ale aj jednotlivých športov v prírode. Sú zamerané na tieto oblasti: príprava, plánovanie a organizácia turistických aktivít, pohyb v horskom teréne- technika, taktika, nebezpečenstvo na horách, táborenie a základné tábornícke zručnosti, zdravotnícka problematika, poskytovanie prvej pomoci, topografia, práca s mapou, orientácia v teréne, základy meteorológie a klimatológie, výstroj, výzbroj a vybavenie pre pobyt v prírode (Kompán a kol., 2017).

Úspech turistickej akcie závisí predovšetkým na poctivom plánovaní turistickej trasy, ktoré by malo byť v súlade s fyzickou kondíciou všetkých účastníkov, či prispôsobenie výbavy, obuvi a oblečenia zodpovedajúcemu prírodným podmienkam.

Z hľadiska turistických aktivít poskytuje Slovensko široké možnosti. Pre pešiu turistiku je veľké množstvo pohorí s vrcholmi do 1800 m. Slovensko však disponuje aj tromi pohoriami s vrcholmi nad 2000m, ktoré sú vhodné aj na vykonávanie vysokohorskej turistiky. Nízke, Vysoké a Západné Tatry sú dominantou Slovenska a poskytujú možnosti pre širokú populáciu, ale aj vysokohorskú výkonnostnú turistiku. V súčasnosti je v Slovenskej republike hlavná inštitúcia zastrešujúca organizované turistické aktivity Klub slovenských turistov. V rámci Klubu slovenských turistov vykonáva svoju činnosť aj sekcia výkonnostnej turistiky, ktorá je jednou z foriem motivácie turistickej činnosti jednotlivca i kolektívu. Je prostriedkom na sústavné zvyšovanie a upevňovanie fyzickej zdatnosti turistu. Pri jej vykonávaní dochádza k všeobecnému rozširovaniu duševného obzoru a morálno-vôľových vlastností. Výkonnostná turistika sa uskutočňuje v línii zápočtových ciest, čo sú turistické cesty vykonané určitým presunovým prostriedkom, rozlíšené podľa stupňa náročnosti v závislosti na počte dní a normou. Pri vysokohorskej turistike zápočtová cesta III. Stupňa obťažnosti musí byť v trvaní 3 – 6 dní a celkové stúpanie musí dosiahnuť 3500 m. V každom dni je potrebné dosiahnuť cieľ nad 1500 m n. m. (chata, sedlo, vrchol, hrebeň) a každý deň dosiahnuť

stúpanie minimálne 800 metrov. Zápočtová cesta II. stupňa obťažnosti musí byť v trvaní 6 – 11 dní a celkové stúpanie musí dosiahnuť 7000 m. V každom dni je potrebné dosiahnuť cieľ nad 1500 m n. m. (chata, sedlo, vrchol, hrebeň), tri dni nad 1800 m n. m. a každý deň dosiahnuť stúpanie minimálne 800 metrov. Zápočtová cesta I. stupňa obťažnosti musí byť v trvaní 10 – 15 dní a celkové stúpanie musí dosiahnuť 10500 m. V každom dni je potrebné dosiahnuť cieľ nad 1500 m n. m. (chata, sedlo, vrchol, hrebeň), tri dni nad 1800 m n. m., ďalšie tri dni nad 2 200 m n. m. a každý deň dosiahnuť stúpanie minimálne 800 metrov. ZC III. st. je možné deliť na 3 úseky. ZC II. a I. st. je možné deliť na 2 úseky. (Klub slovenských turistov, 2000).

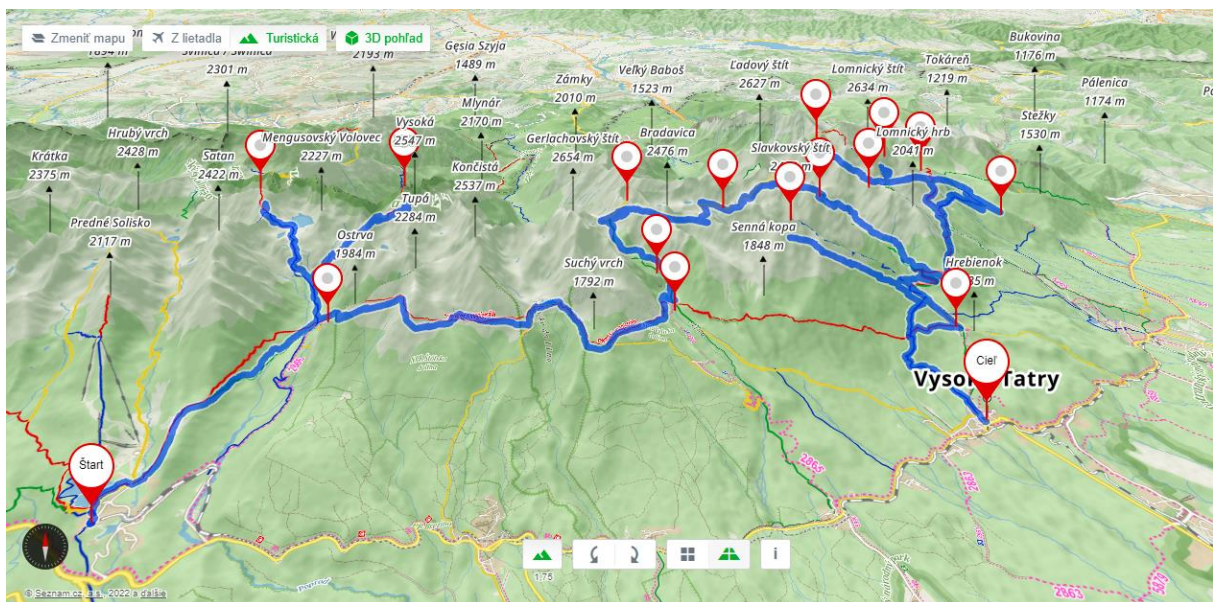
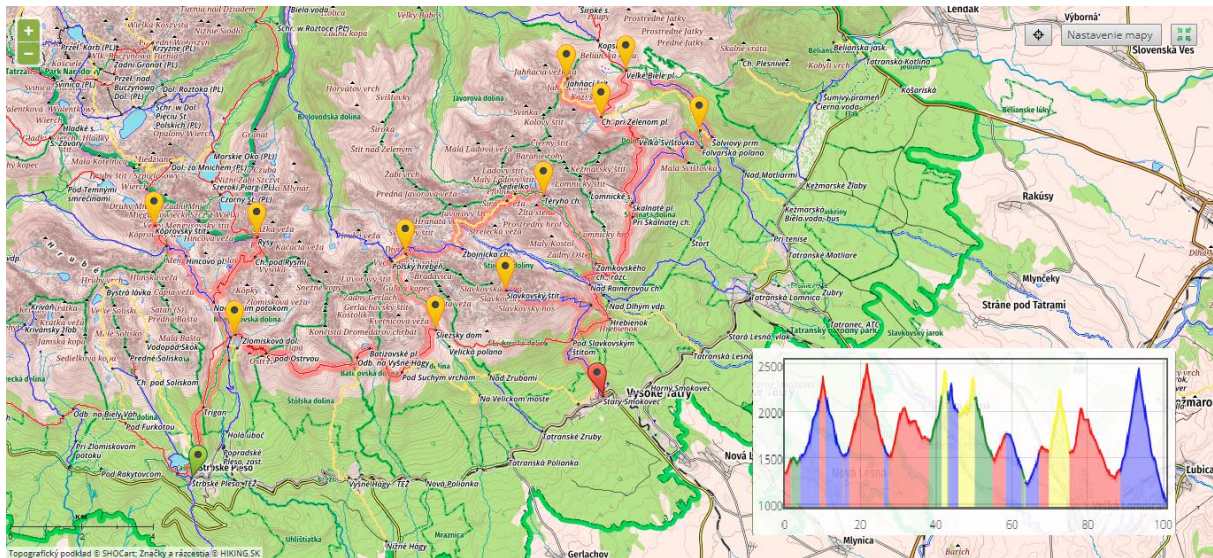
Pri návrhu zápočtovej cesty musíme brať ohľad na vyššie spomenuté fakty. Naším zámerom je sústrediť sa na jedno pohorie, ktoré chceme obsiahnuť v čo najväčšej možnej miere. Musíme zohľadniť možnosti nocľahu, prístupu pomocou hromadnej dopravy a iné. Z vyššie uvedených skutočností nám vyplýva cieľ našej práce.

Cieľ práce

Cieľom práce je návrh a plánovanie zápočtovej cesty II. stupňa obťažnosti v pohorí Vysoké Tatry, podľa platných noriem výkonnostnej turistiky klubu slovenských turistov.

Výsledky a diskusia

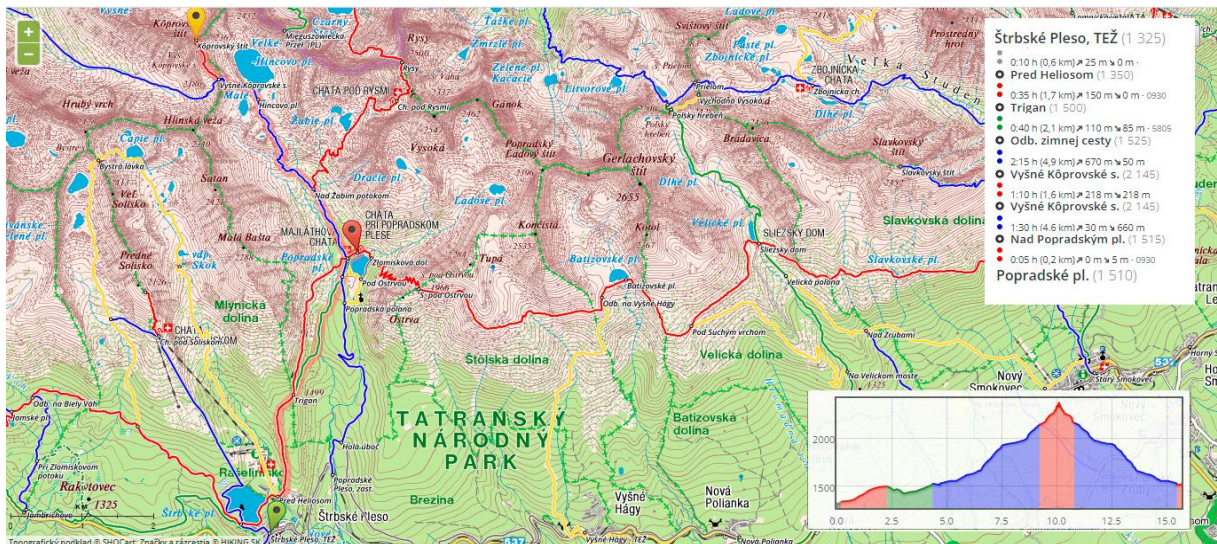
Zápočtová cesta ako celok má dĺžku 101 km s prevýšením 8040 m. Je koncipovaná tak, aby sa dala prejsť na jedenkrát, ale môže byť delená aj na viac častí. Začína na Štrbskom plese a končí v Starom Smokovci, ale je ju možné absolvovať aj v opačnom smere. Cesta prechádza okrem Kriváňa všetkými značenými vrcholmi a prakticky postihuje všetky hlavné trasy vo Vysokých Tatrách. Prípadné rozdelenie trasy na dva celky je najreálnejšie na Sliezskom dome. V koncových bodoch jednotlivých etáp zápočtovej cesty je v horských chatách možné bezproblémové ubytovanie, a tak isto aj možnosť stravovania. Vodu je možné dopĺňať viacmenej iba v koncových bodoch jednotlivých etáp. Na Štrbské pleso alebo Starý Smokovec sa dá dostať hromadnou dopravou z viacerých miest ako sú Liptovský Mikuláš, Poprad a Štrba. Povrch trasy je väčšinou trávnatý a skalnatý čomu treba prispôbiť aj obuv a potrebnú výstroj a výzbroj (obr. 1).

Obr. 1 Plán zápočtovej cesty. (<https://mapy.dennikn.sk/>; <https://sk.mapy.cz/>)

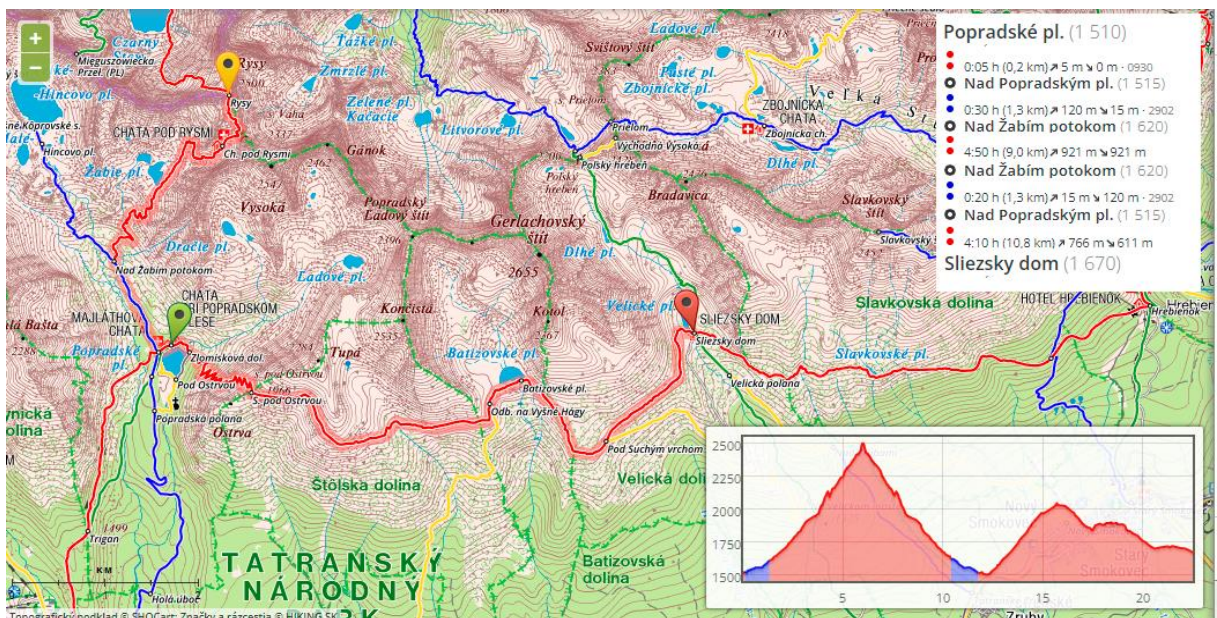
Etapy zápočtovej cesty

Prvá etapa je 15,7 km dlhá s prevýšením 1203 m, klesanie 1018 m a približné časové trvanie je 6:25 hod. Zo Štrbského plesa po červenej a zelenej značke prídeme na Popradské pleso odkiaľ sa modrou značkou dostaneme na Vyšné Kôprovské sedlo. Následne po červenej značke vystúpime na Kôprovský štít. Po tej istej trase sa vrátíme na Popradské pleso, kde je plánovaný nočľah (obr. 2).

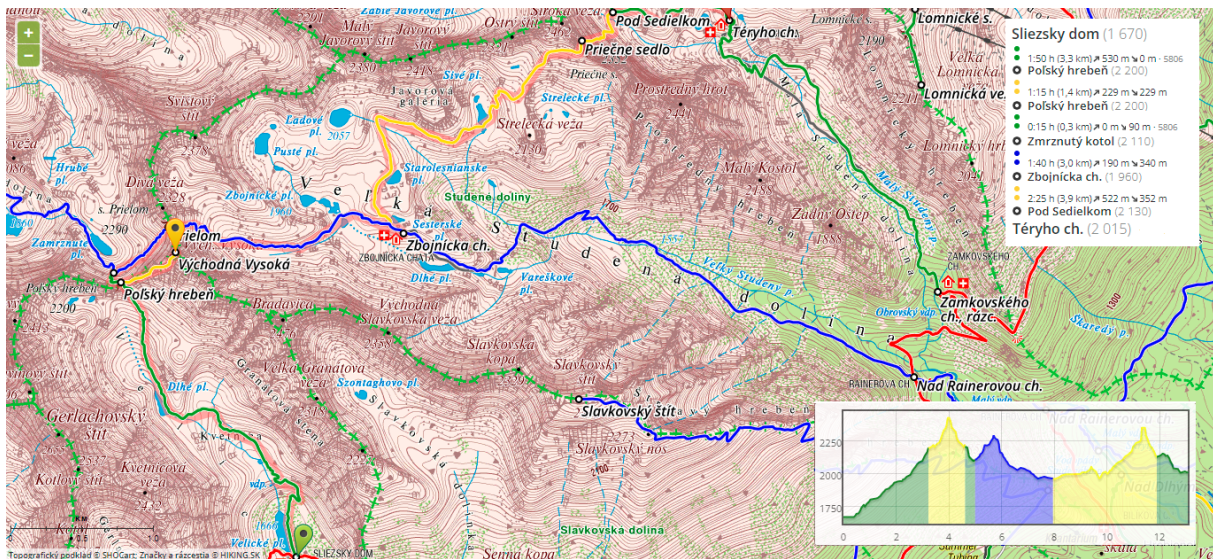
Obr. 2 Plán prvej etapy zápočtovej cesty. (<https://mapy.dennikn.sk/>)

Druhá etapa zápočtovej cesty je 22,6 km dlhá s prevýšením 1827 m, klesaním 1667 m a s približným časovým trvaním 9:55 hod. Z Popradského plesa sa po modrej značke dostaneme na rozchodník nad Žabím potokom odkiaľ po červenej značke cez chatu pod Rysmi vystúpime na vrchol Rysy, ktorý je najvyšším miestom našej zápočtovej cesty. Po tej istej trase sa vrátíme na Popradské pleso odkiaľ sa po červenej značke cez sedlo pod Ostrvou a Batizovské pleso vydáme na Sliezsky dom, kde je plánovaný nocľah (obr. 3).

Obr. 3 Plán druhej etapy zápočtovej cesty. (<https://mapy.dennikn.sk/>)

Tretia etapa zápočtovej cesty je 13,1 km dlhá s prevýšením 1526 m, klesaním 1181 m a s približným časovým trvaním 8:00 hod. Zo Sliezskeho domu po zelenej a žltej značke vystúpime na vrchol Východná-Vysoká. Po žltej trase sa vrátíme na Poľský hrebeň a následne po modrej trase cez Prielom sa pred Zbojníckou chatou napojíme na žltú značku. Žltou trasou sa cez Priečne sedlo dostaneme na zelenú značku, ktorou zídeme na Téryho chatu, kde je plánovaný nocľah. (obr. 4).

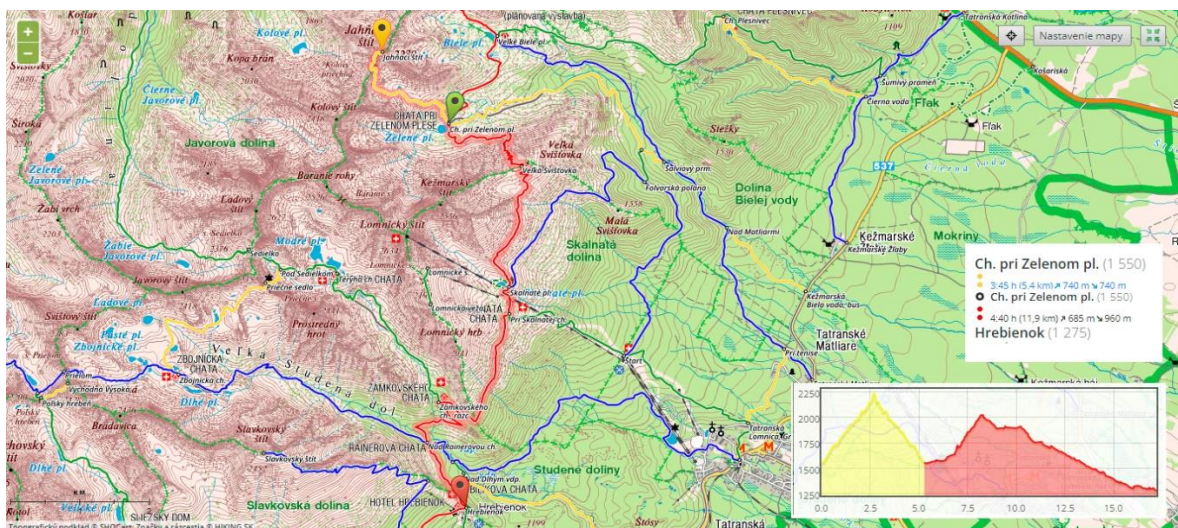
Obr. 4 Plán tretej etapy zápočtovej cesty. (<https://mapy.dennikn.sk/>)

Štvrtá etapa zápočtovej cesty je 18,6 km dlhá s prevýšením 852 m, klesaním 1317 m a s približným časovým trvaním 6:00 hod. Z Téryho chaty zídeme po zelenej značke na rázcestie pri Zamkovského chate odkiaľ po červenej značke prejdeme na Skalnaté pleso. Odbočíme na modrú značku a okolo Malej Svišťovky sa kombinovane po zelenej, žltej a modrej značke dostaneme na Veľké Biele pleso. Na koniec po červenej značke zostúpime na Chatu pri Zelenom plese (obr. 5).

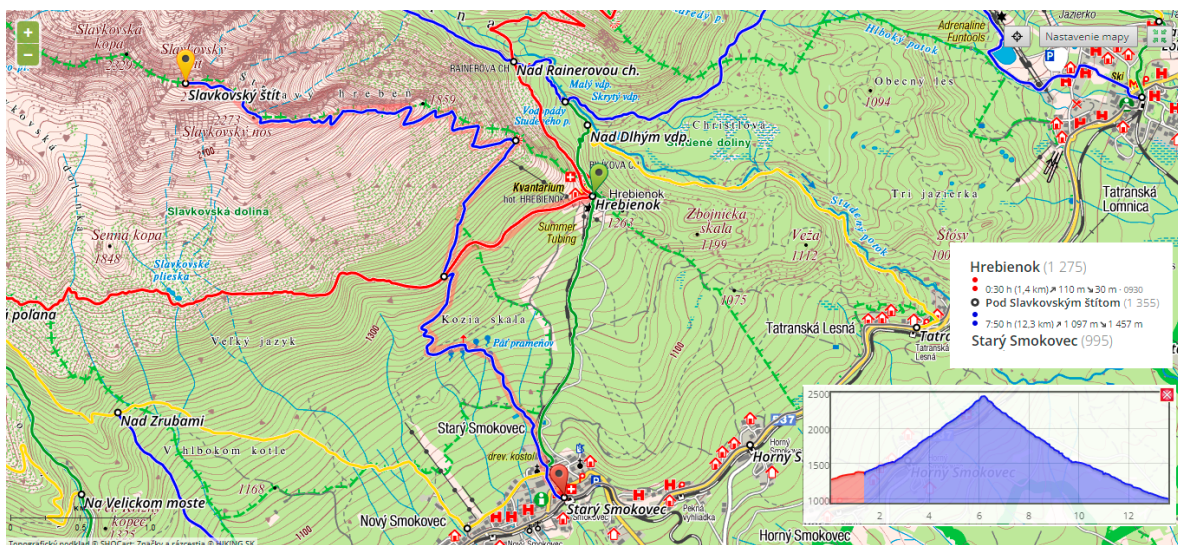
Piata etapa zápočtovej cesty je 17,3 km dlhá s prevýšením 1425 m, klesaním 1700 m a s približným časovým trvaním 8:25 hod. Z chaty pri Zelenom plese vystúpime po žltej značke na Jahňací štít a tou istou trasou sa vrátíme aj nazad. Následne po červenej značke cez Veľkú Svišťovku, Skalnaté pleso, Zamkovského a Rainerovu chatu až na Hrebienok, kde je plánovaný nocľah. (obr. 6).

Obr. 5 Plán štvrtej etapy zápočtovej cesty. (<https://mapy.dennikn.sk/>)

Obr. 6 Plán piatej etapy zápočtovej cesty. (<https://mapy.dennikn.sk/>)

Obr. 7 Plán šiestej etapy zápočtovej cesty. (<https://mapy.dennikn.sk/>)

Šiesta etapa zápočtovej cesty je 13,7 km dlhá s prevýšením 1207 m, klesaním 1487 m a s približným časovým trvaním 8:20 hod. Z Hrebienka po červenej značke prejdeme na rázcestie pod Slavkovským štítom. Následne po modrej značke vystúpime na Slavkovský štít a po modrej značke zostúpime do Starého Smokovca, kde je plánovaný koniec zápočtovej cesty (obr. 7).

Záver

Záverom môžeme konštatovať, že sa nám podarilo navrhnúť zápočtovú cestu II. Stupňa obťažnosti podľa noriem KST. Zápočtová cesta pozostáva zo 6 etáp, ktoré sa dajú absolvovať ako jeden celok, prípadne zápočtovú cestu rozdeliť na dva celky, a tak isto ju absolvovať aj v opačnom smere. Jediným optimálnym miestom, kde sa dá zápočtová cesta rozdeliť je Sliezsky dom. Etapa z tohto bodu nie je veľmi dlhá a v prípade delenia cesty je možné ju realizovať aj z Tatranskej Polianky, kde je prístup aj hromadnou dopravou. Jednotlivé etapy sú aj z hľadiska dĺžky aj čo do prevýšenia vyvážené. Cesta prechádza všetkými dôležitými bodmi a poskytuje jedinečnú možnosť spoznania prakticky celého pohoria, ktoré patrí medzi najkrajšie na Slovensku.

Literatúra

1. JUNGER, J., a kol., 2002. *Turistika a športy v prírode*. Prešov: FHAPV PU, 267 s. ISBN 80-8068-097-3.
2. Klub slovenských turistov, 2000. *Klasifikácia výkonnostnej turistiky v KST*. Dostupné na: <https://www.kst.sk/sk/>
3. KOMPÁN, J., GÖRNER, K. 2007. *Možnosti uplatnenia turistiky a pohybových aktivít v prírode v spôsobe života mladej populácie*. Banská Bystrica: FHV UMB, 62s. ISBN 80-8083-365-7.
4. KOMPÁN, J., a kol. 2017. *Outdoorové aktivity, športy a špecifiká pobytu v prírode*. Banská Bystrica: Belianum, 210 s. ISBN 978-80-557-1342-7
5. ŽIDEK, J., a kol. 2013. *Turistika a ochrana života a zdravia*. Bratislava: UK v Bratislave, 123 s. ISBN 978-80-223-3398-6.
6. VYHLÁŠKA Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky 110/2016 Z. z. o odbornej príprave na nadobudnutie odbornej spôsobilosti v športe. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2016/110/20160301>

Summary

Design of a hiking trail in the High Tatras

Euboslav Šiška

The aim of the work was the planning of hiking trail II. Degree of difficulty according to the standards of the Classification of performance tourism in the Slovak Tourist Club in the High Tatras. For planning the individual routes, we chose the Turistická mapa.sk and mapy.cz applications and freely available information on the Internet. Our route starts from Štrbské pleso and ends in Sary Smokovec. The hiking trail as a whole has a length of 101 km with an elevation gain of 8040 m. The first stage is 15.7 km long with an elevation gain of 1203 m and leads from Štrbské pleso through Kôprovský štít to Popradské pleso. The second stage of the credit route is 22.6 km long with an elevation gain of 1,827 m and leads through Rysy back to Popradské pleso and on to Sliezsky dom. The third stage is 13.1 km long with an elevation gain of 1526 m and leads through Východná - Vysoká to Téry's hut. The fourth stage is 18.6 km long with an elevation gain of 852 m and leads to the cottage under Zelený ples. The fifth stage is 17.3 km long with an elevation gain of 1425 m and leads through Jahňací štít to Hrebienok. The last sixth stage passes through Slavkovský štít and ends in Sary Smokovec with a length of 13.7 km and an elevation of 1207 m. In conclusion, we can state that we managed to design the hiking trail II. degree of difficulty that can be performed as a whole or divided into two separate parts.

Keywords: planning, hiking trail, map application, Slovak Tourist Club

Mgr. EUBOSLAV ŠIŠKA, PhD. (*1980) – autor je na funkčnom mieste docenta; zaoberá sa problematikou športov v prírode a diagnostiky motorickej výkonnosti populácie.

Inkluzívne pohybové hry prvkami psychomotoriky

Dagmar Nemček¹ Martina Luptáková²

¹Univerzita Komenského v Bratislave, Pedagogická fakulta

²Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu

Inkluzívne vzdelávanie nám umožňuje vzdelávať sa v hodnotách, ktoré sú v každom človeku veľmi silno zakorenené. Inkluzívne vzdelávať, znamená vytvoriť v školách pre všetkých žiakov bez rozdielu (pohlavia, rasy, vierovyznania, zdravotného znevýhodnenia...) také podmienky na vzdelávanie, ktoré im pomôžu prekonať bariéry v učení a podporia rozvoj ich individuálneho potenciálu. Inkluzívny prístup môžeme považovať za „bezpodmienečné akceptovanie špeciálnych potrieb všetkých jednotlivcov“ (Špotáková et al., 2018). Cieľom inkluzívneho vzdelávania v školách je nie je odstrániť rozdiely medzi žiakmi, ale umožniť všetkým žiakom v danom prostredí rozvíjať svoje schopnosti v maximálnej možnej miere spoločne s ostatnými deťmi, jednotlivcami (Bagalová, Bizíková & Fatulová., 2015).

Psychomotorika je forma pohybovej aktivity, ktorá je zameraná na prežívanie pohybu. Kládne si za úlohu podporiť celkový vývin jednotlivca nielen v pohybovej, ale aj v psychickej a kognitívnej oblasti, pričom cielene rozvíja sociálne zručnosti a schopnosti komunikovať (Wittmannová & Nemček, 2010). Inkluzívne pohybové hry s prvkami psychomotoriky prebiehajú spontánne a s radosťou. Odbúrava sa tu stres, úzkosť a hľadá sa spolupatričnosť a pomoc. U žiakov takéto hry podporujú rozvoj pohybových zručností a schopností intaktných žiakov, spoločne so žiakmi so zdravotným znevýhodnením, prispievajú k rozšíreniu škály pohybových prejavov hrubej a jemnej motoriky, rozvíjajú koordináciu pohybov, orientáciu v priestore, rovnováhu, umožňujú vnímanie svojej telesnej schémy a upresňujú možnosti pohybu tela (Nemček & Wittmannová, 2011). U žiakov so zdravotným postihnutím môžeme v týchto hrách prispieť k zvýšeniu celkovej zdatnosti, zlepšeniu výkonnosti oslabených orgánov, pričiniť sa o rozvoj funkčných rezerv základného pohybového aparátu. Hry možno zamerať priamo na výchovnovzdelávací cieľ a použiť ich na precvičenie pred činnosťou, počas činnosti či v závere ako relaxačnú aktivitu na uvoľnenie. V každej činnosti sa okrem poznatkov rozvíja aj psychická stránka žiaka. Väčšina žiakov pri hre, ktorá ich zaujme, zabúda, že sa učí a dokáže sa sústrediť oveľa dlhšie, čo sa následne dá využiť aj pri iných činnostiach. Pri každej pohybovej hre s prvkami psychomotoriky musíme myslieť na záujmy a špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. Hry modifikujeme a obohacujeme i originálnymi nápadmi všetkých žiakov, ktorí majú radosť z toho, že sú

užitoční. Učiteľ v rámci inkluzívneho vzdelávania na telesnej a športovej výchove sa vyjadruje zrozumiteľne, jasne, jednoznačne, využíva verbálne a neverbálne prostriedky komunikácie (Nemček, Hornaufová & Hoffmannová, 2006). Dôraz je kladený na správne formulovanie inštrukcií, otázok a spätnú väzbu zameranú na počúvanie a porozumenie žiakov (Blahutková et al., 2017). V našom príspevku ponúkame niekoľko inkluzívnych pohybových hier, v ktorých sú implementované prvky psychomotoriky, zameraných na integráciu žiaka s telesným postihnutím využívajúceho na pohyb invalidný vozík. Výberom hier sme sa inšpirovali autorkou Blahutkovou (2006), ktorá vo svojej publikácii „Psychomotorika pre všetkých“ a „Psychomotorika pro tebe“ (Blahutková et al., 2017), ponúka telovýchovným pedagógom množstvo inšpiratívnych psychomotorických hier, ktoré sme my modifikovali pre žiaka na vozíku v inkluzívnej telesnej a športovej výchove.

Názov hry: *Na farby/písmená*

Pomôcky: žinenka/ švédska debna/ gymnastická obruč/ kužeľ

Popis hry: Učiteľ určí chytajúceho (čertík), ktorý čaká vo vytýčenom území (peklo) vzdialeného ďalej od ihriska. Peklo môže predstavovať žinenka, vrchný diel švédskej debny, gymnastická obruč, alebo územie vytýčené kužeľmi. Za sprievodu hudby žiaci voľne pobejú po vopred vyznačenom priestore telocvične. Učiteľ hudbu zastaví, a nahlas zvolá farbu (napr. červená). Všetci žiaci sa snažia dotknúť čo najrýchlejšie spolužiaka/ spolužiačok v červenom tričku. Po zvolaní farby súčasne vybieha aj čertík z pekla, a snaží sa chytiť žiaka, ktorý sa nestihol dotknúť spolužiaka v červenom tričku. Chytený žiak sa stáva novým čertíkom, alebo sa pridá k čertíkovi, a v ďalšom kole naháňajú spolu. Počet čertíkov sa môže, alebo nemusí zvyšovať.

Modifikácia pre žiaka na vozíku

Nakoľko žiak na vozíku nie je taký rýchly ako ostatní žiaci, učiteľ sa snaží vyvolať farbu trička takého spolužiaka, ktorý je čo najbližšie pri vozičkárovi, alebo častejšie tiež zvolá farbu trička žiaka na vozíku.

Názov hry: *Nemocnica/ Sanitka*

Pomôcky: žinenka/ kužeľ, deka

Popis hry: Učiteľ vytýči územie pre nemocnicu na okraji ihriska, ktoré môže predstavovať napr. žinenka. Určí dvoch až štyroch záchranárov so sanitkou, ktorú predstavuje deka. Vozičkár je v roli chytajúceho a to tak, že v lone má položené igelitové vrečko s približne 30 tenisovými loptičkami/ nábojmi (obr. 1), a vybíja voľne pobežujúcich žiakov (obr. 2).

Záchranári majú imunitu, čiže nemôžu byť vybijaní. Žiak, ktorého vozičkár trafi, ťažko ochorie, ľahne si na zem, a záchranári za sprievodu hlasného húkania sirén sanitky vyrážajú z nemocnice, naložia pacienta do sanitky a odvezú / odtiahnu ho do nemocnice (obr. 3). Keď sa dostane pacient do nemocnice vyzdravie, a pokračuje v hre.

Modifikácia pre žiaka na vozíku

Podľa závažnosti postihnutia sa žiak na vozíku môže pohybovať sám, alebo ho tlačí iný spolužiak a spolu vytvoria tandem (obr. 4).

Obr. 2 Pohyb vozičkára po telocvični

Obr. 1 Žiak s nábojmi

Obr. 3 „Chorá“ žiačka a sanitka v pozadí

Obr. 4 Tandem

Názov hry: Komáre

Pomôcky: štipce na bielizeň, noviny

Popis hry: Vytýčime územie (štvorec alebo kruh), vozičkára umiestnime do stredu aj so spolužiakom (jeho osobným obrancom). Pripneme na vozičkára (vrátane vozíka, vozík je súčasťou tela vozičkára) čo najviac štipcov na bielizeň (obr. 5). Ostatní žiaci (komáre) vybiehajú spoza čiary vytýčeného územia a kradnú štipce z vozičkára a opätovne vracajú sa za čiaru, kde si ukradnutý štipec pripnú na seba. Obranca a vozičkár držia v ruke noviny a komárov odháňajú (obr. 6). Ak je komár zasiahnutý novinami obrancu alebo vozičkára, je zabitý (vypadáva z hry), alebo musí ísť naspäť za čiaru, a až potom môže znova útočiť na vozičkára. Hra končí vtedy, keď sú ukradnuté všetky štipce, a na vozičkárovi už nie je žiadny štipec. Hru môžu hrať jednotlivci, vtedy je víťazom ten žiak, ktorý získal najviac štipcov, alebo družstvá, a vtedy sa víťazom stáva to družstvo, ktoré získalo najviac štipcov.

Obr. 5 Vozičkár so štipcami

Obr. 6 Vozičkár a obranca s novinami

Názov hry: Dôveruj mi

Pomôcky: penová/molitanová lopta

Popis hry: Vytýčime štvorcové územie a vozičkára umiestnime do stredu aj so spolužiakom, jeho osobným ochrancom (obr. 7). Na všetkých štyroch stranách štvorcového územia sú rovnomerne rozmiestnení hráči. Tí sa snažia penovou loptou zasiahnuť vozičkára. Úlohou osobného ochrancu je, aby žiak na vozíku nebol zasiahnutý, aby ho čo najlepšie ochránili. Vozičkár sa v strede územia nepohybuje, je pasívny, preto táto hra je vhodná aj pre inklúziu

žiaka s ťažším stupňom telesného postihnutia, ktorý má značne zníženú funkčnosť horných i dolných končatín, príp. aj trupu. Ochranca loptu nespracováva, len odráža. Ak je ochranca dlhšiu dobu úspešný, môžeme pridať dve, príp. viac lôpt. Ak je vozičkár zasiahnutý (počítajú sa aj časti vozíka), žiak, ktorý ho zasiahol sa stáva tiež vozičkárovým ochrancom (obr. 8). Ochrancovia sa môžu striedať, a max. počet ochrancov je 4 (obr. 9).

Obr. 7 Vozičkár s jedným ochrancom

Obr. 8 Vozičkár s dvomi ochrancami

Obr. 9 Vozičkár v tromi ochrancami

Názov hry: Novinová štafeta

Pomôcky: noviny, príp. podpivníky/jogurtové kelímky, kužele.

Popis hry: Žiakov rozdelíme na tri-štyri družstvá s rovnakým počtom. V družstve, kde je vozičkár, je o jedného žiaka viac. Prví žiaci v každom družstve upažia a cez paže sa im prevesia dvojstránky novín, na každú vystretú pažu jedna dvojstránka. Žiaci sa snažia sa čo najrýchlejšie (beh, rýchla chôdza) obehnúť kužeľ, vracajú sa naspäť ku družstvu a odovzdávajú noviny ďalšiemu žiakovi v poradí, ktorý už čaká s pažami v upažení. V družstve, kde je vozičkár sa nachádza o jedného žiaka viac, a ten ho tlačí (obr. 10). Ak počas behu spadnú žiakovi noviny na zem, vracia sa za štartovú čiaru, spolužiak mu noviny umiestni znova na paže a žiak vybieha. Ak spadnú noviny žiakovi na vozíku, ten sa nevracia, ale zastane na mieste, spolužiak, ktorý ho tlačí, mu umiestni spadnuté náčinie na paže a pokračujú v hre. Žiaci sa v tlačení vozičkára môžu striedať. Pre túto štafetovú hru môžeme využiť namiesto novín aj podpivníky s kelímkami, no vtedy namiesto behu, volíme pomalú chôdzu a hra môže mať viac zameranie na nácvik správneho držania tela (obr. 11).

Obr. 10 Tandem pri štafetovej hre

Obr. 11 Nácvik správneho držania tela

Názov hry: Triafacia štafeta

Pomôcky: jogurtové kelímky, tenisové loptičky, kužele, kôš (čistý smetný kôš)

Popis hry: Žiakov rozdelíme na tri-štyri družstvá s rovnakým počtom, ako v predošlej hre. Žiak na vozíku sa tentokrát môže stať súčasťou iného družstva. V družstve, kde je vozičkár, je o jedného žiaka viac (obr. 12). Všetci žiaci si držia v ruke tenisovú loptičku. Prvý žiak

v každom družstve má navyše aj jogurtový kelímok, ktorý má zároveň funkciu štafety/ štafetového kolíka. Na povel vybiehajú čo najrýchlejšie prví žiaci každého družstva s kelímkom, v ktorom majú umiestnenú tenisovú loptu. Bežia po vytýčený kužeľ, zastavia sa pri ňom a do modifikovaného koša triafajú loptičku (obr. 13, 14). Keď trafia, vracajú sa späť ku svojmu družstvu, predávajú kelímok ďalšiemu spolužiakovi, ktorý už má prichystanú tenisovú loptičku, ktorú vloží do kelímka, a čo najrýchlejšie vybiehajú. Žiaci triafajú dovtedy, pokiaľ netrafia do koša, skôr sa naspäť nemôžu vrátiť. Vozičkára tlačí spolužiak, ktorý mu asistuje (obr. 12), čiže keď vozičkár netrafi loptičku do koša, zbiera mu odkotúľanú loptu a dáva naspäť do kelímka.

Obr. 12 Asistent pri súťaži

Obr. 13 Triafanie na cieľ vozičkárom

Obr. 14 Triafanie na cieľ intaktným žiakom

Názov hry: Medúza

Pomôcky: padák

Popis hry: Žiaci uchopia padák po obvode a vykonávajú cvičenie pod názvom „medúza“, čiže dvíhajú padák vo vzpažení a nechajú pomaly padák padať až do pripaženia. Zároveň, keď žiaci vzpažia, urobia jeden malý krok vpred, aby bola medúza viditeľnejšia a počas klesania padáka sa vracajú naspäť o krok vzad. Žiak na vozíku je mimo kruhu a na povel učiteľa sa snaží premiestniť popod padák počas jednej vlny z jednej strany na druhú. Následne učiteľ zvolá farbu a žiak na vozíku jazdí na druhú stranu popod zadanú farbu vpred, vzad; príp. jazdí na povel: vykonať otočku v strede medúzy o 90° vpravo, 90° vľavo, 180°, 360°. Žiak na vozíku môže mať spomedzi svojich spolužiakov aj doprovod, ktorý ho tlačí, záleží od stupňa telesného postihnutia, čiže od stupňa zachovania funkčnosti horných končatín a trupu.

Stráž loptičky

Pomôcky: padák, penové/ molitanové lopty, príp. slížik na plávanie

Popis hry: Žiaci uchopia po obvode padák jednou pažou v predpažení a žiak na vozíku je pod padákom. Na padák sa umiestnia penové lopty (cca 10 ks). Žiak na vozíku sa pohybuje pod padákom a snaží sa rukami vyraziť lopty von z padáka. Žiaci držiaci padák po obvode sa snažia vypadnutiu lôpt zabrániť tak, že druhou pažou vracajú letiace lopty naspäť do padáka. Spadnutú loptu na zem, už na padák vrátiť nemôžu. Hra je na časový limit (napr. 30 sekúnd), do ktorého je potrebné zadanie splniť. Ak sa podarí vozičkárovi vyraziť všetky lopty do stanoveného časového limitu, stáva sa víťazom; ak sa podarí žiakom držiacim padák po obvode udržať čo i len jednu loptu v padáku, vyhrali oni. Prípadne sa hra môže hrať aj na body, vozičkárovi sa počítajú body – počet vyrazených lôpt, a ostatným žiakom body – počet zachránených lôpt. Hra sa opakuje niekoľkokrát a body sa spočítavajú pre vozičkára i pre družstvo intaktných žiakov. Ak žiaci držia padák vo vzpažení, aby čo najviac zabránili vozičkárovi vyraziť loptičky, vozičkár si môže v tom prípade pomôcť aj plaveckým slížikom, ktorým lopty vyráža. Je možné zapojiť aj viacerých vozičkárov.

Názov hry: Rozbúrené more

Pomôcky: padák

Popis hry: Žiaci vykonajú drep, alebo sedia na zemi a držia padák po obvode na zemi. Vozičkár sa presunie na padák do jeho stredu (obr. 15). Žiaci začnú pohybom paží vlniť padákom, pričom vlnenie predstavuje rozbúrené more. Žiak na vozíku vníma toto vlnenie a po určitom čase (cca 30 sekúnd) sa učiteľ opýta, ako sa cítil, počas vlnobitia. Môžu sa u neho

objaviť pocity úzkosti a strachu z pohybujúcej sa plochy. Učiteľ vyzve vodičkára, aby sa začal vozíkom po rozbúrenom mori pohybovať do rôznych smerov: dookola; vpred; vzad; s otočkami. Po určitom čase znova zopakuje otázku, ako sa žiak počas pohybu na rozbúrenom mori cítil. Ak sa vyskytnú pri tejto aktivite u žiaka na vozíku obavy, príp. závrate, môže ho sprevádzať iný spolužiak tlačením vozíka. Pri častejšom vykonávaní tejto aktivity sa snažíme pocity úzkosti a strachu eliminovať.

Obr. 15 Pozície žiakov v hre Rozbúrené more

Pod'akovanie

Príspevok vyšiel za podpory MŠVVaŠ SR v rámci projektu KEGA 051UK-4/2022 na podujatí Škola v pohybe. Týmto vyslovujeme vďaku Učiteľskej akadémii FTVŠ UK, že nám umožnila realizovať tento druh školenia pre učiteľov základných a stredných škôl na Slovensku. Ďakujem aj samotným učiteľom, za aktívnu účasť a spoluprácu na inkluzívnej hodine telesnej a športovej výchovy (TŠV), za ich fotodokumentáciu, ktorou sme mohli obohatiť predložený príspevok. Ďakujem aj môjmu synovi Timovi, ktorý sa podujal vykonávať figuranta – žiaka na vozíku, pre vytvorenie dokonalej autentickosti inkluzívnej vyučovacej hodiny TŠV (obr. 16).

doc. Mgr. DAGMAR NEMČEK, PhD. (*1977) – zaoberá sa inkluzívnou telesnou a športovou výchovou, telesnou a športovou výchovou na špeciálnych školách a športom zdravotne postihnutých; je vedúca riešiteľka grantovej úlohy KEGA č. 051UK-4/2022.

Mgr. MARTINA LUPTÁKOVÁ, PhD. (*1984) – venuje sa pedagogike a didaktike školskej telesnej výchovy; je spoluriešiteľkou grantovej úlohy KEGA č. 051UK-4/2022.

Obr. 16 Aktívni účastníci inkluzívnej hodiny TŠV podujatia Škola v pohybe

Literatúra

1. BAGALOVÁ, Ľ., BIZÍKOVÁ, Ľ. & FATULOVÁ, Z., 2015. *Metodika podporujúca inkluzívne vzdelávanie v školách*. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. ISBN 978-80-8118-143-6
2. BLAHUTKOVÁ, M., 2006. *Psychomotorika pre každého*. Prešov: Metodicko-pedagogické centrum.
3. BLAHUTKOVÁ, M., KÜCHELOVÁ, Z., NADOLSKA, A. & SLIŽIK, M. 2017. *Psychomotorika pro tebe*. Brno : Akademické nakladatelství CERM, s.r.o. ISBN 978-80-7204-954-7
4. NEMČEK, D., HORNAUFOVÁ, D., HOFFMANNOVÁ, S. 2006. Psychomotorika vo vyučovaní telesnej výchovy na základných školách. *Telesná výchova & šport*, 16(1), 11-13.
5. NEMČEK, D. & WITTMANNOVÁ, J., 2011. Psychomotorické hry na rozvoj osobnosti : sebapoznávanie, sebaaponímanie a sebareflexia. *Telesná výchova & šport*, 21(2), 38-40.
6. ŠPOTÁKOVÁ, M., KUNDRÁTOVÁ, B., ŠTEFKOVÁ, M., VOJTOVÁ, Z. & ZIKMUND PERAŠÍNOVÁ, D., 2018. *Od integrácie k inklúzii. Informačná brožúra pre pedagógov základných škôl*. Bratislava: Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie. ISBN: 978-80-89698-27-1.
7. WITTMANNOVÁ, J. & NEMČEK, D., 2010. Psychomotorika pre všetkých : pohybové hry na socializáciu. *Telesná výchova & šport*, 20(4), 33-36.

List redakcii

Informácia o časopise AFEPUC a jeho neistá budúcnosť

Acta Facultatis Educationis Physicae Universitatis Comenianae (AFEPUC), oficiálny časopis Fakulty telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave (ďalej FTVŠ UK) so 62-ročnou existenciou, vychádza od roku 2015 v dvoch číslach v anglickom jazyku, výlučne online formou prostredníctvom spoločnosti Sciendo (De Gruyter), kedy bol zároveň úspešne preklasifikovaný zo zborníka na časopis. Zdôrazňujem, ako oficiálny časopis FTVŠ UK, je zaradený v množstve databáz, čím sa zvyšujú možnosti citovania publikovaných príspevkov (Baidu Scholar, Cabell's Whitelist, Case, CNKI Scholar – China National Knowledge Infrastructure, CNPIEC – cnpLINKer, Dimensions, DOAJ – Directory of Open Access Journals, EBSCO, ExLibris, Google Scholar, Japan Science and Technology Agency – JST, J-Gate, JournalTOCs, KESLI-NDSL – Korean National Discovery for Science Leaders, MyScienceWork, Naver Academic, Naviga – Softweco, Publons, QOAM – Quality Open Access Market, ReadCube, Semantic Scholar, TDNet, Ulrich's Periodicals Directory/ulrichsweb, WanFang Data, WorldCat – OCLC, X-MOL).

V máji 2022 sme pripravili a editovali číslo 1 s 8 príspevkami zahraničných a domácich autorov. V októbri sme pripravili 2. číslo tak, aby bolo pripravené na editovanie podľa plánu požiadaviek redakcie (november) s 11 príspevkami, ktoré prešli recenzným konaním. V snahe minimalizovať náklady pre FTVŠ UK, všetky recenzné posudky sú vykonávané bezplatne. Chcem tiež zdôrazniť, že všetky finančné náklady za technicko-redaktorské a jazykové úpravy (celkom vo výške cca 1000 €, vrátane odvodov) boli v roku 2022 hradené z mimo fakultných zdrojov.

Konštatujem, že v roku 2022 končí zmluva medzi Sciendo a FTVŠ UK. Preto, ešte v predstihu, na žiadosť Sciendo, sa dňa 11. 5. 2022 uskutočnilo stretnutie zúčastnených strán - tajomníka FTVŠ UK (p. Turan), šéfredaktorky (p. Kyselovičová) a zástupcu Sciendo (p. Petr), s cieľom uzatvorenia dohody na ďalšie 3-ročné obdobie, čím by sme opätovne mohli žiadať o zaradenie časopisu do SCOPUS, prípadne Web of Science. Na tomto stretnutí sa zástupca vedenia fakulty FTVŠ UK vyjadril, že financie, ktoré sú potrebné k podpisu zmluvy (3 400 €/rok), fakulta nemá, a nemôže v budúcom roku, ako ani v ďalšom období, časopis financovať. K dohode medzi oboma stranami nedošlo a zmluva na ďalšie obdobie 3 rokov nebola podpísaná. Vzhľadom na uvedené skutočnosti musíme s poľutovaním skonštatovať, že

nevidíme ďalšie perspektívy spolupráce FTVŠ UK a Sciendo, čo považujeme za oficiálne ukončenie vydávania, a teda zánik časopisu so 62-ročnou tradíciou k 31. 12. 2022.

Týmto chcem vyjadriť poďakovanie všetkým, ktorí sa podieľali na úspešnom vydávaní časopisu v jeho doterajšej 62-ročnej histórii. Svoju vďaku vyjadrujem osobitne p. Mgr. Angele Barinekovej, dlhoročnej technickej redaktorky časopisu.

V Bratislave, 4. 11. 2022

doc. PaedDr. Oľga Kyselovičová, PhD.

POKYNY NA PUBLIKOVANIE ODBORNÉHO PRÍSPEVKU
KATEGÓRIE O3

Názov príspevku

(TNR, 14, tučné, kurzíva, centrovať, riadkovanie 1,5)

Meno Priezvisko¹, Meno Priezvisko² (TNR, 12, tučné, zarovnať doľava, riadkovanie 1,5)

¹ **Názov univerzity, Názov fakulty** (TNR, 10, tučné, zarovnať doľava, riadkovanie 1,5)

² **Názov inej inštitúcie, napr. školy** (TNR, 10, tučné, zarovnať doľava, riadkovanie 1,5)

Text odborného príspevku (TNR, 12, zarovnať podľa okrajov, riadkovanie 1,5).

Názov prvej kapitoly (TRN, 12, tučné, riadkovanie 1,5)

Text prvej kapitoly (TNR, 12, zarovnať podľa okrajov, riadkovanie 1,5). Obrázky, príp. tabuľky vkladať do textu.

Názov druhej kapitoly (TRN, 12, tučné, riadkovanie 1,5)

Text druhej kapitoly (TNR, 12, zarovnať podľa okrajov, riadkovanie 1,5). Obrázky, príp. tabuľky vkladať do textu.

Názov tretej kapitoly (TRN, 12, tučné, riadkovanie 1,5)

Text tretej kapitoly (TNR, 12, zarovnať podľa okrajov, riadkovanie 1,5). Obrázky, príp. tabuľky vkladať do textu.

Obr. 1 Názov obrázku (pod obrázok) (TNR, 10, tučné, zarovnať doľava, riadkovanie 1,5)

Tab. 1 Názov tabuľky (nad tabuľku) (TNR, 10, tučné, zarovnať doľava, riadkovanie 1,5)

Príspevok je riešený v rámci projektu KEGA č. (TRN, 12, tučné, kurzíva, riadkovanie 1,5)

Literatúra (TRN, 12, tučné, riadkovanie 1,5)

1. Príklad knižnej publikácie: ARGAJ, G. a J. NEMČEK, 2020. *Pohybové hry v športovej príprave detí do 10 rokov v tenise*. Bratislava: Slovenský tenisový zväz, 65 s. ISBN 978-80-570-2295-4.

2. Príklad časopiseckej publikácie: KARPOV, V.Y., M.V. EREMIN, M. PETROVA, A.I. ALIFIROV a K.K. SKOROSOV, 2015. Biology and medicine - modern approaches to preventing drug addiction by means of physical activity and sports. In: *Biology and Medicine*, 7(5), p. 1-4.
3. Príklad metodickej prílohy: LUPTÁKOVÁ, M., 2019. Psychomotorické aktivity v predprimárnom vzdelávaní. In: *Telesná výchova & šport*. 29(2), p. I-VII.
4. Príklad článku v zborníku: LUPTÁKOVÁ, M., M. CSUKOVÁ a H. MEDEKOVÁ, 2021. Vybrané aspekty pohybovej aktivity detí materských škôl s diferencovaným zameraním. In: *Vysokoškolská telesná výchova a šport, pohybová aktivita a zdravý životný štýl 2021 : Recenzovaný zborník vedeckých prác*. Košice: Technická univerzita v Košiciach, s. 128-133.
5. Príklad záverečnej práce: ROMANČÍK, M., 2021. *Pozícia športovania v preferenciách voľnočasových aktivít a postoje k športovaniu klientov resocializačných centier*. Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu. Bakalárska práca.

Titul. MENO PRIEZVISKO, titul. (*rok narodenia) – informácia o autorovi, problematika, ktorou sa zaoberá. (TRN, 12, tučné, riadkovanie 1,5)

Titul. MENO PRIEZVISKO, titul. (*rok narodenia) - informácia o autorovi, problematika, ktorou sa zaoberá. (TRN, 12, tučné, riadkovanie 1,5)

TELESNÁ VÝCHOVA & ŠPORT

Vedecký a odborný recenzovaný časopis

© Slovenskej vedeckej spoločnosti pre telesnú výchovu a šport

Číslo 2, december 2022, ročník 32

Šéfredaktorka: Dagmar Nemček

Zodpovedná redaktorka: Dušana Augustovičová

Redakčná rada: Dušana Augustovičová, Iva Balkó, Štefan Balkó, Elena Bendíková, József Bognár, Beáta Dobay, Peter Krška, Petra Kurková, Oľga Kyselovičová, Anton Lednický, Rút Lenková, Martina Luptáková, Julie Wittmannová

Návrh obálky a grafická úprava: Anton Lednický

Adresa redakcie: Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu

Nábr. arm. gen. L. Svobodu 9, 814 69 Bratislava

Vydáva: Slovenská vedecká spoločnosť pre telesnú výchovu a šport

Vychádza elektronicky Open Access, 2-krát ročne

EV: 47/2022

Uzávierka čísel: 1. číslo: 1.7.; 2. číslo: 1.12.

IČO: 31789471

URL adresa: <https://sites.google.com/view/sportveda/publik%C3%A1cie/tv-a-%C5%A1port-%C4%8Dasopis>

Časopis je súčasťou celosvetovej databázy ISSN spravovanej Medzinárodným centrom

ISSN v Paríži: <https://portal.issn.org/resource/ISSN/2730-017X>

Časopis je indexovaný databázou ROAD

ISSN 2730-017X